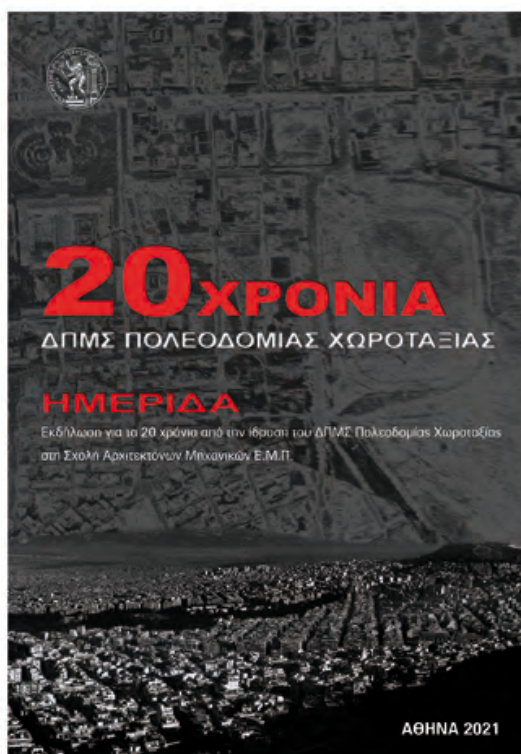

Διπλωματικές εργασίες του ΔΠΜΣ «Πολεοδομία και Χωροταξία»

Έκδοση με αφορμή την επέτειο για τα 20 χρόνια από την ίδρυση του προγράμματος

Τομέας "Πολεοδομία και Χωροταξία", Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

**Διπλωματικές εργασίες
του ΔΠΜΣ «Πολεοδομία και Χωροταξία»**

Έκδοση με αφορμή την επέτειο για τα 20 χρόνια από την ίδρυση του προγράμματος

Τομέας “Πολεοδομία και Χωροταξία”, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Διπλωματικές εργασίες του ΔΠΜΣ «Πολεοδομία και Χωροταξία»

Έκδοση με αφορμή την επέτειο για τα 20 χρόνια από την ίδρυση του προγράμματος*

** Στο τεύχος αυτό περιλαμβάνονται όλες οι Διπλωματικές Εργασίες που υποστηρίχθηκαν μέσα στο χρονικό διάστημα της τριετίας 2018-2020 και που είναι αναρτημένες στο Ψηφιακό Αποθετήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΕΜΠ **DSpace@NTUA** (<https://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/>). Τα κείμενα είναι αυτούσια και την ευθύνη της σύνταξής τους και των όποιων απόψεων εκφράζονται σε αυτά, έχουν οι συντάκτες τους.*

Επιμέλεια Τεύχους: Αθανάσιος Παγώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ

Σελιδοποίηση: Γιάννης Μαλλής
Εκτύπωση - παραγωγή: PRINTFAIR

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	9
Περιλήψεις Διπλωματικών Εργασιών.....	11
Περίοδος Φεβρουαρίου 2018	13
Δ Η Μ Η Τ Ρ Η Σ Α Ν Δ Ρ Ι Κ Ο Π Ο Υ Λ Ο Σ	13
Ένταξη της Βίλλας Ζωγράφου σε δίκτυο πράσινων διαδρομών στο Δήμο Ζωγράφου	
Ν Ι Κ Ο Λ Ε Τ Τ Α Α Ν Τ Ω Ν Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ	14
Κρίσιμες εποχές καταστροφής και σωτηρίας των διατηρητέων κτηρίων της Αθήνας	
Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Α Κ Ε Λ Ε Κ Ο Υ	15
Διαχείριση παράκτιου μετώπου. Μελέτη περίπτωσης: οικισμός Βραχατίου	
Ε Λ Ε Ν Η Μ Ε Ν Ο Υ Ν Ο Υ	16
Η εξέλιξη του νομοθετικού πλαισίου έκδοσης των οικοδομικών αδειών	
Κ Α Τ Ε Ρ Ι Ν Α Μ Π Ο Υ Λ Ο Υ Γ Ο Υ Ρ Α	17
Διερευνώντας την ταυτότητα του τόπου: Συνέπεια και αντιφάσεις στο πολιτισμικό τοπίο της Σπάρτης	
Μ Α Ρ Ι Α Ξ Ε Ν Ι Τ Ι Δ Ο Υ	19
Το άρθρο 10 του ν. 4447/2016: Πολεοδομικά Σχέδια Εφαρμογής	
Σ Α Μ Α Ρ Ε - Δ Α Ν Α Ϊ Δ Α Π Ε Ρ Δ Ι Κ Ο Γ Ι Α Ν Ν Η	20
Η μεταβολή των αστικών κενών σε δίκτυο «πάρκων τσέπης» με σκοπό την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος. Η περίπτωση του Μεταξουργείου	
Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Η Χ Α Ρ Α Λ Α Μ Π Ι Δ Ο Υ	21
Ο χωρικός σχεδιασμός και ο ρόλος του στην προσέληκση επενδύσεων	
Περίοδος Ιουνίου 2018.....	22
Α Λ Κ Η Σ Τ Ι Σ Δ Α Λ Κ Α Β Ο Υ Κ Η	22
Τώρα Και Στη Γη: Η εξελισσόμενη γεωγραφία της παραγωγής και κατανάλωσης δημοφιούς κουλτούρας. Η περίπτωση των κόμικς με τα “Transformers”	
Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Η Κ Α Μ Π Ο Υ Ρ Ι Δ Ο Υ	24
Ο Σιδηροδρομικός Σταθμός ως Ετεροτοπία στον Αστικό Ιστό: Μελέτη Περίπτωσης Σιδηροδρομικός Σταθμός Θεσσαλονίκης	
Ν Ι Κ Ο Σ Ο Ρ Φ Α Ν Ο Σ	25
Όψεις της χωρικής παραγωγής της υπαίθρου. Βιογραφικές τροχιές των μεταναστών στη Μεσσηνιακή Μάνη	
Χ Ρ Η Σ Τ Ο Σ Σ Τ Α Υ Ρ Α Κ Α Κ Η Σ	26
Προσφυγική κρίση, αστική περιθωριοποίηση και ημιμόνιμοι πληθυσμοί	
Σ Τ Ε Φ Α Ν Ο Σ Τ Σ Ι Γ Δ Ι Ν Ο Σ	27
Θεωρήσεις επαναπροσδιορισμού της ιεράρχησης των αστικών δικτύων στην κατεύθυνση της χάραξης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ήπιας κυκλοφορίας	

Περίοδος Οκτωβρίου 2018.....	29
ΕΛΕΝΗ ΑΛΕΞΙΟΥ	29
Ενσωμάτωση κοινωνικών αλληλεπιδράσεων σε τεχνολογικές καινοτομίες: ψηφιακή ζωή (?) στην Αθήνα	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ	30
Περιβαλλοντικές πολιτικές, Διακυβέρνηση, Πάρκο Τρίτωνs Realpolitik στην ελληνική πραγματικότητα	
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΑΒΡΑ	32
Όψεις της απορρύθμισης του χώρου. Το παράδειγμα της Αθήνας μέσα από την δυναμική της επισφάλειας	
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΓΑΪΤΑΝΙΔΗΣ	33
Δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την βιώσιμη κινητικότητα μέσω εναλλακτικών μορφών μετακίνησης, κοινόχρηστα ποδήλατα	
ΖΩΓΡΑΦΙΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΙΑΚΟΥΒΑΚΗ	34
Η δυναμική της κοινωνίας των πολιτών στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου – Τα εργαστήρια συμμετοχικού σχεδιασμού της Ραφήνας	
ΜΑΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ	36
Ο κλάδος της αργυροχρυσοχοΐας ως έναυσμα αστικής ανάπτυξης	
ΜΑΡΙΑ - ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΖΑΧΟΥ	37
Ζητήματα κατοίκησης : σκιαγραφώντας μετασχηματισμούς και χαρακτηριστικά της μισθωμένης κατοικίας στην Αθήνα	
ΕΛΛΗ - ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΚΑΒΟΥΛΗ	38
Η εξέλιξη ως μετασχηματισμός, ως αλλοίωση και ως διατήρηση ενός παλαιού προσφυγικού οικισμού της Αθήνας: Το παράδειγμα της συνοικίας του Υμηττού	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΒΕΛΑΣ	39
Από τα παραδοσιακά εμπορικά κέντρα στα Open Mall. Η περίπτωση της Κηφισιάς	
ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΛΟΥΒΙΔΑΚΗ	40
Saudades tuas...: αστικό μυθιστόρημα	
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ	41
Η αίσθηση της γειτονιάς μέσα από την εικόνα του δημόσιου χώρου της: η γειτονιά της Νεάπολης	
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΡΗΤΣΩΤΑΚΗ	42
Δημόσια και ιδιωτική σφαίρα στο κέντρο της Αθήνας. Σημείο τομής: Ομόνοια	
ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ	43
Αστική Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική. Μελέτη περίπτωσης: Ελαιώνας	
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΙΝΑΡΔΟΥ	44
Συμμετοχή σε μετάβαση- Η συμμετοχή των πολιτών στη χάραξη πολιτικής- στον Δήμο της Αθήνας	
ΧΡΙΣΤΙΝΑ - ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΜΗΤΣΕΛΟΥ	45
Ο φόβος ως μέσο στιγματισμού του χώρου και του "άλλου" - η περίπτωση της Ομόνοιας	
ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΡΕΛΗ	46
Το δυναμικό των σχολικών χώρων πρασίνου, για την προώθηση του περιβαλλοντικού σχεδιασμού	

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ	47
Προς ένα πιλοτικό πλέγμα ενεργειών για μια ζωντανή πόλη: οι καλλιτεχνικές πρακτικές ως δυνητικοί τροφοδοτές συνύπαρξης μέσα από την περίπτωση του UrbanDig_Ομονία	
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΖΑΧΡΗΣΤΑ	48
Όψεις Δημιουργικότητας στο κέντρο της Αθήνας_ Οι κοσμηματοποιοί του Εμπορικού Τριγώνου	
ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΤΖΑΧΡΗΣΤΑ	49
Η αιγυπτιακή κοινότητα της Αθήνας : μελέτη περίπτωσης : οι Αιγύπτιοι της Καλλιθέας	
ΑΓΟΡΙΤΣΑ ΧΡΙΣΤΑΚΟΥ	50
Η εικόνα του Αστικού Χώρου μέσα από την Πολιτική και Εμπορική Διαφήμιση	
Περίοδος Απριλίου 2019	51
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	51
Ανθρώπινο Κεφάλαιο & Αστική Ανάπτυξη. Ο ρόλος του Σχεδιασμού	
ΒΑΣΙΛΙΚΗ - ΡΟΥΜΠΙΝΗ ΑΡΓΥΡΗ	52
Πολεοδομική εξέλιξη των Γαργαλιάνων : από τα μέσα του 19ου έως τα μέσα του 20ου αιώνα	
ΔΑΝΑΗ - ΦΑΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ	53
Μια διεπιστημονική ανάγνωση της Prosecutor v. Al Mahdi, υπό το πρίσμα του νόμου, του χώρου και του χρόνου	
ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΨΙΔΑ	54
Αστική Ανθεκτικότητα και Φυσικές Καταστροφές : πλημμύρες	
ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΟΥΝΤΑΝΕΑ	55
Μία αισθητική προσέγγιση των μεταπολεμικών κατοικιών της Αθήνας μέσα από τη θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης	
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	57
Η αναγκαιότητα θεσμοθέτησης του νέου ΠΔ χρήσεων γης (59/2018) και η εφαρμογή του στον πολεοδομικό σχεδιασμό	
ΑΝΤΩΝΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗ	58
Σύνδεση παράλιου μετώπου - αστικής περιοχής Ασπροπύργου - Ελευσίνας με βιώσιμο σχεδιασμό	
ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ ΤΖΑΜΟΥ	59
Αποαναπτυξιακή πολεοδομία και αγροτικός χώρος : Οι Αχαρνές ως πεδίο διερεύνησης τοπικών απαντήσεων σε παγκόσμια προβλήματα	
Περίοδος Οκτωβρίου 2019	60
ΑΔΑΜ ΑΛΙΦΡΑΓΚΗΣ	60
Το ηλεκτρικό πατίνι και η ένταξή του στην πόλη της Αθήνας	
ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ	61
Μεταναστευτικές κοινότητες στις σύγχρονες πόλεις: Διερεύνηση της επίδρασης της περπατησιμότητας στη χωροθέτηση τους στις κεντρικές περιοχές τριών ευρωπαϊκών πόλεων	

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΒΑΣΙΛΑ	62
Η αντίθεση ανάμεσα σε πολιτικές με την πραγματικότητα η περίπτωση του λεκανοπεδίου Αττικής : η διαφοροποίηση ανατολικού- δυτικού λεκανοπέδιου	
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΣ	63
Συμβολή της ψηφιακής τεχνολογίας στους αστικούς ιστούς. Εξειδίκευση στις σύγχρονες ελληνικές πόλεις	
ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΤΙΝΗ	64
Μια κριτική ανάγνωση των εννοιών του προσωρινού και των τακτικών παρεμβάσεων στον πολεοδομικό σχεδιασμό	
ΘΑΛΕΙΑ - ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΟΡΑΤΖΑΝΗ	65
Κεφάλος η Κώα. Δίκτυο πολεοδομικών και συγκοινωνιακών επεμβάσεων για τον οικισμό της Κεφάλου	
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ - ΜΑΡΙΑ ΛΑΪΟΥ	66
Αξιοποίηση της τεχνολογίας Building Information Modelling (BIM) σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής ενός Τεχνικού Έργου	
ΜΑΡΙΑ ΛΑΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ	68
Ύχοι και πόλη: Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ λειτουργικής και συντακτικής δομής του αστικού χώρου και του παραγόμενου ακουστικού φάσματος σε περιβάλλον GIS	
ΔΗΜΗΤΡΑ ΛΕΚΑΚΗ	69
Βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων και αστικοί μετασχηματισμοί : το χωροκοινωνικό αποτύπωμα της Airbnb στον Δήμο Αθηναίων	
ΙΩΣΗΦ ΛΕΟΝΤΗΣ	71
Δημόσιο σχολείο και κοινότητα. Εμπειρία από τα ανοιχτά σχολεία στην Ελλάδα	
ΜΑΡΙΑ - ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΛΙΟΝΑΚΗ	73
Αόρατη Μετανάστευση: Διακρατικές υιοθεσίες και Ελλάδα	
ΔΗΜΗΤΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	75
Ύψεις του στεγαστικού ζητήματος. Το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας ως κατάλοιπο της στεγαστικής κρίσης	
ΗΡΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ - ΜΑΡΑΓΚΟΥ	76
‘Τόποι των άλλων’. Κοινωνικός και εδαφικός στιγματισμός στο δημόσιο λόγο για το Μενίδι	
ΕΡΜΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	77
Το γκράφιτι ως μέσο επαναδιαπραγμάτευσης του δημόσιου χώρου και της εικόνας της πόλης	
ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΡΑΛΛΑΤΟΥ	78
Εκτίμηση αστικής πλημμυρικής τρωτότητας με χρήση GIS και μεθόδων γεωχωρικής ανάλυσης. Η περίπτωση του Λεκανοπεδίου Αθηνών	
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ	79
Η ανθεκτικότητα ως διακυβέρνηση : η κατασκευή του υπεύθυνου πολίτη μέσα από το παράδειγμα της στρατηγικής ανθεκτικότητας της Αθήνας	
ΑΛΕΞΙΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	80
Δίκτυα μετακίνησης σε αστικές περιοχές. Δημόσια Συστήματα Μεταφορών	

Θ Α Λ Ε Ι Α Τ Ρ Α Κ Α Κ Η	82
Παράγοντας και καταναλώνοντας Αθήνα. Τουριστικοποίηση και τουριστικές αναπαραστάσεις του κέντρου της Αθήνας την εποχή της κρίσης	
Α Ι Ν Ε Ι Α Σ - Ε Μ Μ Α Ν Ο Υ Η Λ Τ Σ Ο Υ Κ Λ Α Σ	83
Πολυεδομικές Ουτοπίες από τον Πλάτωνα έως σήμερα	
Μ Υ Ρ Τ Ω - Α Σ Π Α Σ Ι Α Χ Α Σ Ο Υ Ρ Ο Υ	84
Υπό το πνεύμα του τόπου : τουριστική ανάπτυξη στο νοτιοανατολικό Αιγαίο	
Περίοδος Φεβρουαρίου 2020.....	85
Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α Ε Λ Ε Υ Θ Ε Ρ Α Κ Η	85
Ακολουθώντας τα ίχνη της Ιερής Οδού : μία διερεύνηση των προοπτικών και των προκλήσεων για την ανάδειξη του ιστορικού άξονα ως “υπαίθριο μουσείο”	
Μ Α Ρ Ι Ν Α Η Λ Ι Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ	87
Χαρτογραφικές Αναπαραστάσεις : οι χάρτες δεν είναι το έδαφος	
Π Α Ν Α Γ Ι Ω Τ Η Σ - Τ Σ Α Μ Π Ι Κ Ο Σ Κ Ο Λ Ι Ω Τ Σ Η Σ	88
Η επίδραση στην υγεία και στην ποιότητα ζωής από την έκθεση στον θόρυβο, ενηλίκων με υπέρταση	
Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α Κ Ο Υ Ρ Τ Ε Λ Λ Α	89
Ο χωρικός σχεδιασμός στην Κύπρο. Ζητήματα διαχείρισης και ανάπτυξης	
Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Σ Τ Σ Ι Μ Α Σ	90
Η στρατηγική των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων ως μέσο Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης: Το παράδειγμα του Δήμου Έδεσσας	
Περίοδος Οκτωβρίου 2020.....	92
Α Ν Τ Ω Ν Ι Α Α Π Ο Σ Τ Ο Λ Α Κ Η	92
Άγιος Νικόλαος Κρήτης _ Κίνδυνοι και προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης	
Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α Β Α Ρ Θ Α Λ Η	93
Η ευθραυστότητα του τουρισμού στην εποχή του COVID 19. Η περίπτωση της Σαντορίνης	
Κ Ω Ν Σ Τ Α Ν Τ Ι Ν Ο Σ Β Ε Ρ Γ Ο Σ	94
Όψεις της κρίσης στον τομέα της κατοικίας και κοινωνικές αντιστάσεις στην Ελλάδα: Το παράδειγμα του κινήματος ενάντια στους πλειστηριασμούς	
Χ Ρ Ι Σ Τ Ι Ν Η Δ Ε Σ Η - Λ Ο Υ Κ Α	95
Θέματα πολεοδομίας στα Βαλκάνια_Η περίπτωση των Σκοπίων	
Μ Υ Ρ Τ Ω Θ Α Ν Α Σ Η	96
Καθημερινή κατασκευή συλλογικής μνήμης: διαμορφώσεις έγκρισης για χωρική επιβολή	
Ε Υ Φ Ρ Ο Σ Υ Ν Η Κ Ο Ν Τ Ε Σ Η	97
Ο ρόλος της κτηματαγοράς στη χωρική δυναμική της πόλης: διαπιστώσεις από το Κουκάκι	
Ε Λ Ε Ν Η Π Α Λ Α Μ Ι Τ Η	98
Χωρικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί της περιοχής της Πτολεμαΐδας από τη λειτουργία των λιγνιτικών ορυχείων & μονάδων - αναζητώντας προοπτικές ανάπτυξης με όρους αειφορίας	
Α Γ Γ Ε Λ Ι Κ Η Π Α Ν Α Γ Ι Ω Τ Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ	100
Αναπαραστάσεις της ετερότητας στο Δημόσιο Χώρο της Αθήνας	

ΞΑΝΘΟΥΛΑ ΠΑΠΠΑ	101
Χωροθετική ανάλυση και σχεδιασμός συστήματος συλλογής Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε περιβάλλον GIS. Η περίπτωση του Δήμου Βύρωνα	
ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΛΑΤΥΠΟΔΗ	103
Οικιστική ανασυγκρότηση μετά από καταστροφές. Μνήμη και δομημένος χώρος. Η περίπτωση της Ζακύνθου	
ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΤΖΑΝΗ	104
Βούρλα Δραπετσώνας: Μορφές φυλάκισης και εγκλεισμού στον αστικό χώρο	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ	105
Ο καθημερινός τόπος μέσα από το πλαίσιο κατάκτησης της σύγχρονης πόλης από τις πρακτικές του κεφαλαίου : η περίπτωση της προγραμματικής της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών	

Εισαγωγή

Το 2018 συμπληρώθηκαν 20 χρόνια από την ίδρυση του μεταπτυχιακού προγράμματος «Πολεοδομία και Χωροταξία», ως μίας εκ των δύο κατευθύνσεων του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ. Με αυτή την ευκαιρία, τον Ιούνιο του 2019 ο Τομέας «Πολεοδομία και Χωροταξία» οργάνωσε μια επιστημονική εκδήλωση και μια έκδοση προκειμένου να τιμήσει όσες και όσους συμμετείχαν στη δημιουργία του και να γιορτάσει την επανίδρυση του ως αυτόνομου πλέον προγράμματος που έλαβε χώρα το 2018 (ΦΕΚ Β' 3304/10.08.2018). Στην έκδοση «**20 χρόνια**» που ετοιμάσαμε περιλήφθηκαν εκτενείς αναφορές στην ιστορία των μεταπτυχιακών σπουδών και τη θεσμοθέτηση του προγράμματος, απολογιστικά στοιχεία από τον εικοσαετή κύκλο λειτουργίας του, εισηγήσεις αποφοίτων που μίλησαν για το πως το μεταπτυχιακό επηρέασε την επιστημονική και επαγγελματική τους διαδρομή, αλλά και σκέψεις και παρακαταθήκες διδασκόντων. Ωστόσο, στην έκδοση αυτή δεν συμπεριλήφθηκε, λόγω περιορισμού σελίδων, υλικό από τα αποτελέσματα του προγράμματος, δηλαδή τις εργασίες των φοιτητών. Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει το παρόν τεύχος, συμπληρωματικό της κύριας έκδοσης, το οποίο έχει σκοπό να παρουσιάσει τις θεματικές και το περιεχόμενο των διπλωματικών εργασιών. Οι διπλωματικές εργασίες αποτελούν την πλέον χαρακτηριστική έκφραση της μεθοδολογίας του προγράμματος, δηλαδή της ικανότητας των φοιτητών, με την επίβλεψη των υπεύθυνων καθηγητών, να εκπονήσουν ολοκληρωμένα ερευνητικά θέματα στο επιστημονικό αντικείμενο του σχεδιασμού του χώρου και της μελέτης της πόλης.

Λόγω περιορισμών στην έκταση του τεύχους, παρουσιάζουμε τις περιλήψεις των διπλωματικών εργασιών μόνο των τελευταίων τριών ετών, αξιοποιώντας το υλικό που έχει κατατεθεί στη βιβλιοθήκη της Σχολής και το ηλεκτρονικό αποθετήριο. Πιστεύουμε πως το υλικό ωστόσο είναι αντιπροσωπευτικό για το εύρος των θεματικών, αλλά και τις προσεγγίσεις του προγράμματος, που βέβαια σχετίζονται με τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και τις προσωπικότητες των διδασκόντων που συμμετείχαν στον α' κύκλο λειτουργίας του.

Στην κύρια έκδοση για τα 20 χρόνια εκφράσαμε τις ευχαριστίες μας σε όλους τους διδάσκοντες και όσους είχαν συμβολή στην επιστημονική ταυτότητα του προγράμματος στον εικοσαετή κύκλο λειτουργίας του. Στο παρόν τεύχος θα πρέπει να τονίσουμε τη συμβολή των υποστηρικτικών δομών του, δηλαδή της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής (ΕΔΕ) και της γραμματείας του που ασχολείται με όλες

τις διαστάσεις της διαχείρισης του, από επιστημονικά ζητήματα μέχρι ζητήματα καθημερινής λειτουργίας, αλλά και της γραμματείας του Τομέα «Πολεοδομία και Χωροταξία» που βρίσκεται πάντα «κοντά» με ετοιμότητα να βοηθήσει όπου και όταν χρειάζεται. Ως συντονιστής της εκδήλωσης, που είχα παράλληλα και την ευθύνη για την προετοιμασία των εκδόσεων, νιώθω ιδιαίτερη υποχρέωση να ευχαριστήσω προσωπικά τις Χριστίνα Σπινάσα και την Κατερίνα Λαμπρινού που βοήθησε ουσιαστικά στην επιμέλεια των εκδόσεων, για την εργασία, το ήθος και την ψυχική αφοσίωση τους στην υποστήριξη του ΔΠΜΣ και του Τομέα «Πολεοδομία και Χωροταξία»

Αθανάσιος Παγώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ
Διευθυντής ΔΠΜΣ «Πολεοδομία και Χωροταξία»

Περιλήψεις Διπλωματικών Εργασιών

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένταξη της Βίλας Ζωγράφου σε δίκτυο πράσινων διαδρομών στο Δήμο Ζωγράφου

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφορά στη δημιουργία ενός δικτύου κίνησης πεζών στο Δήμο Ζωγράφου με επίκεντρο το ευρύτερο οικοδομικό τετράγωνο της Βίλας Ζωγράφου. Το δίκτυο συγκροτείται από επιλεγμένους πράσινους άξονες, δηλαδή δρόμους τα χαρακτηριστικά των οποίων τους καθιστούν κατάλληλους για την απρόσκοπτη, ασφαλή και ευχάριστη πεζή μετακίνηση των κατοίκων έχοντας ως σημαντικότερο κόμβο το μοναδικό πνεύμονα πρασίνου στο εσωτερικό της πόλης, τη Βίλα Ζωγράφου. Ο Δήμος Ζωγράφου είναι ένας πυκνοδομημένος Δήμος του Λεκανοπεδίου με συμπαγή οικιστικό ιστό όπου κυριαρχούν οι πολυώροφες πολυκατοικίες, η υψηλή κυκλοφορία των οχημάτων, η έλλειψη χώρων στάθμευσης και ο κατακερματισμός του αστικού πρασίνου. Παρά το γεγονός ότι στα ανατολικά γειτνιάζει με τον ορεινό όγκο του Υμηττού και ταυτόχρονα περιβάλλεται από μεγάλους πράσινους χώρους, όπως τα πάρκα Γουδί και Ιλισίων, το Ζωγράφου παρουσιάζει μικρό ποσοστό χώρων πρασίνου στο εσωτερικό του. Το ευρύτερο συγκρότημα που ανήκει η Βίλα Ζωγράφου είναι ο μεγαλύτερος ενιαίος χώρος πρασίνου μέσα στο Δήμο, ο οποίος συγχρόνως παραλαμβάνει χρήσεις πολιτισμού και εκπαίδευσης και αποτελεί τόπο ξεκούρασης, άσκησης και αναψυχής για τους κατοίκους. Στα πλαίσια της εργασίας επιχειρείται η σύνδεση του φυσικού αυτού πυρήνα με την πόλη και τους πολίτες μέσω διαδρομών περπατήματος και επιπλέον ενίσχυση των ήπιων τρόπων μετακίνησης για τις καθημερινές μεταφορές. Η προώθηση των αρχών της βιώσιμης κινητικότητας αποτελεί μια μεγάλη ευκαιρία όχι μόνο για το Δήμο Ζωγράφου αλλά και κάθε σύγχρονη ελληνική πόλη για τη δημιουργία ενός νέου οδικού περιβάλλοντος. Άλλωστε, τελικός στόχος της εργασίας είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών στην πόλη και η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη εξυπηρέτηση των καθημερινών τους αναγκών.

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Κρίσιμες εποχές καταστροφής και σωτηρίας των διατηρητέων κτηρίων της Αθήνας

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνήσει τις σύγχρονες πρακτικές πάνω στην προστασία και στην επανάχρηση των διατηρητέων κτηρίων της Αθήνας και να εξετάσει κάτω από ποιες συνθήκες (κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές) οι πρακτικές αυτές μορφοποιήθηκαν. Αρχικά, γίνεται μία σύντομη αναδρομή στις τάσεις ανοικοδόμησης και στις διαδικασίες εκμετάλλευσης του αστικού χώρου που επικράτησαν στον πολεοδομικό ιστό της πρωτεύουσας στα χρόνια του νεότερου ελληνικού κράτους, οι οποίες επηρέασαν καθοριστικά και τον τρόπο διαχείρισης των νεότερων ιστορικών κτηρίων. Στη συνέχεια, αφού γίνει μία εκτενής αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο προστασίας των προστατευόμενων κτηρίων, όπως αυτό διαμορφώθηκε έως σήμερα και επισημανθούν οι άξονες που οφείλει να ακολουθεί μία μελέτη αποκατάστασης, γίνεται μία κριτική στις προβληματικές που εμφανίζονται σήμερα σε προστατευόμενα σύνολα. Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, παρουσιάζονται οι κρίσιμες περίοδοι καταστροφής αλλά και προστασίας των διατηρητέων κτηρίων της πρωτεύουσας. Από τη μία, οι περίοδοι καταστροφής καθορίστηκαν από τις εντατικές πιέσεις του κατασκευαστικού τομέα για υπερεκμετάλλευση της αστικής γης ακόμα και σε προστατευόμενα περιβάλλοντα, οι οποίες υλοποιούνταν με την αρωγή της κεντρικής εξουσίας και από την άλλη, οι περίοδοι σωτηρίας αναφέρονται σε δομές του κρατικού μηχανισμού που με τις καθοριστικές αποφάσεις τους αντιστέκονταν στην άμεση ανοικοδόμηση θέτοντας ως προτεραιότητα την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΕΛΕΚΟΥ

Διαχείριση παράκτιου μετώπου. Μελέτη περίπτωσης: οικισμός Βραχατίου

Επίβλεψη: Κωνσταντίνος Σερράος

Οι παράκτιες περιοχές υπήρξαν διαχρονικά χώροι μεγάλης σημασίας για την οικονομική και κοινωνική ζωή κάθε τόπου και η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση, έτι περισσότερο λόγω του μήκους της ακτογραμμής της. Ωστόσο, λόγω της ραγδαίας αύξησης των διαφόρων χρήσεων στις περιοχές αυτές, η ανάπτυξή τους υπήρξε συχνά άναρχη, ευκαιριακή και απομακρυσμένη από τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Η περιοχή του Βραχατίου, στον νομό Κορινθίας, είναι μία περιοχή με μεγάλο παράκτιο μέτωπο, το οποίο συνδυάζει πολλές χρήσεις και προσφέρει ικανό πεδίο μελέτης. Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζεται εν συντομία το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον παράκτιο χώρο και δίνονται παραδείγματα ανάπτυξης. Ακολουθεί η ευρύτερη περιοχή μελέτης του Δήμου αλιλά και συγκεκριμένα το παράκτιο μέτωπο Βραχατίου με τους περιορισμούς που αυτό έχει. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες των χρηστών και την υφιστάμενη κατάσταση, παρουσιάζεται η σύλληψη και ο χωροταξικός σχεδιασμός της μελέτης αλιλά και ο σχεδιασμός της, βασισμένος στις αρχές της περιβαλλοντικής προστασίας.

ΕΛΕΝΗ ΜΕΝΟΥΝΟΥ

**Η εξέλιξη του νομοθετικού πλαισίου έκδοσης
των οικοδομικών αδειών**

Επίβλεψη: Δημήτριος Μέλισσας

Η οικοδομική άδεια μιας κατασκευής αποτελεί μία διοικητική πράξη καθοριστική της οικιστικής ανάπτυξης, της διασφάλισης ασφαλούς, υγιούς και άνετης διαβίωσης του πολίτη και της σωστής επέμβασης στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον. Η διαδικασία του τρόπου έκδοσης της οικοδομικής άδειας διέπεται από νομοθετικό πλαίσιο, του οποίου η διαχρονική – ιστορική εξέλιξη του έχει λειτουργήσει ως ρυθμιστικός παράγοντας της δημιουργίας του σημερινού οικιστικού τοπίου. Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η καταγραφή της διαδικασίας, τα δικαιολογητικά και οι προδιαγραφές των απαιτούμενων στοιχείων, όπως αυτά ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία, στην πάροδο των χρόνων. Από τη μελέτη αυτής της διαδικασίας μέσα από την αντίστοιχη χρονική περίοδο που αυτή λαμβάνει χώρα, διαπιστώνεται μια επιρροή της διοικητικής υποστήριξης, αλλά και της αστικής κουλτούρας στη διαδικασία του τρόπου έκδοσης των οικοδομικών αδειών.

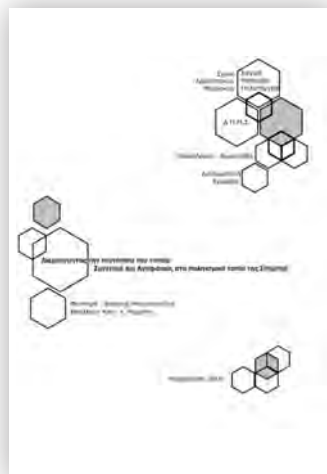
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΠΟΥΛΟΥΓΟΥΡΑ

Διερευνώντας την ταυτότητα του τόπου:

Συνέπεια και αντιφάσεις στο πολιτισμικό τοπίο της Σπάρτης

Επίβλεψη: Κώστας Μωραΐτης

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια συνθετικής ανάγνωσης και συγκρό-
τως ανάδειξης της πολιτιστικής και πολιτισμικής ταυτότητας της πόλης της Σπάρτης.
Η βάση της προσέγγισης έγκειται στο γεγονός πως η πολιτιστική ταυτότητα ενός τόπου
δεν αντιστοιχεί σε μια δεδομένη για όλους σταθερά
αλλά συγκροτείται ως διαδικασία σύνθεσης διαφο-
ρετικών ιδεολογικών κατασκευών και οικειοποιή-
σεων οι οποίες χαρακτηρίζουν μόνιμα τη συσχέτιση
τόπου με αντίστοιχες πολιτικές διεκδικήσεις. Η δυ-
νατότητα ωστόσο ανάπτυξης πολλαπλών ερμηνει-
ών συχνά υποβαθμίζεται στα πλαίσια επικράτησης
μιας κυρίαρχης αφήγησης. Στη σύγχρονη εποχή, η
προώθηση μιας πολιτιστικής “επωνυμίας” ενός τό-
που επιδιώκεται επιτακτικά για οικονομικούς λό-
γους. Υπό αυτούς τους όρους ωστόσο συχνά διαμορ-
φώνεται μια εντατική αναπαραγωγή μονοδιάστατων
κυρίαρχων προτύπων-στερεότυπων εξαιτίας της
ανάγκης για μια γρήγορη αφομοίωσης εμπορικών
μηνυμάτων. Στην περίπτωση της Σπάρτης η εφαρ-
μογή μιας κερδοσκοπικής αντίληψης συνδυασμένης ακόμα και με μια αδιαφορία ή
αδυναμία των φορέων της πολιτείας, εντείνει την διαμόρφωση μιας μονομερούς πο-
λιτικής οικειοποίησης της ταυτότητας της πόλης στη σύγχρονη πραγματικότητα από
ακροδεξιές ομάδες οι οποίες αποδομούν την ιστορική ταυτότητα σε μια απλοϊκή έκ-
φραση φανατικής πολεμικής πρακτικής. Στόχευση της εργασίας τίθεται η παράλληλη
διαδικασία ανάδειξης και συγκρότησης της ταυτότητας του συγκεκριμένου τόπου κα-
θώς και της εμβέλειας του πολιτικού και πολιτιστικού πλέγματος μέσα από το οποίο
ενεργοποιείται αλλά και ανατροφοδοτεί διαχρονικά στα πλαίσια της διαμόρφωσης
του νεότερου δυτικού πολιτισμού. Μέσα από τον συσχετισμό χωρικοτήτων στον σύγ-
χρονο ιστό της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, διαρθρώνονται δίκτυα αφηγήσεων
κατά τα οποία επιδιώκεται η ανάδειξη του τρόπου με τον οποίον η εμπειρία του ιστο-
ρικού αυτού περιβάλλοντός γίνεται διαχρονικά αντιληπτή, κωδικοποιείται σε τοπιακή

προσλαμβάνουσα και αισθητικές αξιολογήσεις, συγκροτώντας με τις υπόλοιπες αντιληπτικές συνθήκες, ιστορικές εκδοχές. Η διερεύνηση εξελίσσεται βάσει εξωτερικών παρατηρήσεων περιηγητών και μη, όχι μόνο επειδή κατά την συγκεκριμένη έρευνα η συγκρότηση της ταυτότητας δεν αναζητείται προς μία "αυθεντική" κατεύθυνση αλλή επίσης λόγω της απουσίας ιδιαίτερων ιστορικών κατασκευών, με την έννοια φυσικών ή νοητικών εγχειρημάτων που θα μπορούσαν να υποδείξουν και να ερμηνεύσουν επεξεργασμένα παράγωγα μιας συλλογικής μνήμης και κατ' επέκταση μιας ιστορικής ταυτότητας. Ο "κενός" αυτός τόπος συνέβαλε καθοριστικά στην πρόσληψη και διαμόρφωση της εικόνας της τόσο μέσα από εξιδανικευμένους συμβολισμούς όσο και μέσα από τον αντικατοπτρισμό τους στο τοπίο. Η διάρθρωση επομένως των κατά την έρευνα, ζητούμενων δικτύων κατευθύνεται μέσα από την προσέγγιση τριών κυρίαρχων εξιδανικευμένων προσώπων όπως είναι ο νομοθέτης της ιδιότυπης αυτής πολιτείας Λυκούργος, η ηρωική μορφή του Λεωνίδα και το αισθητικό πρότυπο της απόλυτης ομορφιάς την Ωραία Ελένη. Στο εποπτικό τοπίο του Λυκούργου παρουσιάζεται το κεντρικό πλαίσιο νοηματοδοτήσεων μέσα στο οποίο γινόταν διαχρονικά αντιληπτή η ιδέα της Σπάρτης και πως εκ των υστέρων αυτό προβάλλεται παράλληλα στους κανόνες σχηματοποίησης του φυσικού της χώρου. Με διαφορετικό τρόπο εξελίσσεται το αισθητικό τοπίο της Ελένης. Αν και η περιήγηση στο χώρο επανεγράφεται σε πολιτιστικές αξιολογήσεις ωστόσο αυτό συμβαίνει μέσα από μια διαρκή πρόκληση των αισθήσεων σε πρώτο επίπεδο και εντέλει μια διαδικασία ενός επαναπροσδιορισμού κυρίαρχων προτύπων. Τέλος το μνημειακό τοπίο του Λεωνίδα λειτουργεί μέσα από την ανάδειξη της απουσίας ιδιαίτερων συμβολικών κατασκευών η οποία δίνει το χώρο ώστε οι διαστάσεις των συμβόλων να μεγεθύνονται ενώ καθιστά ταυτόχρονα την αναμέτρηση με την διατήρηση μιας συλλογικής μνήμης, προσωπική υπόθεση και ευθύνη. Τα δίκτυα των αφηγήσεων αν και συνιστούν ξεχωριστές ενότητες, παρουσιάζουν ωστόσο και σημεία τομών (το ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος, Μυστράς), ενώ εξελίσσονται συμπληρωματικά με βασική επιδίωξη την ανάδειξη των αντιφατικών διαστάσεων του πολιτιστικού και πολιτισμικού τοπίου του συγκεκριμένου τόπου.

ΜΑΡΙΑ ΞΕΝΙΤΙΔΟΥ

Το άρθρο 10 του ν. 4447/2016: Πολεοδομικά Σχέδια Εφαρμογής

Επίβλεψη: Δημήτριος Μέλισσας

Ο Χωροταξικός και ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός αποτελούν βασική συνταγματική επιταγή, με τον δεύτερο να αποτελεί και το ουσιαστικό εργαλείο σχεδιασμού μιας βιώσιμης πόλης, το οποίο όμως ενίοτε έρχεται σε σύγκρουση με το ατομικό δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Με τον νέο νομοθετικό πλαίσιο του ν. 4447/2016 θεσπίστηκαν καινοτόμες διατάξεις κυρίως όσον αφορά στο περιεχόμενο των δύο αυτών επιπέδων σχεδιασμού. Οι Πολεοδομικές Μελέτες με τις Πράξεις εφαρμογής τους αντικαταστάθηκαν από τα Πολεοδομικά Σχέδια Εφαρμογής και αποτελούν πλέον το δεύτερο επίπεδο ρυθμιστικού σχεδιασμού, το οποίο έχει καθαρά τεχνικό και λεπτομερειακό χαρακτήρα. Τα Πολεοδομικά Σχέδια και οι Πράξεις Εφαρμογής τους έχουν πλέον ενσωματωθεί σε μία κυρωτική πράξη. Η μόνο αλλαγή που επέφερε η ενοποίηση αυτή είναι η μείωση του χρόνου έκδοσής τους. Το βασικό όμως ερώτημα παραμένει: Ο νέος νόμος θα εφαρμοστεί ή θα παραμείνει μία «άσκηση επί χάρτου» ;

ΣΑΜΑΡΕ-ΔΑΝΑΪΔΑ ΠΕΡΔΙΚΟΓΙΑΝΝΗ

Η μεταβολή των αστικών κενών σε δίκτυο «πάρκων τσέπης» με σκοπό την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος. Η περίπτωση του Μεταξουργείου

Επίβλεψη: Κωνσταντίνος Σερράος

Το πλαίσιο μελέτης της εργασίας αφορά στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον. Η ανάγνωση του σύγχρονου αστικού τοπίου στοχεύει στην ανάδειξη των προβλημάτων της αθηναϊκής μεγαλούπολης, τονίζοντας την έλλειψη αστικού χώρου πρασίνου, την ύπαρξη μεγάλου ποσοστού αστικών κενών και άδειων κελυφών καθώς και την εγκατάλειψη του δημόσιου χώρου. Στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον «αιωρείται» η ανάγκη εξεύρεσης σύγχρονων λύσεων με σκοπό την αύξηση και τη διασπορά «πνευμόνων» πρασίνου στον αστικό ιστό της πόλης με στόχο τη βελτίωση του σύγχρονου τρόπου διαβίωσης. Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα του αστικού ιστού συμβάλλοντας στην επιτυχημένη σύνδεση της δομής του, εξυπηρετώντας παράλληλα την εύρυθμη μετακίνηση και διαβίωση των πολιτών. Οι σύγχρονες πόλεις, όπως η Αθήνα αναζητούν μέσα από καινοτόμες μεθόδους εντός ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού τη αναδιαμόρφωση του αστικού τοπίου [αξιοποίηση αστικών κενών- διαμόρφωση χώρων πρασίνου-δικτύωση]. Η εργασία υποστηρίζει πως η χρήση των «Πάρκων Τσέπης» μέσω της επανάχρησης των αστικών κενών μιας περιοχής είναι ικανή να αναζωογονήσει τον πυκνοδομημένο αστικό ιστό επανακτώντας για την γειτονιά το δημόσιο χώρο που της αναλογεί. Η παρέμβαση αυτή μέσα από τις διαδικασίες μιας «κοινωνικής φιλοσοφίας σχεδιασμού» που τα χαρακτηρίζει, μπορεί να επιφέρει αποτελέσματα στρατηγικής σημασίας επίπεδο γειτονιάς. Χωρική αναφορά θα αποτελέσει η ιστορική γειτονιά του Μεταξουργείου.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ
Ο χωρικός σχεδιασμός
και ο ρόλος του στην προσέλκυση επενδύσεων

Επίβλεψη: Κωνσταντίνος Σερράος

Η παρούσα διπλωματική εργασία με πεδίο διερεύνησης το νέο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει ο σχεδιασμός στην προσέλκυση των επενδύσεων, επιχειρεί να αναλύσει τις διάφορες σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ οικονομίας και χωρικού σχεδιασμού. Η διαμόρφωση και εφαρμογή συντονισμένων πολιτικών, σε συνδυασμό με τις νέες μορφές διακυβέρνησης, προσανατολίζονται ολοένα και περισσότερο στην κατεύθυνση των επενδύσεων. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων σταδιακά μετασχηματίζεται και η συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι πλέον εμφανής. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται μια κριτική επισκόπηση και αποδελτίωση των πολιτικών για τις επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένου της αντίστοιχης νομοθεσίας και μελέτης των αρμόδιων φορέων, εστιάζοντας στην περίοδο της κρίσης (2007-2017) στην Ελλάδα. Το αυξανόμενο ενδιαφέρον και ο γενικότερος προβληματισμός σε σχέση με τα νέα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα, αποτυπώνεται και στη νομοθεσία του χωρικού σχεδιασμού τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή του σχεδιασμού γίνεται πλέον με μόνο σκοπό τη διαχείριση και αντιμετώπιση της κρίσης. Στη συνέχεια, εξετάζονται τρεις μελέτες περίπτωσης, προκειμένου να γίνει κατανοητή η εφαρμογή των εργαλείων αυτών στην πράξη, το Ε.Σ.Χ.Α.Σ.Ε. Ίτανος Γαία στην Κρήτη, το Ε.Σ.Χ.Α.Δ.Α. της Κασσιώπης στην Κέρκυρα και το Σ.Ο.Α. του Ελληνικού στην Αττική. Τέλος, τα συμπεράσματα που εξάγονται απαντούν στο νέο ρόλο του σχεδιασμού και στο κατά πόσο αυτός προωθεί τις επενδύσεις ή συμβαίνει το αντίθετο.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ ΔΑΛΚΑΒΟΥΚΗ

**Τώρα Και Στη Γη: Η εξελισσόμενη γεωγραφία της παραγωγής και κατανάλωσης δημοφιούς
κουλτούρας. Η περίπτωση των κόμικς με τα «Transformers»**

Επίβλεψη: Γεώργιος Φώτης

Για την κατανόηση της εξέλιξης της παραγωγής και κατανάλωσης της μαζικής κουλτούρας, αυτή η έρευνα ελέγχει την γεωγραφική, δημογραφική και πολιτισμική ταυτότητα των συμμετεχόντων της μέσα από το τρίπτυχο των επίσημων δημιουργών, θαυμαστών και ορισμένων από τους δεύτερους που ενσωματώθηκαν στους πρώτους. Τα δημοφιλή κόμικς, μια αντισυμβατική δημιουργική βιομηχανία, έχουν μια σύνθετη ιστορία αλλαγών στο μοντέλο παραγωγής τους και την αξιολόγησή τους. Οι θαυμαστές, μια ομάδα ατόμων βαθειά αφοσιωμένη σε ένα πολιτισμικό προϊόν, έχουν επίσης μελετηθεί για την επικοινωνία μεταξύ των μελών και την σχέση τους με το αντικείμενο ενδιαφέροντός τους. Για αυτή τη διπλωματική εργασία, η έρευνα εστιάστηκε σε μια περίπτωση μελέτης με όρους σειράς: το franchise πολυμέσων των "Transformers" και την βάση οπαδών του, που παρατηρήθηκαν αρχικά μέσα από τις πρόσφατες σειρές κόμικς της IDW Publishing. Οι λόγοι για αυτή την επιλογή σχετίζονται με την εξόχως εμπορική φύση της σειράς, την σταθερή, πολυετή παρουσία της στην μαζική κουλτούρα και την προσοχή της κριτικής που έχουν λάβει τα πρόσφατα κόμικς· επιπλέον, η βάση οπαδών του είναι σχετικά μικρή μας αφοσιωμένη (άρα πιο εύκολη στην παρακολούθηση) και εστίες της έχουν αναπτυχθεί έξω από τις (κυρίως) χώρες παραγωγής της. Ο στόχος αυτής της εργασίας είναι η εξέταση της ανάπτυξης μιας συγκεκριμένης ομάδας καλλιτεχνών κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα χρόνων, η καλλιέργεια και επέκταση ενός παγκόσμιου δικτύου θαυμαστών με τα δικά τους πολιτισμικά φορτία, η επικοινωνία ανάμεσα στις δύο ομάδες, η παρουσία γυναικών και ατόμων με ποικίλη ταυτότητα φύλου σε χώρους και αφηγήσεις που παραδοσιακά θεωρούνταν αρρενωπές και η θέση των κόμικς στην ταπισερί της πολιτισμικής παραγωγής πολλών μέσων. Αυτό που τελικά παρατηρείται είναι η καλλιέργεια μια σταθερής, διακριτής καλλιτεχνικής σκηνής με την δική της μακρά ιστορία και σε στενή (παρότι μερικές φορές αμφιλεγόμενη) επικοινωνία με τους ακόλουθούς της, την σταδιακή, σχεδόν αόρατη εισροή μιας ποικίλης βάσης θαυμαστών, που αργότερα αντανakλάται μερικώς στους δημιουργούς που σχηματοποιούν την σειρά, και την οριστική θέση των κόμικς ως αναζωογονητής και μέσο στο περιθώριο, αν και με σημασία που μεγαλώνει. Η μεθοδολογία αυτού του εγχειρήματος περιγράφεται σύντομα παρακάτω. Στο πεδίο των «επίσημων» δημιουργών, χρησιμοποιήθηκαν ένας συνδυασμός *netnography* (η παρατήρηση και καταγραφή δημόσιων ψηφιακών δεδομένων από έναν ερευνητή χωρίς ανάμειξη με τον υπό μελέτη πληθυσμό) και εθνογραφίας (η προσέγγιση και καταγραφή συνεντεύξεων με τέσσερα υποκείμενα, τρεις καλλιτέχνες και έναν συγγραφέα/επιμελητή) για την κατανόηση της εκπαίδευσης, της δικτύωσης και των δημιουργικών διαδικασιών τους. Από την πλευρά των θαυμαστών, διατυπώθηκε μια ψηφιακή παραλληλαγή της «τεχνικής της χιονοστιβάδας», που παρήγαγε μια ψη-

φιακή έρευνα με τριακόσιες δύο απαντήσεις. Συμπληρωματικά, πάρθηκαν πενήντα (ηλεκτρονικές) συνεντεύξεις από ορισμένους εκ των συμμετεχόντων –ένας συνδυασμός γραπτού κειμένου (40), ζωντανών ομιλιών με κείμενο (3) και ζωντανές φωνητικές συνομιλίες (7) στην πλατφόρμα ψηφιακών επικοινωνιών Discord- για να διαφωτίσουν τις διάφορες μεμονωμένες πρακτικές των θαυμαστών και τις αποκρίσεις τους στη σειρά. Φέρνοντας τις δύο ομάδες μαζί, ερευνήθηκε ένα πολύχρονο (2007-2012), μεγάλης κλίμακας συλλογικό πρότζεκτ διαδικτυακών κόμικς με εργαλεία netnography, για την κατανόηση της κατάστασης της βάσης οπαδών σε προηγούμενο χρόνο, όπως και την δυνατότητα εξέλιξης καλλιτεχνικού ταλέντου που επέτρεψε.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΜΠΟΥΡΙΔΟΥ
Ο Σιδηροδρομικός Σταθμός ως Ετεροτοπία στον Αστικό Ιστό:
Μελέτη Περίπτωσης Σιδηροδρομικός Σταθμός Θεσσαλονίκης
 Επίβλεψη: Κωνσταντίνα Βαΐου

Το παρακάτω κείμενο διηγείται μία ιστορία για τα κατώφλια εισόδου και εξόδου στην πόλη. Η περιπατητική πορεία του ξεκινά από τις αρχές του 20ου αιώνα και φτάνει μέχρι σήμερα, περισσότερο από 100 χρόνια μετά, με σκηνικά τον Παλιό και τον Νέο Σιδηροδρομικό Σταθμό της Θεσσαλονίκης. Ωστόσο παραμένει μια ιστορία για τους σταθμούς (υπεραστικής) μετακίνησης των πόλεων, όλων των χρονικών στιγμών και περιγράφει την ετεροτοπική, εξωπραγματική, διαδικασία που συντελείται στα σημεία εισόδου/εξόδου της πόλης. Το παρόν κείμενο καθορίζεται από την εξ αρχής θέαση του σιδηροδρομικού σταθμού ως έναν χώρο-κατώφλι. Ο σιδηροδρομικός σταθμός βιώνεται ως η πρώτη και η τελευταία επαφή του υποκείμενου της μετακίνησης με τον αστικό ιστό. Αν ο χώρος δεν είναι ένα κενό δοχείο αλλήλα το πεδίο διαδράσεων των κατοίκων του, ένας σταθμός που κατοικείται τόσο έντονα από τα υποκείμενά του για λίγα λεπτά της ώρας, είναι ταυτόχρονα ένας ά-τόπος και ένας υπέρ-τόπος, γεμάτος με βαθιές καταγραφές νοηματοδοτήσεων προερχόμενων από τους δεκάδες τόπους προέλευσης και προορισμού που συνδέει. Ο χρόνος είναι σημαντικός παράγοντας ανάλυσης του χώρου σταθμού. Η συνθήκη του συνεχώς νεοσύστατου υπαγορεύει χαρακτηριστικά, ειδικά και συγκεκριμένα, επιτακτικά και επείγοντα, μιας και τίποτα δεν διαρκεί στους σταθμούς μετακίνησης. Η μόνιμη υλική φύση αλλήλα και η ιστορικότητα του χώρου, έρχονται σε βαθιά αντίθεση με την νοηματοδότηση που φέρει ένας σταθμός που στέκεται σαν ένα (σχεδόν) σταθερό σημείο στον χώρο και τον χρόνο, καθορίζεται όμως από μόνιμη προσωρινότητα. Η μηχανοποίηση του χρόνου, το πεπερασμένο της φύσης του στην καθημερινότητα και η ιστορική χρονικότητα συνθέτουν την ετεροχρονία του σταθμού. Μέσα στους υλικούς του τοίχους, ο σταθμός εμπεριέχει μια μεταβατική στιγμή, ένα σημείο περάσματος (point of passage) (Hetherington 1997). «die Schwelle ist der Platz der Erwartung» Johann Wolfgang von Goethe, (1796) 'Wilhelm Meisters Lehrjahre' «το κατώφλι είναι ο τόπος της προσδοκίας».

ΝΙΚΟΣ ΟΡΦΑΝΟΣ

Όψεις της χωρικής παραγωγής της υπαίθρου. Βιογραφικές τροχιές των μεταναστών στη Μεσσηνιακή Μάνη

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Ο όρος «ευκαιρία» είναι σύνθετη λέξη («ευ» και «καιρός») υποδηλώνοντας δηλαδή τη δυνατότητα που παρουσιάζεται σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, για να γίνει κάτι που πρέπει ή θέλει κάποιο άτομο και είναι δυνατόν να χαθεί αν δεν την εκμεταλλευτεί· με άλλα λόγια, η ανοιχτή δυναμικότητα συνήθως για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Στην εποχή μας ο όρος χρησιμοποιείται ευρύτατα λίγο πολύ για να περιγράψει μια οικονομική πιθανή συνδιαλλαγή ή την απόκτηση ενός αγαθού που δεν θα είναι για πολύ καιρό διαθέσιμο. Ως συμβολισμός εμπεριέχει μια προσωρινότητα, ένα χρονικό παράθυρο μιας «τιμής ευκαιρίας» ή μίας συναστρίας παραγόντων στην ταχύτατη οικονομική ανάπτυξη. Στον πολιτικό λόγο μετατοπίζεται σε μία διάσταση «ίσων ευκαιριών για όλους» ή μιας «δεύτερης ευκαιρίας για κάποιον». Εκεί η χροιά του όρου έχει την έννοια ενός προσωπικού δικαιώματος που έχει προκύψει από κάποια κοινωνική αδικία ή ακόμα και μια μεταμέλεια των ανθρώπων. Στον τόπο που μελετάται από την ιστογραφική ιστορία γνωρίζουμε τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του παρελθόντος. Η γεωγραφική θέση και άλλοι φυσικοί ή μη περιορισμοί συνηγορούσαν στο να δημιουργηθούν ευνοϊκές ή δυσοίωνες συγκυρίες που καθόρισαν ολόκληρες περιόδους. Στην πρόσφατη ιστορία ο τουρισμός εμφανίστηκε ως μια εξωτερική από τον τόπο ευκαιρία. Οι διεθνείς συγκυρίες διαμόρφωσαν νέες συνθήκες στην τοπική παραγωγή και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Ο πόλεμος σε μια γειτονική χώρα και η αλλαγή καθεστώτος προκάλεσε μία μαζική εισροή πληθυσμού που αναζητούσε μια δεύτερη ευκαιρία. Η οικονομική άνεση και η επιδίωξη μιας ευημερίας, έφερε ένα πληθυσμό που αναζητούσε μια νέα ζωή. Η κινητικότητα αυτή αποτέλεσε για κάποιους άλλους την αξιοποίηση μιας μοναδικής στα χρονικά αυτού του τόπου οικονομικής ευκαιρίας. Όλες αυτές οι πληθυσμιακές ομάδες με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά βρέθηκαν στο ίδιο μέρος να επιδιώκουν διαφορετικούς άλλα ταυτόχρονα συμπληρωματικούς στόχους. Αυτή η κοινή επιδίωξη διαμορφώνει και την κοινωνική αλληλεπίδραση από την οποία «παράγεται ο χώρος». Σε διαφορές μελέτες η υπαίθρος, ως τουριστικός προορισμός ή μη, αντιμετωπίζεται ως ένας πόρος προς αξιοποίηση χωρίς να καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια για το ποια είναι τα δομικά προσ απαιτούμενα της «ευκαιρίας» αυτής. Στην παρούσα εργασία μέσω της εθνογραφικής προσέγγισης θα γίνει μια προσπάθεια να χαρτογραφηθούν και να γίνουν κάποιες υποθέσεις για τις σχέσεις αλληλεπίδρασης που βρίσκονται στο παρασκήνιο και βρίσκονται σε δι-αλεκτική σχέση με το τοπικό.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ
**Προσφυγική κρίση, αστική περιθωριοποίηση
 και ημιμόνιμοι πληθυσμοί**

Επίβλεψη: Κωνσταντίνα Βαΐου

Από το 2014 το ξέσπασμα της προσφυγικής κρίσης -που είναι το αποτέλεσμα παγκόσμιων διαδικασιών και συγκεκριμένα η όξυνση των πολεμικών και οικονομικών ανταγωνισμών στη Μέση Ανατολή- είχε σαν αποτέλεσμα την εγκατάσταση έως τώρα περίπου 60000 προσφύγων στην Ελλάδα, οι οποίοι, με το δεδομένο των κλειστών συνόρων, είναι εκ των πραγμάτων αναγκασμένοι να ζήσουν εδώ για ένα απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Η επίσημη χωρική αντιμετώπιση μέχρι στιγμής συνίσταται αφενός στα hot spot στα νησιά του Αιγαίου και στα camps στην ενδοχώρα που στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι ανενεργές εκτάσεις του δηmosίου (πχ παλιά στρατόπεδα) έξω από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Και ενώ οι χώροι αυτοί αρχικά προορίζονταν ως χώροι προσωρινής διαμονής μέχρι τη μεταγκατάσταση των προσφύγων, μετατρέπονται πλέον σε χώρους ημιμόνιμης διαμονής και την ίδια στιγμή στερούνται των στοιχειωδών υποδομών που απαιτούνται για διαμονή μεγαλύτερη των λίγων μηνών και άρα από μηχανισμός προστασίας για τα θύματα των πολέμων μετατρέπονται σε μηχανισμό επιβίωσης στα όρια της αστικής ζωής. Η πρόσβαση σε αυτά τα camps συνήθως είναι πολύ δύσκολη είτε λόγω των αυστηρών στρατιωτικών/αστυνομικών ελέγχων (όπου υπάρχουν) είτε λόγω της δύσκολης πρόσβασης μέσω των δημόσιων συγκοινωνιών, κάτι που αποτελεί μεγαλύτερο πρόβλημα για τους ίδιους τους πρόσφυγες, οι οποίοι στερούνται το δικαίωμα στη στέγη, στην εργασία, καθώς και τη δυνατότητα αλληλοδιαπλοκής με τον ντόπιο πληθυσμό. Μελετώντας το camp στο οριστικό Κερατσινίου αναδεικνύεται μια σύγχρονη μορφή αστικής περιθωριοποίησης, η οποία είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς και εάν γίνεται αντιληπτή ως τέτοια τόσο από τους «μέσα» όσο και από τους «έξω» και συνεπώς με ποιες χωρικές-κοινωνικές πρακτικές μπορεί δυναμικά αυτή η συνθήκη να αναιρεθεί ή να υπονομευθεί. Τέλος, προκύπτει μία πρόκληση για τον αστικό σχεδιασμό για την αναζήτηση μιας εναλλακτικής προσέγγισης στο ζήτημα της εγκατάστασης και κατοικίας ημι-μόνιμων πληθυσμών.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΙΓΔΙΝΟΣ

Θεωρήσεις επαναπροσδιορισμού της ιεράρχησης των αστικών δικτύων στην κατεύθυνση της χάραξης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ήπιας κυκλοφορίας

Επίβλεψη: Αθανάσιος Βηλαστός

Η σύγχρονη πόλη χαρακτηρίζεται από μια ιδιαίτερη σχέση εξάρτησης από το ιδιωτικό αυτοκίνητο. Εστιάζοντας στις ελληνικές πόλεις και κυρίως στην Αθήνα όπου αυτή η σχέση κρίνεται εντονότερη, διαπιστώνεται πως επιφέρει πληθώρα αρνητικών επιπτώσεων στην λειτουργία αλλά και στον κοινωνικό ιστό της Αθηναϊκής μητρόπολης. Η κυριαρχία του αυτοκινήτου ως βασικού μέσου μεταφοράς προκαλεί κορεσμό στα μεταφορικά δίκτυα, τροχαία ατυχήματα, αλλοίωση του χαρακτήρα του δημόσιου χώρου, περιβαλλοντική υποβάθμιση κ.α. Η ριζική αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης είναι πλέον πιο επιτακτική από ποτέ. Η μετάβαση από ένα συμβατικό σύστημα μεταφορών με θεμελιώδη μέσο το αυτοκίνητο σε ένα νέο σύστημα μεταφορών με ακρογωνιαίους λίθους τη δημόσια συγκοινωνία, το περπάτημα και το ποδήλατο αποτελεί ζήτημα κρίσιμης σημασίας και οφείλει να του δοθεί η δέουσα προτεραιότητα. Εντός του παραπάνω πλαισίου, η παρούσα διπλωματική εργασία, η οποία εκπονήθηκε στο ΔΠΜΣ «Πολεοδομία-Χωροταξία» της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της κυκλοφοριακής οργάνωσης της πολυεπίπεδης περιοχής μελέτης μέσω της αξιοποίησης εργαλείων της ήπιας κυκλοφορίας. Η ήπια κυκλοφορία που χρησιμοποιείται λαμβάνει υπόψη τόσο την κυκλοφοριακή όσο και την πολεοδομική διάσταση του αστικού χώρου προκειμένου να κατανοήσει αποτελεσματικότερα και να ανταποκριθεί με άρτιο τρόπο στις σύνθετες ανάγκες του. Η πολυεπίπεδη προσέγγιση εξασφαλίζει σφαιρική ανάγνωση της περιοχής και ευελιξία στην εκπόνηση της εργασίας. Γι' αυτό η περιοχική διερεύνηση και σχεδιασμού απαρτίζεται από τρία ιεραρχημένα επίπεδα. Ως πρώτο επίπεδο της περιοχής μελέτης επιλέγεται το Λεκανοπέδιο της Αθήνας και η περιοχή του Πειραιά, που συνιστούν τα σημαντικότερα τμήματα της μητροπολιτικής Αθήνας. Στη συνέχεια, στο δεύτερο επίπεδο η εργασία εστιάζει στο δήμο της Καλλιθέας, η επιλογή του οποίου γίνεται μέσα από διακριτά κριτήρια. Τέλος, το τρίτο και τελευταίο επίπεδο περιλαμβάνει ένα θύλακα ήπιας κυκλοφορίας από τον παραπάνω δήμο, με σκοπό την προσέγγιση τοπικής κλίμακας. Η μεθοδολογία σχεδιασμού που ακολουθείται, απορρέει από τον στόχο της εργασίας και περιλαμβάνει τρία βήματα που αναφέρονται σε κάθε ένα επίπεδο μελέτης. Το πρώτο επίπεδο στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό ιεράρχησης του οδικού δικτύου του Λεκανοπεδίου, το δεύτερο χωρικό επίπεδο αφορά στον μετασχηματισμό της κυκλοφοριακής οργάνωσης του δήμου (αλλαγή ιεράρχησης, δημιουργία ζωνών ήπιας κυκλοφορίας, κατηγοριοποίηση εισόδων κ) και το τρίτο εστιάζει στην εφαρμογή μέτρων ήπιας κυκλοφορίας τοπικής κλίμακας με στόχο την μείωση της ταχύτητας, τη μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου και την αναβάθμιση του δημόσιου χώρου. Μέσα από την εφαρμογή του σχεδίου εκτιμάται ότι θα αλλιάξει σημαντικά η υφιστάμενη κυκλοφοριακή οργάνωση καθώς θα οδηγηθεί σε λύσεις που περιέχουν εναλλακτικά μέσα και τρόπους μετακίνησης, έχοντας ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της κοινωνικότητας και της αναγνωσιμότητας της πόλης αλλά και την άρτια λειτουργία της, την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την προστασία του περιβάλλοντος. Η διαφορετική μεθοδολογική προσέγγιση που δίνει μεγαλύτερη προτεραιότητα στην δημιουργία

συνθηκών ενθάρρυνσης και προώθησης των εναλλακτικών μέσων μετακίνησης και παράλληλα περιορισμού του αυτοκινήτου, αποτελεί ένα από τα πιο χρήσιμα στοιχεία της εργασίας. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να λειτουργήσει ως ένα ισχυρό υποστηρικτικό και σχεδιαστικό εργαλείο για τους σύγχρονους και πολύπλοκους αστικούς σχηματισμούς. Η παρούσα εργασία αποτελεί ένα ακόμη ερευνητικό βήμα στην κατεύθυνση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, ωστόσο είναι απαραίτητη περαιτέρω και συνεχής επιστημονική έρευνα. Προτείνεται η αξιοποίηση περισσότερων και νέων μέτρων ήπιας κυκλοφορίας καθώς και η ενσωμάτωση μεθόδων συμμετοχικού σχεδιασμού. Τα παραπάνω μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική ενίσχυση της σφαιρικής αντιμετώπισης του ζητήματος του επαναπροσδιορισμού της κυκλοφοριακής οργάνωσης και της ιεράρχησης των αστικών δικτύων. Τέλος, τα μεθοδολογικά βήματα σχεδιασμού έχουν τη δυνατότητα να εφαρμοστούν υπό προϋποθέσεις και σε άλλες περιοχές, αποσκοπώντας στη αρτιότερη οργάνωση και βελτίωση των συνθηκών αστικής μετακίνησης.

ΕΛΕΝΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

**Ενσωμάτωση κοινωνικών αλληλεπιδράσεων σε τεχνολογικές καινοτομίες:
ψηφιακή ζωή (?) στην Αθήνα**

Επίβλεψη: Ελισάβετ Παναγιωτάτου

Η διπλωματική εργασία κάνει απόπειρα να σκιαγραφήσει εφαρμογές τεχνολογικής καινοτομίας που ενσωματώνουν κοινωνικές αλληλεπιδράσεις της καθημερινότητας. Η έρευνα εστιάζει στην εύρεση και αποτίμηση εφαρμογών που διασυνδέουν τον πραγματικό χώρο με τον ψηφιακό, προκειμένου, να συνεισφέρουν στην εξασφάλιση των αναγκών αδύναμων στρωμάτων σε «δύσκολες» περιοχές. Αναζητούνται καινοτομίες που να απευθύνονται σε κοινωνικές ανάγκες του πληθυσμού με απώτερο σκοπό, την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Αρχικά, μέσω της διεξαγωγής συνεντεύξεων σε επιχειρήσεις που ενσωματώνουν στην λειτουργία τους τις έννοιες που διερευνώνται, εντοπίζονται συστατικά χαρακτηριστικά της αλληλεπίδρασης πραγματικού και ψηφιακού χώρου. Η αδυναμία εντοπισμού ποσοτικών στοιχείων οδήγησε στην ανάγκη εστίασης σε υπο-περιοχή της Αθήνας που η ποιότητα ζωής θεωρείται «υποβαθμισμένη» μέσω κριτηρίων εντοπισμού. Προκειμένου να απαντηθούν τα ερωτήματα έρευνας σκιαγραφείται η χάραξη πολιτικής του Δήμου ενώ, παρουσιάζονται ψηφιακές εφαρμογές που κάνουν απόπειρα να αγγίξουν την καθημερινότητα των κατοίκων. Μέσω της συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων με συνεντεύξεις σε διαφορετικές χρονικές στιγμές στις δομές του Δήμου, επιχειρείται να αποδοθεί ο βαθμός στον οποίο η εφαρμογή της τεχνολογικής καινοτομίας συνεισφέρει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων «υποβαθμισμένης» περιοχής. Στη συνέχεια, μέσω ποιοτικής έρευνας με συνεντεύξεις σε ανθρώπους-κλειδί της περιοχής επιχειρείται να αποδοθεί ο βαθμός επίδρασης των τεχνολογικών καινοτομιών στην ψηφιακή και κοινωνική ζωή των κατοίκων. Η έρευνα καταλήγει στην σκιαγράφηση βασικών χαρακτηριστικών των καινοτομιών αυτών, του βαθμού που αφουγκράζονται βασικές ή κοινωνικές ανάγκες και συνεισφέρουν στην καθημερινότητα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
**Περιβαλλοντικές πολιτικές, Διακυβέρνηση,
 Πάρκο Τρίτης Realpolitik στην ελληνική πραγματικότητα**
 Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολήκου

Ο χώρος αποτελεί πεδίο επένδυσης και ανάπτυξης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, ενώ ταυτόχρονα πάνω του απεικονίζονται οι επικρατούσες πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές συνθήκες. Ο χώρος και η φύση διαμορφώνονται και υποτάσσονται στη βούληση της ανθρώπινης κοινωνίας, με τρόπο τελεολογικό, σε μια κατεύθυνση ατελείωτης και χωρίς όρια οικονομικής ανάπτυξης, έτσι όπως επιβάλλουν οι σύγχρονες σχέσεις παραγωγής. Η σχέση αυτή άρχισε να διαμορφώνεται ως αντίληψη τον 17ο αιώνα, όταν η φιλοσοφική σκέψη που διαμορφωνόταν την περίοδο του διαφωτισμού, ήρθε να προσδιορίσει το νου και την ύλη, ως δυο διαφορετικά πράγματα, διαμορφώνοντας την πρώιμη θεωρία του υλισμού, που καθόρισε την επιστημονική προσέγγιση αληθιά και γενικότερα την πορεία των ανθρώπινων κοινωνιών (Κονδύλης Παναγιώτης 1987; Παπακωνσταντίνου Δημήτρης 2014). Στην πορεία των χρόνων η σχέση, του νου- των ανθρώπινων κοινωνιών με την ύλη-την φύση-το περιβάλλον, απέκτησε ξεκάθαρα εξουσιαστικά χαρακτηριστικά. Πλέον, το βαθιά ριζωμένο καπιταλιστικό σύστημα, με την συνεχή αναζήτηση νέων πηγών, τρόπων και τόπων αύξησης του κέρδους, έχει προκαλέσει μια σειρά συνεπειών, μια εκ των οποίων αποτελεί και η περιβαλλοντική υποβάθμιση που οδηγεί τις ανθρώπινες κοινωνίες και το περιβάλλον το οποίο ζούμε, να επιβιώνουν στα πρόθυρα της εξαφάνισης. Η περιβαλλοντική υποβάθμιση έγινε αντικείμενο συζήτησης μετά τα μέσα του 20ου αιώνα, παρόλο που ήδη από το 18ο υπήρχαν επιστήμονες που μιλούσαν για συμβίωση με το περιβάλλον με στόχο τη διατήρηση των φυσικών αποθεμάτων. Στην κατεύθυνση του να βρεθεί ένας "διακανονισμός" με την φύση, άρχισαν να διαμορφώνονται θεωρίες και πολιτικές για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης. Η βιώσιμη ανάπτυξη, το επικρατές μοντέλο περιορισμού της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, όπως αυτή καθορίζεται εντός του υφιστάμενου καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και ανάπτυξης, φαίνεται να μην έχει αποτελέσματα, παρά τις ευρείες οικονομικές και κοινωνικές της διακηρύξεις. Η ζωτικής σημασίας, για το υφιστάμενο σύστημα, ανάγκη διόγκωσης των ρυθμών ανάπτυξης μέσω της σχέσης παραγωγής και κατανάλωσης, δείχνει να αποτελεί τροχοπέδη στην όποια θεωρητική προσπάθεια αλλαγής των σχέσεων παραγωγής και ανάπτυξης. Στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης, οι περιβαλλοντικές πολιτικές επιχειρούν να διαμορφώσουν εκ νέου τη σχέση της κοινωνίας με το περιβάλλον, χωρίς όμως να διαταράσσουν τους ρυθμούς ανάπτυξης των αγορών. Στην εργασία αυτή επιχειρείται η διερεύνηση των περιβαλλοντικών πολιτικών και των

εφαρμογών τους θίγοντας το πολιτικό περιεχόμενο της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και την εφαρμογή της στο χώρο. Η προσέγγιση αυτή επιχειρείται να γίνει στο αστικό περιβάλλον και μέσα από έργα περιβαλλοντικής αναβάθμισης και εκπαίδευσης, σε περιοχές που έχουν υποστεί κάποιες μορφές υποβάθμισης ή αποεπένδυσης. Η περίπτωση μελέτης είναι το Πάρκο Αντώνης Τρίτσης στη δυτική Αθήνα. Η επιλογή αυτή γίνεται καθώς η Αθήνα και το Πάρκο Τρίτσης, τόσο χρονικά όσο και χωρικά, αποτελούν ένα ιδανικό παράδειγμα. Οι περιβαλλοντικές πολιτικές έρχονται να συναντήσουν χρονικά την ανάπτυξη ενός αστικού ιστού με έναν άναρχο τρόπο και ξέφρενο ρυθμό. Επιχειρείται λοιπόν να αναλυθεί η πορεία του Πάρκου, από την δημιουργία του μέχρι σήμερα. Στόχος είναι να γίνει μια κριτική ανάλυση στις συγκεκριμένες περιβαλλοντικές πολιτικές, αλλά και στους εκφραστές τους. Μέσω του παραδείγματος αυτού γίνεται μια προσπάθεια συσχέτισης των διεθνών εξελίξεων με αυτές της ελληνικής πραγματικότητας, λαμβάνοντας όμως υπόψη και τις ιδιαιτερότητες του τοπικού παράγοντα. Τα ερωτήματα που προκύπτουν ακολουθούν τη διαδρομή από τη γενική θεωρία προς το παράδειγμα μελέτης και αντίστροφα. Με τον τρόπο αυτό αναδεικνύονται με σαφήνεια ζητήματα που αφορούν τις αστικές σχέσεις, καθώς και οικονομικά και διοικητικά θέματα στη μελέτη περίπτωσης, τα οποία εκ νέου διαμορφώνουν τα ερωτήματα τα οποία θέτουν υπό αμφισβήτηση τη μεγάλη αφήγηση. Στην πορεία αυτή θίγονται ζητήματα που αναφέρονται σε περιβαλλοντικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες, υπό την πολιτική σκοπιά του επιστήμονα, ως αυτός οφείλει. Ερωτήματα μπαίνουν σε σχέση με τον "διακανονισμό" με τη φύση, την εφαρμογή και το περιεχόμενο των περιβαλλοντικών πολιτικών, το κατά πόσο είναι "αληθής"- ουσιαστική η προσέγγιση της βιωσιμότητας με καπιταλιστικούς όρους και τι διατίθεται να θυσιάσει η "ανάπτυξη" στον δρόμο αυτό. Στην πορεία προκύπτουν αναβαθμισμένα ερωτήματα σε σχέση με το πολιτικό περιεχόμενο της ανάπτυξης, ποια είναι αυτή, ποιόν εκφράζει και σε ποιόν απευθύνεται. Η διερεύνηση αυτή επιχειρείται να γίνει τόσο σε σχέση με το χρονικό της εξέλιξης των πολιτικών αυτών, όσο και μέσα από τη σχέση που παρουσιάζουν οι διεθνής-εξωγενείς και οι εθνικοί-ενδογενείς παράγοντες, δηλαδή τη σχέση του τοπικού με το παγκόσμιο. Παράλληλα η έρευνα βασίζεται σε βιβλιογραφική έρευνα, ενώ καθοριστικής σημασίας είναι το υλικό που συλλέχθηκε από συνεντεύξεις με ανθρώπους και φορείς που σχετίζονται με το Πάρκο και την πορεία του μέχρι σήμερα.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΑΒΡΑ

Όψεις της απορρύθμισης του χώρου.

Το παράδειγμα της Αθήνας μέσα από την δυναμική της επισφάλειας

Επίβλεψη: Ελισάβετ Παναγιωτάτου

Η παρούσα εργασία εξετάζει την δυναμική της επισφάλειας ως σύγχρονο πλαίσιο συζήτησης για την απορρύθμιση του χώρου, τους λόγους για τους οποίους μια τέτοια οπτική είναι κατ' αρχάς εφικτή και κατά δεύτερον χρήσιμη για το παράδειγμα της Αθήνας. Γίνεται μια δυναμική χρήση των εννοιών της απορρύθμισης και της επισφάλειας και η Αθήνα χρησιμοποιείται ως παράδειγμα που βρίσκεται ανάμεσα σε αυτές τις προβληματικές. Οι σύνθετοι λόγοι ωστόσο που την κάνουν προνομιακό παράδειγμα για μια τέτοια προσέγγιση είναι συγχρόνως και οι λόγοι για τους οποίους, η δουλειά δεν μπορεί να βασιστεί στην γενική της εικόνα και τις περιγραφές των ζητημάτων της και δεν μπορεί να αρκείται στην θεωρητική διαπραγμάτευση των όρων. Η Αθήνα εδώ προσεγγίζεται ως μια απόκλιση από τον ευρύτερο διάλογο και στις διαφοροποιήσεις της από την θεωρητική τεκμηρίωση βλέπουμε περιθώριο εμπειρικής κατανόησης και διεύρυνσης των όρων. Προηγείται λοιπόν μια ερευνητική διαδρομή που εστιάζει στην βαθύτερη κατανόηση των επιμέρους όψεων που διαμορφώνει η επισφάλεια μέσα σε αυτό το παράδειγμα. Με την εξοικείωση με τα μεθοδολογικά και ερευνητικά ζητήματα που διακρίνουμε στην πορεία ανάπτυξης του προβληματισμού, συντίθενται τα στοιχεία αυτής της έρευνας στον ευρύτερο διάλογο, διαμορφώνεται και μεγαλώνει η ιδέα της εργασίας σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο που επιχειρεί να διευρύνει την κατανόησή μας για το πως πρέπει να προσεγγίζουμε το θέμα.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΓΑΪΤΑΝΙΔΗΣ

**Δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την βιώσιμη κινητικότητα μέσω
εναλλακτικών μορφών μετακίνησης, κοινόχρηστα ποδήλατα**

Επίβλεψη: Μηνάς Αγγελίδης

Περιγραφή και ανάλυση της βιώσιμης κινητικότητας και των χρηματοδοτικών προγραμμάτων διαμέσου των δημοσίων συστημάτων κοινόχρηστων ποδηλάτων, προκειμένου να προκύψουν θετικές είτε αρνητικές προτάσεις ένταξης των αυτοματοποιημένων συστημάτων αυτών στον ιστό των πόλεων (Ελληνικών και Ευρωπαϊκών) αλλά και τα συμπεράσματα μετά την εφαρμογή τους στις περιοχές επιρροής τους.

ΖΩΓΡΑΦΙΑ - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΙΑΚΟΥΒΑΚΗ

Η δυναμική της κοινωνίας των πολιτών στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου – Τα εργαστήρια συμμετοχικού σχεδιασμού της Ραφήνας

Επίβλεψη: Μαρία Μάρκου

Η δυναμική της κοινωνίας των πολιτών στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου – Τα εργαστήρια συμμετοχικού σχεδιασμού της Ραφήνας Η Ραφήνα είναι ένα αναπτυσσόμενο προάστιο της πρωτεύουσας, σημερινός κόμβος συγκοινωνιών και τόπος οδοένα μεγεθυνόμενων εγκαταστάσεων - λιμάνι, αεροδρόμιο, λεωφόροι, κίνηση καθορίζουν τη φυσιογνωμία της. Παράλληλα, διαχρονικά έχει αποτελέσει πόλη παραθεριστική με χαρακτηριστική φήμη γραφικότητας και παράλιας ζωής. Διαθέτει έναν συνεκτικό κοινωνικό ιστό από πληθυσμούς που ρίζωσαν στον τόπο αυτό. Η κοινωνία της δημιουργεί συλλογικότητες που εκφράζουν τις πνευματικές και άλλες αναζητήσεις των κατοίκων, με αρκετή έμφαση στον πολιτισμό, αλλά και σε άλλα ζητήματα ποιότητας ζωής. Το τοπικό στοιχείο και οι κοινωνικές ανάγκες άλληλο υποστηρίζονται από την τοπική ζωή και λειτουργία και άλληλο υποσκελιζονται από άλλες, εμφανιζόμενες ως «υπέρτερες» προτεραιότητες του Κράτους, με τα σχέδια για αξιοσημείωτη ανάπτυξη των υποδομών στην περιοχή, με επίκεντρο το λιμάνι, σε εποχή μνημονιακής επιβολής και συνοδικότερων σχεδιασμών σε μεγαλύτερο από το τοπικό επίπεδο. Πολύ πρόσφατα (23/7/2018) η περιοχή χτυπήθηκε από τη λιαίλαπα της πυρκαγιάς με πρωτοφανή καταστροφή. Λαμβάνοντας υπόψη και αυτό το γεγονός, τέθηκε ως ερώτημα εργασίας σε ποιο βαθμό η κοινωνία και οι ενεργοί πολίτες της Ραφήνας εκφράζουν συλλογικά και αυτόβουλα τις προτάσεις τους για τη βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής στην περιοχή τους, και αν μπορεί να γίνεται αυτό αποτελεσματικά, με εργαλείο ουσιαστικές διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού. Για την διερεύνηση του παραπάνω ερωτήματος δημιουργήθηκαν διαδραστικά εργαστήρια—ομάδες συζήτησης κατάλληλου δείγματος, από φορείς, συλλογικότητες και πολίτες της Ραφήνας, όπου με βάση τον δημιουργικό διάλογο και την σχετική επεξεργασία των στοιχείων συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν οι αντιλήψεις τους σχετικά με την πολιτιστική ταυτότητα σήμερα της πόλης, το όραμά τους γι' αυτήν και δοκιμάστηκε η διαδικασία του συμμετοχικού σχεδιασμού. Η έρευνα στη Ραφήνα κατέδειξε ότι η πόλη σήμερα βρίσκεται σε ένα εντονότατο «μεταίχμιο αλλαγών», με πολλή, ζωτική και κρίσιμα τα ερωτήματα που πρέπει να επεξεργαστεί η πόλη και να λύσει ο στρατηγικός σχεδιασμός. Τα βασικότερα στοιχεία: Ανατρεπτικό στοιχείο στην Ταυτότητα της Ραφήνας με έμφαση στον Πολιτισμό, είναι το γεγονός ότι αξιολογήθηκαν ως σημαντικότερα στοιχεία πολιτισμού το υψηλής ποιότητας Φυσικό Περιβάλλον, που έχει υποβαθμιστεί έντονα τα τελευταία χρόνια, και το Λιμάνι

νι, που η γιγάντωσή του έχει γίνει ο εφιάλτης των κατοίκων. Στην διαμόρφωση νέας νοοτροπίας συνέβαλε η καταστροφική πυρκαγιά της 23/7/2018. Συγκριτικό πλεονέκτημα επίσης είναι το Πολιτιστικό και Ιστορικό της κεφάλαιο που μπορεί να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά στην ανάπτυξη της περιοχής, καθώς και άλλα στοιχεία κοινωνικού και φυσικού πλούτου. Όλα τα Εργαστήρια κατέληξαν, με τις διαδικασίες τις συμφωνίας και του συμμετοχικού σχεδιασμού στην υλοποίηση Πολιτιστικής Εκδήλωσης, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά δομής και θεματολογίας. Εξήχθησαν συμπεράσματα σχετικά με τον Τόπο και οι δυνάμεις του, και την ωριμότητα που διαθέτουν ως υποκείμενα του σχεδιασμού, για να επεξεργαστούν και να δώσουν αξιόπιστες και βιώσιμες λύσεις για τα ζητήματα που τα αφορούν.

ΜΑΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
**Ο κλάδος της αργυροχρυσοχοΐας ως έναυσμα
αστικής ανάπτυξης**

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται τη σχέση που μπορεί να αναπτυχθεί μεταξύ των τοπικών παραδοσιακών δραστηριοτήτων με τους πρόσφατους μετασχηματισμούς που πραγματοποιούνται στα αστικά κέντρα της χώρας μας. Ο πολιτισμός και η άυλη πολιτιστική κληρονομιά είχε συμβάλει πολύ σημαντικά στη δημιουργία και εξέλιξη των ιστορικών κέντρων και πόλεων. Εστιάζοντας λοιπόν στις παραδοσιακές τεχνογνωσίες και δραστηριότητες που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του πολιτισμού της Ελλάδας, και πιο συγκεκριμένα στον κλάδο της αργυροχρυσοχοΐας, επιχειρείται η χρήση τους ως μέσο για την ανάδειξη της ταυτότητας των ιστορικών κέντρων, σε μία εποχή που οι κοινωνικοοικονομικοί μετασχηματισμοί μεταβάλλουν συνεχώς το σημερινό αστικό γίγνεσθαι. Πραγματεύεται αστικές στρατηγικές για την κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση των ιστορικών πόλεων, τη συνεργασία και τη δικτύωση, την παραγωγή καινοτομίας καθώς και την ανάπτυξη νέων εργαλείων, τα οποία εξασφαλίζουν την αειφορία. Ρόλο “κλειδί” έχουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα τέχνης, εκτιμώντας ότι μέσα από πρωτοβουλίες και δράσεις διατήρησης και διάχυσης της τοπικής παράδοσης και των τεχνογνωσιών, και στήριξης των νέων δημιουργών, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως “καταλύτες” επανεκκίνησης των τοπικών κοινωνιών και ως μέσο “αστικής αναζωογόνησης”.

ΜΑΡΙΑ-ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΖΑΧΟΥ

Ζητήματα κατοίκησης : σκιαγραφώντας μετασχηματισμούς και χαρακτηριστικά της μισθωμένης κατοικίας στην Αθήνα

Επίβλεψη: Ελισάβετ Παναγιωτάτου

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής, επιχειρήθηκε η σκιαγράφηση των μετασχηματισμών της σταθερά μισθωμένης κατοικίας στο κέντρο της Αθήνας, το 2018, χρησιμοποιώντας ποιοτικά και ποσοτικά ερευνητικά εργαλεία. Μέσα από την εμπειρία της καθημερινότητας, εντοπίστηκε σε πρώτη φάση, και επιβεβαιώθηκε στη συνέχεια μέσα από τη διερεύνηση, ο περιορισμός της προσφοράς κατοικίας για μακροχρόνια μίσθωση. Η δομή οργανώθηκε σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος, επιχειρήθηκε η απεικόνιση περιοχών που εμφανίζουν τάσεις εκτοπισμού των μόνιμων κατοίκων, καθώς και η ανάδυση χαρακτηριστικών διαβίωσης των ενοικιαστών κατοικίας. Στο δεύτερο μέρος μελετήθηκαν προεκτάσεις του φαινομένου αυτού, όπως η βραχυχρόνια μίσθωση μέσω Airbnb και οι επενδύσεις σε ακίνητα με κίνητρο την «χρυσή βίζα». Τέλος, η σύνθεση των ενοτήτων και των επιμέρους ευρημάτων, οδήγησε στην ανάδειξη των συσχετισμών των διαφορετικών πρακτικών εκμετάλλευσης ακινήτων με σχήματα αποκλεισμού των μόνιμων κατοίκων. Πολλές κεντρικές συνοικίες της Αθήνας, όπως τα Εξάρχεια, το Παγκράτι, το Κουκάκι, οι Αμπελόκηποι και η Νεάπολη, παρουσιάζουν τάσεις περιορισμού της προσφοράς κατοικιών προς μακροχρόνια μίσθωση, ενώ ταυτόχρονα εμφανίζονται ιδιαίτερα δημοφιλείς στις λίστες της βραχυχρόνιας. Τέλος, αναδύθηκαν ζητήματα σχετικά με την ανάγκη θεσμικής προστασίας και κατοχύρωσης της σταθερής κατοίκησης, εκτός των ορίων της ιδιόκτητης κατοικίας, στην Ελλάδα σήμερα.

ΕΛΛΗ-ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΚΑΒΟΥΛΗ

Η εξέλιξη ως μετασχηματισμός, ως αλλοίωση και ως διατήρηση ενός παλαιού προσφυγικού οικισμού της Αθήνας: Το παράδειγμα της συνοικίας του Υμηττού

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η διερεύνηση της πολεοδομικής εξέλιξης μίας συνοικίας της Αθήνας, η οποία δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, ως προσφυγικός οικισμός. Η συνοικία αυτή είναι η δημοτική ενότητα του Υμηττού (πρώην Δήμος Υμηττού). Η διερεύνηση αφορά τους μετασχηματισμούς του κτισμένου και του κοινωνικού περιβάλλοντος και τις τυχόν αλλοιώσεις που μπορεί να προκύψουν. Επίσης αφορά τους παράγοντες διατήρησης της ιδιαίτερης ταυτότητας της συνοικίας αλλά και της ιστορικότητας της. Οι παράγοντες αυτοί λειτουργούν ως «μεσοαθροιστές» μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος, ως τα μέσα ανάγνωσης της μικροϊστορίας του τόπου. Μέσω αυτής της ερευνητικής πορείας επιχειρείται η αποσαφήνιση των αιτιών που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση αυτού του ιδιαίτερου πολεοδομικού σχηματισμού που θεωρείται ο Υμηττός. Επειδή η συνθήκη της χαμηλής δόμησης είναι κυρίαρχο στοιχείο ταυτότητας της περιοχής, κρίθηκε σκόπιμο η διερεύνηση να γίνει κυρίως από τη σκοπιά της ισχύουσας πολεοδομικής νομοθεσίας και των ρυθμίσεων που ισχύουν και ίσχυσαν διαχρονικά για τον Υμηττό, χωρίς να παραβλέπεται το πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας. Η εργασία διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφονται τα κίνητρα που ώθησαν στην επιλογή του θέματος, παρουσιάζεται η περιοχική μελέτη και σχηματίζονται ο στόχος και η υπόθεση εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται, μέσω βιβλιογραφικών αναφορών, μια επισκόπηση των τρόπων της προσφυγικής αποκατάστασης στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου καθώς και της πολεοδομικής νομοθεσίας που προέκυψε μέσα από αυτή τη διαδικασία. Το τρίτο κεφάλαιο καταπιάνεται με την πορεία δημιουργίας του προσφυγικού Υμηττού, μέσω της μελέτης των αντίστοιχων αποφάσεων απαλλοτριώσεως και πολεοδομικών ρυθμίσεων και άλλου διαθέσιμου αρχαικού υλικού. Στο τέταρτο και πιο εκτενές κεφάλαιο μελετάται ο μετασχηματισμός της συνοικίας με βάση τρεις σημαντικές χρονικές περιόδους: α) Την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, β) την μεταπολεμική περίοδο μεταξύ των ετών 1950-1978 και γ) την περίοδο 1978 έως σήμερα (ως σύγχρονη εποχή). Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους παράγοντες διατήρησης της ιδιαίτερης ταυτότητας της συνοικίας αλλά και της ιστορικότητας της. Τέλος στο έκτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια αποτίμηση της όλης ερευνητικής διαδρομής μέσω παράθεσης συμπερασμάτων και γενικών σκέψεων για το μέλλον της συνοικίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΒΕΛΑΣ

Από τα παραδοσιακά εμπορικά κέντρα στα Open Mall.

Η περίπτωση της Κηφισιάς

Επίβλεψη: Ιωάννης Σαγιάς

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, γίνεται μια προσπάθεια άμεσης συσχέτισης της πολεοδομικής αναβάθμισης μιας περιοχής μτην ταυτόχρονη εμπορική ανάκαμψη της, μέσα από σύγχρονα πολεοδομικά εργαλεία, όπως αυτό των Ανοικτών Κέντρων Εμπορίου. Η εργασία μπορεί να χωριστεί σε 2 μεγάλες ενότητες. Στην 1η ενότητα γίνεται μία απόπειρα πλήρους καταγραφής και ανάλυσης του θεωρητικού υποβάθρου όλων των εννοιών, όπως τα Κέντρα Εμπορίου, τα Κλειστά Εμπορικά Κέντρα, τα Open Mall, κτλ, απαραίτητα για την τεκμηρίωση του όλου εγχειρήματος. Κρίθηκε αναγκαία, αρχικώς, η θεωρητική κατάρτιση του εγχειρήματος, φυσικά εναρμονισμένη στις σύγχρονες ανάγκες. Στην 2η ενότητα, την πιο πρακτική, αφού οριστεί η περιοχή μελέτης, ερευνάται η υπάρχουσα κατάσταση της σε πολεοδομικό, εμπορικό, κυκλοφοριακό και δημογραφικό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό προκύπτουν τα προβλήματα και οι ευκαιρίες που παρουσιάζει η περιοχή και ο γενικότερος άξονας πάνω στον οποίο πρέπει να προσανατολιστούν οι προτάσεις. Εν κατακλείδι, γίνεται η καταγραφή όλων των τελικών προτάσεων που έχουν σκοπό την επίτευξη του αρχικού στόχου, δηλαδή της ταυτόχρονης εμπορικής και πολεοδομικής αναβάθμισης του πολεοδομικού κέντρου του δήμου Κηφισιάς, μέσα από το εργαλείο του Open Mall.

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΛΟΥΒΙΔΑΚΗ

Saudades tuas...:
αστικό μυθιστόρημα

Επίβλεψη: Ιωσήφ Στεφάνου

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί έρευνα στο εργαστήριο «Ανθρωπολογική προσέγγιση της πόλης». Πρόκειται για μία ανάλυση της πορτογαλικής πρωτεύουσας με βάση τις αισθήσεις που λαμβάνει ο ταξιδιώτης από την πόλη και πως αυτές μπορούν να αλληιάξουν με τις μετατροπές που υφίσταται η πόλη μέσα στα χρόνια. Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα για την Λισσαβώνα, όπου ένα μικρό παιδί, ένας ταξιδιώτης και μία πόλη αρκούν για να δημιουργηθεί ένας έρωτας.

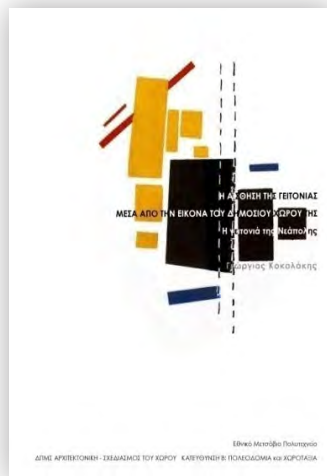

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ

Η αίσθηση της γειτονιάς μέσα από την εικόνα του δημόσιου χώρου της: η γειτονιά της Νεάπολης

Επίβλεψη: Ιωσήφ Στεφάνου

Η περιήγηση στους δρόμους της πόλης τροφοδοτεί τη σκέψη μας με πολλά ερεθίσματα. Εμείς, μέσα από την ματιά του Πολεοδόμου και με αφορμή μια συγκεκριμένη γειτονιά, στοχεύουμε στο κατά την αίσθησή μας κυρίαρχο ζήτημα της γειτονιάς αυτής: την υπονόμηση της αίσθησής της ως γειτονιά εξ αιτίας της μετριότητας της εικόνας του δημόσιου χώρου της. Μεταξύ πολλών παραμέτρων που ασφαλώς επιδρούν εμείς επιλέγουμε να κατανοήσουμε την εικόνα αυτή μέσα από την διαλεκτική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο κτιστό και το άκτιστο που ταυτίζεται περίπου με τον ιδιωτικό και δημόσιο χώρο αντίστοιχα, και την επίδραση που έχει αυτή στους κατοίκους από την άποψη της ψυχικής περισσότερο διάστασης. Οι σκέψεις που εγείρονται στο νου μας βεβαίως έχουν γενεσιουργό την συγκεκριμένη γειτονιά αλλά δεν περιορίζονται σε αυτήν, διαχέονται και στην περιβάλλουσα ευρύτερη περιοχή και επεκτείνονται και σε συναφή άλλα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τον τρόπο που οι κάτοικοι προσλαμβάνουν και ιδιοποιούνται τον σύνολο χώρο της γειτονιάς τους. Η έρευνά μας δεν διαθέτει ούτε δημιουργεί απτά μετρήσιμα στοιχεία, στηρίζεται κυρίως στην εμπειρική και βιωματική διαπίστωση ή διαίσθηση πλαισιωμένα όμως με τις εγγύτερες προς την γνώμη μας απόψεις αναγνωρισμένων μελετητών. Το αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής δεν έχει συμπερασματικό χαρακτήρα αλλά μάλλον αποτελεί μια εκτενή προτρεπτική εισαγωγή μιας πιο εξειδικευμένης μελέτης που έπεται.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΡΗΤΣΩΤΑΚΗ
Δημόσια και ιδιωτική σφαίρα στο κέντρο της Αθήνας. Σημείο τομής : Ομόνοια
 Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Σημείο τομής: η Ομόνοια. Πολλά έχουν γραφτεί και σχεδιαστεί για την πιο κεντρική πλατεία της Αθήνας, για πολλούς το σημείο εκκίνησης και διασταύρωσης του κέντρου, για άλλους ο χώρος του Μετρό και για ελάχιστους τόπος καθημερινής κοινωνικής επαφής. Που κρύβεται όμως η γοητεία της συγκεκριμένης πλατείας έτσι ώστε να αποτελέσει διαχρονικά το επίκεντρο των συζητήσεων δημόσιου και επιστημονικού λόγου; Ποια είναι τα σύγχρονα δεδομένα που διαμορφώνουν αυτό το αμφιλεγόμενο τοπίο συνάντησης; Πως μπορούν να ερμηνευτούν τα πολλαπλά όρια, χωρικά και κοινωνικά, που αναπτύσσονται στην πλατεία; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα απασχολήσουν στην παρούσα διπλωματική εργασία μέσα από μια προσπάθεια αποτύπωσης – ανάγνωσης – και ανάδειξης του τοπίου. Ερμηνεύοντας τις παθογένειες της πλατείας και την τοπιακή της φυσιογνωμία όπως διαμορφώθηκε στο χρόνο, επιχειρείται η ανάδειξη μιας διαφορετικής αντίληψης για την αστική πλατεία, ως ενεργό συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο δομημένο περιβάλλον, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις να εκφραστεί αυτή η χωρική συνέχεια και στην ανάπτυξη της κοινωνικής ζωής, μέσα από την εξωστρέφεια, δηλαδή, του χρήστη από τον κλειστό στον υπαίθριο δημόσιο χώρο.

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Αστική Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική. Μελέτη περίπτωσης: Ελαιώνας

Επίβλεψη: Ελισάβετ Παναγιωτάτου

Τα τελευταία χρόνια ο πολιτισμός και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, έχουν αναδειχθεί παγκόσμια ως μοχλός ανάπτυξης των σύγχρονων τόπων. Σκοπός του κειμένου, είναι η ανάδειξη της δυναμικής της περιοχής του Ελαιώνα της Αθήνας, σε συνάρτηση με την πολιτιστική του αξιοποίηση, με στόχο την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξή του. Για την ολοκλήρωση της έρευνας, η μελέτη των σύγχρονων πολιτιστικών πολιτικών και πρακτικών μελετώνται με στόχο την ανάδειξη της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του Ελαιώνα μέσω της διατήρησης της ιστορικής, πολιτιστικής και φυσικής του κληρονομιάς, εργαλεία που καλούνται να δώσουν το έναυσμα επανένταξής του στο σύγχρονο αστικό πολυπολιτισμικό αθηναϊκό περιβάλλον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΙΝΑΡΔΟΥ

Συμμετοχή σε μετάβαση-

Η συμμετοχή των πολιτών στη χάραξη πολιτικής στον Δήμο της Αθήνας

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της οικονομικής ύφεσης στην Ελλάδα και της απόσυρσης του κράτους πρόνοιας, χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά από τα κέντρα λήψης αποφάσεων, οι έννοιες της συμμετοχής, της διακυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών και των ενεργών πολιτών. Όλα τα παραπάνω, ήδη από την δεκαετία του '60, αποτελούν έννοιες και ιδέες που έχουν αρχίσει να προωθούνται επίσημα ως κατευθύνσεις άσκησης πολιτικής σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Εστιάζοντας κυρίως στο ζήτημα της συμμετοχής, η παρούσα διπλωματική εργασία, εξετάζει το τι πραγματικά συμβαίνει στην πράξη, στο ποιός συμμετέχει, σε ποια βάση και με ποιούς όρους, αλλά και στους θεωρητικούς, πολιτικούς και εννοιολογικούς περιορισμούς της συμμετοχής. Τα παραπάνω επιδιώκεται να εξεταστούν μέσα από τη διερεύνηση της ιστορίας, των θεωριών και των υποκειμένων της συμμετοχής, αλλά και μέσα από επτά παραδείγματα συμμετοχής στο Δήμο της Αθήνας.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ - ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΜΗΤΣΕΛΟΥ
Ο φόβος ως μέσο στιγματισμού του χώρου και του «άλλου»
- η περίπτωση της Ομόνοιας

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Η παρούσα διπλωματική εργασία καταπιάνεται με το ζήτημα του φόβου ως μέσο και αιτία στιγματισμού του χώρου και του «άλλου», το οποίο διερευνά σε μία ιστορική πλατεία της Αθήνας, την Ομόνοια. Το συναίσθημα του φόβου για κάτι νέο που εισέρχεται ή που αποκλίνει από μια ισχύουσα κανονικότητα, οδηγεί συχνά στο στιγματισμό του, στη βάση της σκέψης ότι αυτό, το επονομαζόμενο ως «άλλο», αποτελεί απειλή. Σήμερα ο στιγματισμός, έχει συχνά την αφετηρία του στις αναπαραστάσεις του δημόσιου λόγου της εκάστοτε κοινωνίας, με αρνητικές επιπτώσεις για τις κοινωνικές ομάδες της διαφορετικότητας στον αστικό χώρο. Η πλατεία Ομόνοιας εδώ και χρόνια αναλαμβάνει από το δημόσιο λόγο μολυσματικές ταυτότητες, σχετιζόμενες με ένα «άλλο» που δραστηριοποιείται εκεί, και τρομάζει ή θεωρείται πως απειλεί τους επιθυμητούς κατοίκους και επισκέπτες της Αθήνας. Η έρευνα σκοπό έχει να συγκεντρώσει κάποια παραδείγματα των αφηγήσεων του δημόσιου λόγου για την πλατεία και των ανθρώπων που τη βιώνουν καθημερινά, ώστε να φέρει σε επαφή την αναπαράσταση με την εμπειρία, και να σκιαγραφήσει μέσα από αυτές το πώς προσεγγίζεται το «άλλο», ο στιγματισμένος χώρος, τις ταυτότητες και σχέσεις που παράγονται μεταξύ των ετεροτήτων, και εν τέλει τις προσδοκίες για το χώρο που τις υποδέχεται. Είναι άραγε δυνατή η ύπαρξη ενός μεταίχιμου χώρου, όπου υπερβαίνεται ο φόβος και το στίγμα για το «άλλο»;

Ο φόβος ως μέσο στιγματισμού του χώρου και του "άλλου"
η περίπτωση της Ομόνοιας

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΡΕΛΗ
**Το δυναμικό των σχολικών χώρων πρασίνου,
για την προώθηση του περιβαλλοντικού σχεδιασμού**

Επίβλεψη: Ελένη Χανιώτου

Η επαφή με το φυσικό περιβάλλον στην καθημερινότητα των ανθρώπων που ζουν στον πυκνοδομημένο αστικό ιστό μπορεί να επιτευχθεί μέσω του φυσικού αστικού πράσινου και σύμφωνα με έρευνες έχει θετικές συνέπειες στην ψυχική και σωματική υγεία των ανθρώπων. Για τα σημερινά παιδιά η επαφή με το φυσικό περιβάλλον αποτελεί σημαντική ανάγκη για την σωστή και ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους και δυστυχώς μέσα στις μεγάλες πόλεις έχουν ελάχιστες ευκαιρίες να βρεθούν σε φυσικό περιβάλλον. Σ' αυτή τη δύσκολη κατάσταση έλλειψης ελεύθερων πράσινων επιφανειών μπορεί να παίξουν καθοριστικό ρόλο οι ελεύθεροι χώροι των σχολείων, οι οποίοι με έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην δημιουργία νέων πράσινων επιφανειών μέσα στην πόλη, οι οποίοι μπορούν να βελτιώσουν σε κάθε γειτονιά την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Οι σχολικοί πράσινοι χώροι μπορούν να ενισχύσουν τη πράσινη συνδεσιμότητα και πολυλειτουργικότητα στον αστικό ιστό. Η πολυλειτουργικότητα των πράσινων σχολικών χώρων εντείνεται από τις πολλαπλές υπηρεσίες που μπορεί να παρέχει στις καθημερινές δραστηριότητες των μαθητών. Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής στο αστικό περιβάλλον μέσα από την ενίσχυση του φυσικού στοιχείου και των πράσινων διαδρομών του πυκνοδομημένου αστικού δικτύου. Αρχικά πραγματοποιήθηκε συλλογή στοιχείων μέσω βιβλιογραφικής και διαδικτυακής έρευνας, όσον αφορά σε γενικές έννοιες του δομημένου και του ελεύθερου χώρου και πιο ειδικά μελετώντας την σχολική αυλή στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες σε Ευρώπη, Αμερική. Στην Αθήνα, σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι πράσινες επιφάνειες είναι πολύ μικρές αναλογικά με την συνολική επιφάνεια της πόλης. Ο δήμος Αγίου Δημητρίου επιλέχθηκε γιατί αποτελεί έναν παλιό δήμο της Αθήνας, μεγάλης έκτασης, αρκετά πυκνοκατοικημένο, με μια μέση εικόνα όσον αφορά τις πράσινες επιφάνειες του, η οποία είναι αντιπροσωπευτική των περισσότερων δήμων της Αθήνας. Πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου, παρατήρηση των χαρακτηριστικών της περιοχής, καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και συνεντεύξεις με δ/ντές και καθηγητές από σχολεία του δήμου Αγίου Δημητρίου. Στην συνέχεια σχεδιάστηκαν χάρτες με την υφιστάμενη κατάσταση των πράσινων και των ελεύθερων χώρων της πόλης, αλλά και του σχολικού δικτύου. Το νέο δίκτυο που προτείνεται, ορίζεται με βάση τρεις πόλεις που αποτελούν οι τρεις πιο κεντρικές πλατείες του Δήμου, η πλατεία Ασυρμάτου, Άρη Βελουχιώτη και Αθ. Παναγούλη, σε συνδυασμό με τα γύρω σχολεία. Τελικά μπορεί να επιτευχθεί αύξηση του πράσινου της πόλης μέσω μιας πράσινης διαδρομής με ενίσχυση του παρόδιου πράσινου και με πεζοδρομήσεις ήπιας κυκλοφορίας, που συνδέεται με τις σχολικές αυλές με ταυτόχρονη αύξηση του υφιστάμενου σε αυτές πράσινου κατά 20%.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ

Προς ένα πιλοτικό πλέγμα ενεργειών για μια ζωντανή πόλη : οι καλλιτεχνικές πρακτικές ως δυναμικοί τροφοδοτές συνύπαρξης μέσα από την περίπτωση του UrbanDig_Ομοניה

Επίβλεψη: Ελिसάβετ Παναγιωτάτου

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στο να διερευνήσει κάποιες από τις δυνατότητες των σύγχρονων καλλιτεχνικών πρακτικών στο δημόσιο χώρο ως τροφοδοτές μιας ουσιαστικότερης, δημιουργικότερης και πιο αρμονικής αστικής συνύπαρξης. Αντιλαμβανόμαστε τη συνύπαρξη τόσο ως καθημερινή –δημιουργική- αλληλεπίδραση και ανάπτυξη σχέσεων σε τοπικό επίπεδο, όσο και ως μείωση της απόστασης από το «Άλλο» που βρίσκεται κάπου «Άλλου» στην πόλη και το οποίο λαμβάνει συχνά από ασαφή ως και εχθρικά χαρακτηριστικά (συνήθως αποτέλεσμα του κυρίαρχου λόγου) – συνήθως σε περιοχές που θεωρούνται «υποβαθμισμένες» και «επικίνδυνες». Κύρια αφορμή της αναζήτησης αυτής, υπήρξε η παρατήρηση της αυξανόμενης άσκησης τέτοιων πρακτικών (με έμφαση στο κέντρο της Αθήνας και σε περιοχές με τέτοια χαρακτηριστικά), αλλά κυρίως η προσωπική εμπειρία από τη δραστηριοποίηση της καλλιτεχνικής πλατφόρμας UrbanDig Project –μέλος της οποίας είναι και η γράφουσα- στην περιοχή της Ομόνοιας την περίοδο Νοέμβριος 2015 - Ιούνιος 2018.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΖΑΧΡΗΣΤΑ
**Όψεις Δημιουργικότητας στο κέντρο της Αθήνας.
Οι κοσμηματοποιοί του Εμπορικού Τριγώνου**
Επίβλεψη: Σοφία Αυγερινού-Κοιλώνια

Στην παρούσα ερευνητική εργασία διερευνούνται οι λόγοι εκείνοι που επιτρέπουν τη βιωσιμότητα των χειρωνακτικών βιοτεχνιών στο κέντρο της Αθήνας εν μέσω αυτών των συνθηκών και πως αυτά αλληλεπιδρούν με τη «μητροπολιτική» εικόνα του κέντρου που σχετίζεται με τον τουρισμό και την αναψυχή. Συγκεκριμένα εξετάζονται τα δημιουργικά εργαστήρια των κοσμηματοποιών στην περιοχή του Εμπορικού Τριγώνου καθώς ο κλάδος παρουσιάζει μέχρι σήμερα αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα έχοντας διαμορφώσει την ιδιαίτερη κοινωνικοοικονομική φυσιογνωμία της περιοχής.

ΜΑΡΚΕΛΛΑ ΤΖΑΧΡΗΣΤΑ
Η αιγυπτιακή κοινότητα της Αθήνας:
μελέτη περίπτωσης: οι Αιγύπτιοι της Καλλιθέας
Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση της εγκατάστασης μεταναστευτικών ομάδων στην Αθήνα, οι χωρο-κοινωνικές μεταβολές που συντελούνται ως απόρροια αυτής, καθώς και η ανάδειξη των πρακτικών της καθημερινής ζωής των μεταναστών, με εργαλείο την επιτόπια παρατήρηση και τις συνεντεύξεις. Με αφορμή την επιθυμία για κατανόηση αυτού που προβάλλει ως «άλλο» σε σχέση με το «κυρίαρχο» και λαμβάνοντας τον χώρο της πόλης ως το σημείο που συνυπάρχουν και αλληλοδιαπλέκονται οι ιστορίες των ανθρώπων, στόχος είναι να αναδείξουμε μέσα από τις προσωπικές αφηγήσεις τις ιστορίες ζωής που συναντιούνται σε κοινό τόπο, αυτόν της Αθήνας σήμερα. Η καταγραφή αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο βαθμό που αναδεικνύει πτυχές της καθημερινής ζωής και της ιστορίας του χώρου και της πόλης, από ανθρώπους που βρίσκονται στη χώρα μας με την ιδιότητα του «μετανάστη», οι οποίες τις περισσότερες φορές μένουν στην αφάνεια. Στα πλαίσια της παρούσας διερεύνησης, μελετάται η κοινότητα Αιγυπτίων μεταναστών, με μελέτη περίπτωσης Αιγύπτιους μετανάστες που ζουν στην Καλλιθέα. Η επιλογή της Αιγυπτιακής κοινότητας, δικαιολογείται κατ' αρχήν από το γεγονός της εύκολης πρόσβασης, λόγω της προσωπικής επαφής-γνωριμίας με Αιγύπτιους μετανάστες στο χώρο εργασίας, αλλά και λόγω οικογενειακών δεσμών, όπως επίσης και εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού ακαδημαϊκών μελετών και καταγραφών για την εν λόγω κοινότητα στην Αθήνα.

ΑΓΟΡΙΤΣΑ ΧΡΙΣΤΑΚΟΥ

Η εικόνα του Αστικού Χώρου μέσα από την Πολιτική και Εμπορική Διαφήμιση

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Το τοπίο της πόλης βρίσκεται σε μια διαδικασία διαρκούς αλλαγής, ακολουθώντας τους γρήγορους ρυθμούς της ζωής και τις νέες κοινωνικές συνθήκες που δημιουργούνται. Όπως αναφέρει ο κ. Σταυρίδης, η πόλη γίνεται και ξαναγίνεται, αλλάζει, φτωχαίνει και εμπλουτίζεται με καινούριες εικόνες, διαφημίσεις και σκηνικά. Στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των παραπάνω παραμέτρων, ως συνιστωσών του αστικού χώρου και συγκεκριμένα των αξιών που προβάλλουν, της αισθητικής τους υπόσταση, των συναισθημάτων που προκαλούν και εν' κατακλείδι της μεταβολή που επιφέρουν στη φυσιογνωμία της πόλης. Αποτελούν οι χωρικές εκφράσεις των διαφημίσεων και των λοιπών μορφών έκφρασης νέα αστικά ορόσημα; Προάγονται κοινωνικά και πολιτικά μηνύματα μέσω των παραπάνω μορφών έκφρασης, ποιους αντιπροσωπεύει και πως διασφαλίζονται τα όρια εκμετάλλευσης του αστικού χώρου; Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, μέσω της παρούσας έρευνας θα προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο η εικόνα της πόλης καθορίζεται από την ποιότητα και την ποσότητα των εφήμερων προβολών της.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ανθρώπινο Κεφάλαιο & Αστική Ανάπτυξη. Ο ρόλος του Σχεδιασμού

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία εξετάζει την συσχέτιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της αστικής ανάπτυξης καθώς και τον ρόλο που ο σχεδιασμός διαδραματίζει στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης. Σκοπός είναι η μετατόπιση του ενδιαφέροντος από την οικονομική μεγέθυνση στην βιώσιμη ανάπτυξη και η ανάδειξη της αξίας του σχεδιασμού στη διαμόρφωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, του πιο σημαντικού παραγωγικού συντελεστή στην σύγχρονη οικονομία της γνώσης. Μέσα από διεθνείς βιβλιογραφικές πηγές και τη μελέτη του θεσμικού πλαισίου του σχεδιασμού στην Ελλάδα εντοπίζονται βασικές συνιστώσες χωρικής οργάνωσης και διαχειρίσις καθώς και 'εργαλεία' σχεδιασμού που μπορούν μέσα από την σύνδεση του φυσικού σχεδιασμού, του κοινωνικοοικονομικού προγραμματισμού και των συμμετοχικών διαδικασιών, να βελτιώσουν το ανθρώπινο κεφάλαιο και να συμβάλουν στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Στην Ελλάδα, κατά την περίοδο της κρίσης, το θεσμικό πλαίσιο του σχεδιασμού μεταβλήθηκε με σκοπό μεταξύ άλλων την δημιουργία κλίματος φιλικού προς τις επενδύσεις. Το ερώτημα ποιος (πρέπει να) σχεδιάζει, για ποιον και με τι όρους παραμένει.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ - ΡΟΥΜΠΙΝΗ ΑΡΓΥΡΗ
Πολεοδομική εξέλιξη των Γαργαλιάνων:
από τα μέσα του 19ου έως τα μέσα του 20ου αιώνα

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η εργασία αφορά στην εξέλιξη της πόλης των Γαργαλιάνων από τα μέσα του 19ου έως τα μέσα του 20ου αιώνα. Ιστορικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες λαμβάνονται υπ' όψιν προκειμένου να σκιαγραφηθεί η πορεία της πόλης στο χρόνο, όσον αφορά τον οικιστικό ιστό και τις δραστηριότητες εντός της. Η περίοδος αναφοράς θεωρείται πως αποτελεί μια σχετικά ενιαία για τον τόπο χρονική ενότητα όπου η βασική αιτία ανάπτυξης και πηγή εξελίξεων είναι η παραγωγή και εμπορία σταφίδας. Βασικά εργαλεία της έρευνας είναι η βιβλιογραφία, τα πολεοδομικά σχέδια και οι αεροφωτογραφίες της περιοχής. Συμπληρωματικά των προηγούμενων χρησιμοποιούνται πληροφορίες από συνεντεύξεις. Αρχικά γίνεται μια σύντομη αναφορά στην περιοχική μελέτη. Η ροή της εργασίας βασίζεται στην παράθεση ιστορικών γεγονότων ανά χρονικές ενότητες αρχικά στον ελληνικό χώρο και στη συνέχεια τοπικά. Με βάση τις ιστορικές αναφορές και χρησιμοποιώντας τα πολεοδομικά σχέδια και τις αεροφωτογραφίες γίνεται μελέτη και σχολιασμός της οικιστικής εξέλιξης της πόλης η οποία φτάνει στη μέγιστη πληθυσμιακή και οικονομική της ανάπτυξη πριν το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Ο αγροτικός χαρακτήρας παραμένει και στη συνέχεια, ενώ ο πληθυσμός μειώνεται λόγω εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης.

ΔΑΝΑΗ - ΦΑΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

**Μια διεπιστημονική ανάγνωση της Prosecutor v. Al Mahdi,
υπό το πρίσμα του νόμου, του χώρου και του χρόνου**

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Η παρούσα διπλωματική, με σημείο εκκίνησης την απόφαση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου Prosecutor v. Al Mahdi και με την χρήση διεπιστημονικών αναλυτικών εργαλείων που προέρχονται από τις κοινωνικές και τη νομική επιστήμη, διερευνά τη σημασία της καταστροφής του δομημένου πολιτιστικού, σχολιάζει το πόρισμα της απόφασης και αναδεικνύει την ανεπάρκεια των σύγχρονων διεθνών νομικών εργαλείων για την αντιμετώπιση των φαινομένων και των επιπτώσεων καταστροφής του δομημένου πολιτιστικού χώρου κατά τη διάρκεια πολέμων.

ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΨΙΔΑ

Αστική Ανθεκτικότητα και Φυσικές Καταστροφές: πλημμύρες

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Με το τέλος του 20ου αιώνα και στην αυγή του 21ου παρατηρήθηκε μια στροφή των πόλεων σε ζητήματα ανθεκτικότητας και προστασίας από έντονα φυσικά, κοινωνικά, οικονομικά και τεχνικά φαινόμενα. Έχοντας πληρώσει βαρύ (ανθρώπινο και οικονομικό) τίμημα κατά τους προηγούμενους αιώνες, οι κάτοικοι των πόλεων αποφάσισαν να μεταβάλλουν και να εξελίξουν τους οικισμούς τους με τέτοιο τρόπο που να καθίστανται περισσότερο ανθεκτικοί στις κρίσεις προστατεύοντας ζωές και περιουσίες. Κάθε χρόνο οι φυσικές καταστροφές πλήττουν διάφορες περιοχές του πλανήτη, καταστρέφοντας ακόμα και ολόκληρους οικισμούς ή τμήματα πόλεων. Το ερώτημα που γεννάται πάντα μετά από μια μεγάλη φυσική καταστροφή, είναι αν θα μπορούσε να είχε γίνει κάτι ώστε να είχαν αποφευχθεί ή μετριαστεί οι επιπτώσεις που προκλήθηκαν και τι μπορεί να γίνει ώστε την επόμενη φορά να μην επαναληφθούν τα ίδια αποτελέσματα. Ο μετριασμός των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων που αυτές προκαλούν και η ανάκαμψη των πόλεων στηριζόμενες στο δικό τους ανθρώπινο, κοινωνικό και επιχειρησιακό κεφάλαιο και τους δικούς τους οικονομικούς και περιβαλλοντικούς πόρους αποτελούν κεντρικούς άξονες πολιτικής για τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Ο εντοπισμός, η εκτίμηση και η παρακολούθηση του κινδύνου των καταστροφών είναι πλέον επιτακτική για κάθε οργανωμένη κοινωνία. Οι καταστροφές δεν μπορούν να προβλεφθούν, μπορούν όμως με σωστή διαχείριση να μειωθούν οι συνέπειες τους. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών και συγκεκριμένα στην ανθεκτικότητα απέναντι στους κινδύνους πλημμυρών και εξετάζει λεπτομερώς την έννοια της ανθεκτικότητας, στηριζόμενη σε σχετική έρευνα για να προτείνει ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας των υποδομών και των κοινοτήτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων από πλημμύρες. Στόχος της εργασίας είναι η διερεύνηση της σχέσης του πολεοδομικού σχεδιασμού και της διαχείρισης των φυσικών καταστροφών. Ειδικότερα η εργασία σκοπεύει να μελετήσει συνολικά, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει κάθε ανθεκτική, στις φυσικές καταστροφές, κοινωνία καθώς επίσης και τα στοιχεία εκείνα τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν κατά το σχεδιασμό της ανθεκτικότητας. Τελικός στόχος είναι η δημιουργία ανθεκτικών (resilient) πόλεων, που θα μπορούν να ανταποκρίνονται με το μικρότερο δυνατό κόστος (οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό) σε καταστάσεις κρίσης. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της εργασίας σχετίζονται με την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων στις οποίες πρέπει να εστιάσει ο σχεδιασμός στην Ελλάδα για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των πόλεων.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΟΥΝΤΑΝΕΑ

Μία αισθητική προσέγγιση των μεταπολεμικών κατοικιών της Αθήνας μέσα από τη θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης

Επίβλεψη: Δημήτριος Καρύδης

Στο σύνθετο πλαίσιο μεταβολών της μεταπολεμικής Αθήνας (1945-1960), εντάσσεται και η αλλαγή της αρχιτεκτονικής της κατοικίας. Η έντονη οικοδομική δραστηριότητα που συνόδευσε την αύξηση του πληθυσμού έχει μελετηθεί σε σχέση με το κοινωνικό και οικονομικό της πλαίσιο. Η αισθητική προσέγγιση έχει δώσει έμφαση στην επίσημη αρχιτεκτονική της αστικής πολυκατοικίας και της προαστιακής βίλλας, κρίνοντας υποδεέστερη την εργολαβική αρχιτεκτονική και σχεδόν αδιαφορώντας για τις άλλες μορφολογικές εκφράσεις (λαϊκά σπίτια, αυθαίρετα). Η εργασία παραθέτει, παράλληλα στις φορμαλιστικές προσεγγίσεις, την αξιολόγηση των πρώτων μεταπολεμικών κατοικιών –στο σύνολό τους- με άξονα τον κοινωνικό σκοπό της αρχιτεκτονικής αισθητικής. Η Σχολή της Φρανκφούρτης, εκπροσωπούμενη εδώ κυρίως από τους Horkheimer, Adorno και Marcuse, αποτελεί το κατάλληλο φιλοσοφικό υπόβαθρο για τον αισθητικό προβληματισμό εντός του μεταπολεμικού εκσυγχρονιστικού πλαισίου τυποποίησης και μαζικής παραγωγής. Μέσα από την Κριτική Θεωρία που ανέπτυξαν για το ρόλο της τέχνης στην κοινωνία, εστίασαν στον κίνδυνο υποταγής των υποκειμένων στην κοινωνία της αφθονίας, τη φονξιοναλιστική αντικειμενικότητα και τη μαζική κουλτούρα. Με έρεισμα την αισθητική φιλοσοφία αυτού του κύκλου στοχαστών, κριτήριο της αξιολόγησης γίνεται η κοινωνική χρησιμότητα των έργων και εργαλεία εντοπισμού της η λειτουργία τους για το (κοινωνικό, συλλογικό) υποκείμενο, οι ιστορικές εγγραφές των υλικών και της παραγωγής στα κτήρια και η σχέση της χρηστικής με την ανταλλακτική τους αξία. Στις επτά κτηριακές μορφές κατοικίας που εντοπίστηκαν στην περίοδο μελέτης (αστική πολυκατοικία, εργολαβική πολυκατοικία, μονοκατοικίες στα προάστια, λαϊκές κατοικίες, αυθαίρετα, σπίτια της Πρόνοιας, κατοικίες του Ο.Ε.Κ.) εφαρμόστηκαν τα τρία κριτήρια κοινωνικής χρησιμότητας, στο συγκεκριμένο χωρικό και χρονικό πλαίσιο. Η συμπερασματική ερμηνεία της ωραιότητας, αλλά και της απουσίας της, συνοψίζει τον κοινωνικό σκοπό που μετατρέπει

Μία αισθητική προσέγγιση των
μεταπολεμικών κατοικιών της Αθήνας
μέσα από τη θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης

Κυριακή Μουντανέα
επιβλέπων: Δημήτριος Ν. Καρύδης, ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ

Ανταγωνιστική εργασία για το Δ.Π.Μ.Σ. «Πολιτισμικά και Χωρικοί»
της Σχολής Αρχιτεκτονικών Μηχανικών ΕΜΠ
Απρίλιος 2019

το περιεχόμενο σε μορφή, στη διεκδίκηση μιας θέσης στο κοινωνικό οικοδόμημα της εποχής. Ο προβληματισμός για έναν διαφορετικό προσδιορισμό της αισθητικής προσέγγισης με άξονα τον κοινωνικό ρόλο της αρχιτεκτονικής επισημαίνει τον κίνδυνο απαξίωσης της εν λόγω τέχνης μέσω αρχών που αντικειμενικοποιούν τα αρχιτεκτονικά έργα, στη μεγάλη κλίμακα παραγωγής τους.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
**Η αναγκαιότητα θεσμοθέτησης του νέου ΠΔ χρήσεων γης (59/2018)
και η εφαρμογή του στον πολεοδομικό σχεδιασμό**

Επίβλεψη: Δημήτριος Μέλισσας

Η παρούσα διπλωματική εργασία, επιχειρεί να δώσει την εικόνα της εξέλιξης των γενικών κατηγοριών χρήσεων γης και των περιεχομένων τους, κατά τη χρονική περίοδο από το 1980 που δημοσιεύθηκε το πρώτο Προεδρικό Διάταγμα χρήσεων γης (81/1980) μέχρι σήμερα, εξετάζοντας τη σχέση πολεοδομικού σχεδιασμού με τις χρήσεις γης. Αναλυτικότερα επιχειρεί να καταγράψει τις κατηγορίες χρήσεων γης και τα περιεχόμενά τους όπως αυτά προβλέπονταν στην Ελληνική νομοθεσία (Π.Δ. 81/1980, 23.2.87 Π.Δ. ΦΕΚ 166Δ και Ν. 4269/2014) μέχρι τον Ιούνιο του 2018, που θεσμοθετήθηκε το νέο Π.Δ. χρήσεων γης 59/2018, να περιγράψει τον τρόπο καθορισμού τους μέσω των εργαλείων του Πολεοδομικού Σχεδιασμού, να αναφέρει τα προβλήματα που προέκυψαν κατά την εφαρμογή τους και να εκτιμήσει την γενεσιουργό αιτία της κάθε τροποποίησης. Επίσης περιγράφει τη διαδικασία εκπόνησης/θεσμοθέτησης του νέου ΠΔ, καταγράφει όλα τα στάδια της προπαρασκευαστικής διαδικασίας του, όπως για παράδειγμα τη συμμετοχή των άμεσα ενδιαφερομένων κατά τη Διαβούλευση, και επιδιώκει να αποτιμήσει τα προβλήματα από την εφαρμογή του κανονιστικού και νοηματικού περιεχομένου.

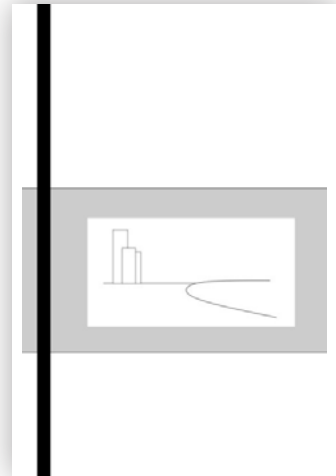

ΑΝΤΩΝΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗ

**Σύνδεση παράλιου μετώπου - αστικής περιοχής Ασπροπύργου - Ελευσίνας
με βιώσιμο σχεδιασμό**

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η απουσία οικιστικής πολιτικής στο θριάσιο έχει οδηγήσει στην ανισόρροπη ανάπτυξη των οικισμών. Στόχος της διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθούν με περιβαλλοντικά κριτήρια τρόποι ανάπτυξης θαλασσίων μετώπων που γειτνιάζουν με αστικές περιοχές και σύνδεσής τους, τα οποία είναι λειτουργικά αλλά ουσιαστικά αποκομμένα από αυτές (λόγω π.χ. υποβάθμισης του παράκτιου φυσικού περιβάλλοντος, δυσχερειών σύνδεσης της πόλης με την παραλία, κλπ). Να αναδειχτούν οι παράγοντες που συντελούν στην υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και να προταθούν τρόποι αποκατάστασης του φυσικού τοπίου σε παραλιακά σύνολα. Να μελετηθούν διεθνή παραδείγματα εφαρμογής περιβαλλοντικών αναπλάσεων σε παραλιακά μέτωπα και να αναδειχθούν αρχές και συμπεράσματα με γενικότερη εφαρμογή.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ ΤΖΑΜΟΥ

Αποαναπτυξιακή πολεοδομία και αγροτικός χώρος : Οι Αχαρνές ως πεδίο διερεύνησης τοπικών απαντήσεων σε παγκόσμια προβλήματα

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηνγιάννης

Στην παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρείται να ερμηνευθεί πως το παραγωγιστικό μοντέλο γεωργίας και κυρίως πως η, τελούμενη σε παγκόσμια κλίμακα, διαδικασία παραγωγής-επεξεργασίας-διακίνησης-κατανάλωσης προϊόντων, πλήττει τις τοπικές κοινωνίες και μετασχηματίζει τα εδάφη από «οργανικό στοιχείο» αυτών, σε «μέσο» για την οικονομική ανάπτυξη, με αποτέλεσμα τη μη αναστρέψιμη διάβρωσή τους. Με έμφαση στην απομάκρυνση του κοινωνικού στόχου από την οικονομική μεγέθυνση και την «ατομική» ευημερία, το κίνημα της αποανάπτυξης προτάσσει τη στροφή σε αντιωφελημιστικές καθημερινές πρακτικές με σεβασμό στους φυσικούς πόρους και την επιδίωξη μιας «συλλογικής» ευημερίας. Βάση μιας «αποαναπτυξιακής πολεοδομίας» και απάντηση στα περιβαλλοντικά προβλήματα, είναι η ενδυνάμωση του τοπικού και της μικρής κλίμακας, ιδέες που εκφράζονται μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο της «τοπικοποίησης» και μιας τοπικοποιημένης οικονομίας, με παραγωγή, εργασία και κατανάλωση κατά το δυνατόν στον ίδιο τον τόπο καθημερινής διαβίωσης. Προκύπτει ως αναγκαιότητα η επανεισαγωγή της γεωργίας με οικολογικούς όρους, στις σημερινές πόλεις και κυρίως στον περιαστικό χώρο, όχι απλά ως καθημερινή δραστηριότητα των αποξενωμένων από τη φύση κατοίκων («αστική γεωργία»), αλλά ως μία δυναμική οικονομική δραστηριότητα των ντόπιων και ένας τρόπος προστασίας του απειλούμενου από την αστικοποίηση αδόμητου χώρου. Πεδίο μελέτης των ανωτέρω, οι Αχαρνές, ένας πρώην αγροτικός δήμος με σημαντικές αδόμητες και εύφορες εκτάσεις σε λανθάνουσα κατάσταση που, δεδομένων των περιβαλλοντικών απειλών, χρήζουν θεσμικής προστασίας. Είναι άραγε εφικτό ένας αττικός δήμος, να κινηθεί αντιθετικά στις τρέχουσες τάσεις;

ΑΔΑΜ ΑΛΙΦΡΑΓΚΗΣ

Το ηλεκτρικό πατίνι και η ένταξή του στην πόλη της Αθήνας

Επίβλεψη: Ευθύμιος Μπακογιάννης

Το ηλεκτρικό πατίνι, το νέο αυτό μέσο μεταφοράς που έχει ενταχθεί στις μεγάλες ελληνικές πόλεις, θα αποτελέσει ένα εναλλακτικό μεταφορικό μέσο ή απλά μια δραστηριότητα αναψυχής; Η διπλωματική αυτή θα μελετήσει τη λειτουργία του πατινιού στην πόλη της Αθήνας, και μέσω των επίσημων στοιχείων από τις εταιρείες ενοικίασης αλλά και μέσω ερωτηματολογίων, και θα προσπαθήσει λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία από πόλεις του εξωτερικού οι οποίες προσπαθούν να εντάξουν στο νομικό τους πλαίσιο το ηλεκτρικό πατίνι, να προχωρήσει σε μια σειρά από προτάσεις για το πως μπορεί το μέσο αυτό να ενταχθεί στο ελληνικό νομικό πλαίσιο. Στην εργασία προτείνονται προσθήκες σε διατάξεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, καθώς και λοιποί όροι λειτουργίας του ηλεκτρικού πατινιού (κανονιστικό πλαίσιο). Ο στόχος είναι το ηλεκτρικό πατίνι να ενταχθεί στη ζωή της πόλης σαν ένα εναλλακτικό μέσο μεταφοράς που θα συμβάλει στην επίτευξη της βιώσιμης κινητικότητας.

ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

**Μεταναστευτικές κοινότητες στις σύγχρονες πόλεις:
Διερεύνηση της επίδρασης της περπατησιμότητας στη χωροθέτηση τους
στις κεντρικές περιοχές τριών ευρωπαϊκών πόλεων**

Επίβλεψη: Γεώργιος Φώτης

Κεντρικό στόχο της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας αποτελεί η διερεύνηση της επιρροής της περπατησιμότητας (walkability) στη χωρική κατανομή των μεταναστευτικών κοινοτήτων σε κεντρικές περιοχές (downtown) ευρωπαϊκών πόλεων, όπως η Μαδρίτη, το Άμστερνταμ και η Γλασκώβη. Μέσα από την αξιολόγηση διαφορετικών χαρακτηριστικών του δομημένου περιβάλλοντος μικρής κλίμακας είναι επιβεβλημένος ο προσδιορισμός της ύπαρξης ή μη ανισοτήτων ως προς την χωρική κατανομή της περπατησιμότητας. Για το σκοπό αυτό, αρχικά, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος MAPS-Mini, με την οποία πραγματοποιήθηκε η καταγραφή και αξιολόγηση διαδικτυακά μέσω της υπηρεσίας Street View της Google, σε επίπεδο δρόμου, 15 μεταβλητών σχετικές με την περπατησιμότητα. Συνολικά αξιολογήθηκαν 6.351 τμήματα Οικοδομικών Τετραγώνων και συνδέσεις (διαβάσεις), ενώ πραγματοποιήθηκε και δειγματοληπτική αξιολόγηση από δεύτερο ερευνητή σε τυχαίο δείγμα τμημάτων (10% επί των συνολικών τμημάτων ανά πόλη) με σκοπό τη στατιστική ανάλυση της αξιοπιστίας των υποκειμενικών εκτιμήσεων μεταξύ των δύο αξιολογητών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το κέντρο του Άμστερνταμ (46,36%) και της Γλασκώβης (39,73%) έχουν την υψηλότερη και χαμηλότερη συνολική βαθμολογία ως προς την ελκυστικότητα για μετακίνηση πεζή, αντίστοιχα. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε ανάλυση ισότητας, συνδυάζοντας το μέσο βαθμό περπατησιμότητας και τα πληθυσμιακά δεδομένα (D4I). Για αυτό το λόγο προσδιορίστηκε ο δείκτης Gini και κατασκευάστηκαν οι καμπύλες Lorenz ανά ομάδα του πληθυσμού με διαφορετική ήπειρο προέλευσης αλλά και για το συνολικό πληθυσμό κάθε περιοχής. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής έδειξαν ότι εμφανίζεται μεγάλη ανισότητα στην κατανομή των επιπέδων περπατησιμότητας για το σύνολο του πληθυσμού τόσο στη Μαδρίτη όσο και στη Γλασκώβη με τιμές του δείκτη Gini μεγαλύτερες του 0,596, ενώ αντίθετα στο Άμστερνταμ σημειώνεται η χαμηλότερη ανισότητα με το δείκτη Gini να ισούται με 0,398. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν οι δείκτες χωρικής αυτοσχετίσης Global, Local Moran's I, Γεωγραφικά Σταθμισμένη Παλινδρόμηση με σκοπό τον εντοπισμό και τη διερεύνηση χωρικών προτύπων περπατησιμότητας και ομάδων πληθυσμού διαφορετικής ηπείρου προέλευσης, όπου προέκυψε υψηλό συγκεντρωτικό πρότυπο και για τις τρεις πόλεις όσον αφορά στην περπατησιμότητα και τον πληθυσμό. Τέλος, τα συμπεράσματα της εργασίας βοηθούν στην υποστήριξη αποδοτικότερων πολιτικών ενσωμάτωσης αλληλοδωπών σε τοπικό επίπεδο καθώς και στον πιο ορθολογικό σχεδιασμό βιώσιμων και κοινωνικά δίκαιων στρατηγικών ενεργητικής κινητικότητας (active mobility) και αστικού σχεδιασμού.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΒΑΣΙΛΑ

Η αντίθεση ανάμεσα σε πολιτικές με την πραγματικότητα η περίπτωση του λεκανοπεδίου Αττικής: η διαφοροποίηση ανατολικού- δυτικού λεκανοπέδιου

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η πόλη της Αθηνάς από την συγκρότηση της ακόμη εμφάνιζε ένα πολιτικό σύστημα που στην συνέχεια όσο η πόλη εξελίσσεται παραμένει. Διαμορφώνοντας τον κοινωνικό διαχωρισμό στην διάκριση δυτικό – ανατολικό λεκανοπέδιο. Η παρούσα εργασία εξετάζει από τα διαθέσιμα στοιχεία αν η διαίρεση αυτή παραμένει αμετάβλητη στο χρόνο. Ποιο συγκεκριμένα μέσα από κοινωνικοεπαγγελματικά στοιχεία που αποτυπώνουν την αντίθεση μεταξύ των περιοχών. Έχοντας ως δεδομένο την κοινωνική πραγματικότητα επιλέχθηκε ως αντίστοιχη πολιτική τα ρυθμιστικά σχέδια για την Αθήνα. Καθώς δίνουν την κατεύθυνση πολιτικής συνολικά για την Αττική. Συγκρίνοντας την κατάσταση με τις πολιτικές που προτάσσουν τα ρυθμιστικά σχέδια η εργασία επιχειρεί να εξετάσει την αντίθεση ανάμεσα στις πολιτικές και την πραγματικότητα αν αγνοούν ή επιλύουν το πρόβλημα. Στην αντίθεση του δυτικού με του ανατολικού λεκανοπέδιου και στον τρόπο διαμόρφωσής του κτισμένου περιβάλλοντος αν αναρωτηθούμε τι θα συμβεί με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Ήδη η περιοχή της Αττικής βίωσε μια πλημμύρα (Μάνδρα) και μία φονική πυρκαγιά που οδήγησε σε τραγωδία στο Μάτι. Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο άμεση γίνεται η ανάγκη παρέμβασης και πόσο δυσμενέστερες είναι κάποιες περιοχές σε σχέση με άλλες. Καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής λόγω της αλλαγής της συχνότητας εμφάνισης ακραίων καιρικών φαινομένων θα είναι σοβαρότερες από την μακροχρόνια αλλαγή στο «μέσο» κλίμα.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΣ
Συμβολή της ψηφιακής τεχνολογίας στους αστικούς ιστούς.
Εξειδίκευση στις σύγχρονες ελληνικές πόλεις

Επίβλεψη: Μηνάς Αγγελίδης

Το αντικείμενο της εργασίας, δίνει βάση όχι μόνο στην εξέλιξη, αλλά και στην συμβολή της ψηφιακής τεχνολογίας στον αστικό ιστό. Από τα μέσα του 20ου αιώνα και εντεύθεν, υπήρξαν ανησυχίες από αρχιτέκτονες πολεοδόμους για την διαχείριση των πόλεων. Οι προβληματισμοί τους ήταν στο πώς να επιτύχουν την οργάνωση από όλες αυτές τις πληροφορίες που δίνονται μέσω των πόλεων, που διαρκώς εξελίσσονται, τόσο ως προς το μέγεθος, όσο και ως προς την παραγωγή. Την δεκαετία του 1960 πολεοδόμοι και αρχιτέκτονες είχαν κάνει προτάσεις για την οργάνωση των πόλεων. Η ψηφιακή επανάσταση φέρεται να έχει ως εκκίνηση το έτος 1970 και από εκεί και ύστερα να συνεχίζεται χωρίς διακοπές μέχρι σήμερα. Έμμεσα, ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται στις ιστοπεδωτικές αλληλαγές που έφερε στις επικοινωνίες, κατά την διάρκεια του δευτέρου μισού του 20ου αιώνα η πληροφορική και η τεχνολογία. Η αρχή της εποχής της πληροφορίας είναι και η έναρξη μιας νέας εποχής, αυτής που ονομάζουμε ηλεκτρονικής. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένα πεδίο της ανθρώπινης δραστηριότητας, στο οποίο η ψηφιακή τεχνολογία να μην έχει έστω και μια εφαρμογή (E. Schoenherr, Steven 2004). Με αυτόν τον τρόπο αποκτήσαμε και την δυνατότητα να δημιουργήσουμε τις έξυπνες πόλεις. Οι οποίες πρόκειται να χρησιμοποιούν την τεχνολογία της πληροφορικής και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και άλλες τεχνολογίες. για να μπορέσουν να πετύχουν την βελτίωση της ζωής των πολιτών, και την αποδοτικότητα των υποδομών, έτσι ώστε, να μην να καλύπτονται οι ανάγκες των πολιτών, αλλά με σεβασμό στο περιβάλλον. Κύριο χαρακτηριστικό της ψηφιακής τεχνολογίας, είναι ότι έχει το πλεονέκτημα της διαρκούς βελτίωσης, καθώς και ότι χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο για ανάπτυξη καινοτομιών. Μέσα στην εργασία θα βρούμε τέτοια παραδείγματα έξυπνων πόλεων στην Ελλάδα αλλά και εκτός αυτής. Επίσης να σημειώσουμε ότι αυτού του είδους οι προσπάθειες, στηρίζονται από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλοι οι τομείς μιας πόλης εξελίσσονται και επηρεάζονται από την ψηφιακή τεχνολογία, όπως είναι οι υποδομές, ο τουρισμός, ο πολιτισμός κ.α. Η Ελλάδα έχει κάνει κάποια πρώτα βήματα στην διαχείριση και εξέλιξη των πόλεων μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας. Η εργασία περιλαμβάνει την σχέση της ψηφιακής τεχνολογίας με τους εξής τομείς: υποδομές, μεταφορές, πολιτισμός και τουρισμός, ενώ στο τέλος θα προκύψουν τα συμπεράσματα μας.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΤΙΝΗ

Μια κριτική ανάγνωση των εννοιών του προσωρινού και των τακτικών παρεμβάσεων στον πολεοδομικό σχεδιασμό

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Την τελευταία δεκαετία σε πολλές πόλεις του κόσμου αυξάνεται το ενδιαφέρον για της μικρής κλίμακας αστικές σχεδιαστικές παρεμβάσεις για την αναζωογόνηση και ανάπλαση του αστικού τοπίου. Αρχικά ιδωμένες ως μια κίνηση «αντι-κουλητούρας» οι παρεμβάσεις τακτικής πολεοδόμησης ή αλλιώς “tactical urbanism”, σταδιακά έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλείς στους υπεύθυνους χάραξης αστικών πολιτικών και σε δήμους. Στην παρούσα εργασία επιδιώκουμε να διερευνήσουμε τις παρεμβάσεις ως ένα φαινόμενο που έχει πολλή πρόσωπα, από τη μια ως χειρονομίες για την οικειοποίηση του αστικού χώρου από την άλλη ως εργαλεία της νεοφιλελεύθερης στροφής της πολεοδόμησης. Η εργασία αρθρώνεται σε τρία επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο προσπαθούμε να αναδείξουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων τακτικής πολεοδόμησης σήμερα. Στο δεύτερο μέρος κοιτάμε πως οι παρεμβάσεις τακτικής πολεοδόμησης χρησιμοποιούν τη ρητορική σειράς κοινωνικών αστικών κινημάτων και ριζοσπαστικών ιδεών για την οικειοποίηση της πόλης. Ενώ, στο τρίτο προσπαθούμε να δούμε με ποιο τρόπο οι παρεμβάσεις τακτικής πολεοδόμησης ενισχύουν και αναπαράγουν τη νεοφιλελεύθερη πολεοδόμηση. Αναρωτώμενοι πως τα στοιχεία της προσωρινότητας και της τακτικής θα επηρεάσουν την παραγωγή του δημόσιου και εν γένει του αστικού χώρου.

ΘΑΛΕΙΑ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΟΡΑΤΖΑΝΗ
**Κέφαλος η Κώα. Δίκτυο πολεοδομικών και συγκοινωνιακών επεμβάσεων
για τον οικισμό της Κεφάλου**

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη και ανάλυση του οικιστικού δικτύου της Κεφάλου, η οποία περιλαμβάνει την ιστορική μελέτη και την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του οικισμού, και αποτελεί βασικό εργαλείο για τη θέσπιση στόχων και δράσεων που θα οδηγήσουν τον οικισμό σε ανάπτυξη (κοινωνική, οικονομική και πολεοδομική). Η μελέτη διεξήχθη με κύριο γνώμονα τις αρχές της αειφορίας, ενώ ταυτόχρονα μέσω της αξιολόγησης έγινε η προσπάθεια να εντοπιστούν τα χωρικά σημεία που αποκλείουν από αυτό που αποκαλούμε «λειτουργικό σχεδιασμό» και δυσχεραίνουν την καθημερινότητα των κατοίκων και των επισκεπτών του χωριού. Στο τέλος θα παραθέσουμε μια σειρά από προτάσεις σε πολεοδομικό και συγκοινωνιακό επίπεδο, με στόχο την βέλτιστη δυνατή λειτουργία του χωριού κατά την διάρκεια των χειμερινών αλιθιά και των καλοκαιρινών μηνών. Όλα τα παραπάνω θα μελετηθούν από την σκοπιά του πεζού αλιθιά και του ποδηλάτη, παρ' όλη την έλλειψη δικτύου ποδηλατοδρόμων. Εξαιτίας του ελλιπούς βιβλιογραφικού υπόβαθρου για το χωριό ως προς την πολεοδομική και την χωρική εξέλιξη του, ένα μεγάλο μέρος της μελέτης θα στηριχτεί σε επιτόπιες έρευνες και προφορικές μαρτυρίες. Επιπλέον για ακόμα μια φορά μέσα από συζητήσεις με τους κατοίκους, προφορικές ιστορίες και αφηγήσεις θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε την σημερινή κατάσταση όσο τον δυνατόν με μεγαλύτερη ακρίβεια.

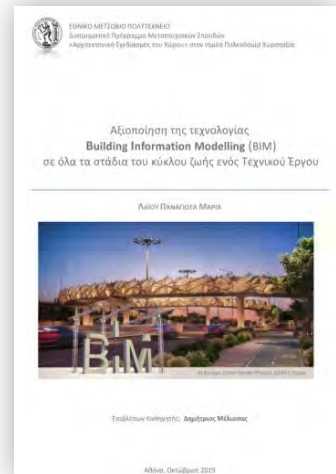

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΜΑΡΙΑ ΛΑΪΟΥ

Αξιοποίηση της τεχνολογίας Building Information Modelling (BIM) σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής ενός Τεχνικού Έργου

Επίβλεψη: Δημήτριος Μέλισσας

Η ανάπτυξη του Building Information Modelling (BIM) αποτελεί μια καινοτόμα και πολυά υποσχόμενη τεχνολογία, που κερδίζει την αποδοχή του κατασκευαστικού κλάδου, αφήνοντας πίσω τις παραδοσιακές μεθόδους σχεδιασμού και κατασκευής. Η πρωτοπορία του BIM, έγκειται στο ότι εισάγει νέες διαδικασίες και εργαλεία που αποσκοπούν στην εικονική προσομοίωση ενός τεχνικού έργου, την ανάλυση των δεδομένων του και την εφόρου ζωής διαχείριση του. Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής, είναι η παρουσίαση της μεθοδολογίας του Building Information Modelling (BIM), των βασικών παραμέτρων που πρέπει να απαντώνται κατά την δημιουργία ενός Πληροφοριακού Μοντέλου Έργου (Building Information Model), όπως είναι το Επίπεδο Ανάπτυξης της Πληροφορίας (Level of Development, LOD) και κυρίως, η πεμπτουσία του BIM, που δεν είναι άλλη από την εισαγωγή διαστάσεων δεδομένων πέραν του 3D. Ο χρόνος -4D και το κόστος -5D, ενσωματώνονται στα λειτουργικά χαρακτηριστικά του Πληροφοριακού Μοντέλου Έργου και μαζί με τις νέες δυνατότητες επίλυσης αστοχιών και συγκρούσεων (Clash Detection), δείχνουν τον δρόμο προς μια νέα πραγματικότητα. Ο κλάδος αλληλάζει έπειτα από τέσσερις δεκαετίες στάσιμης παραγωγικότητας και με την εκμετάλλευση της σύγχρονης τεχνολογίας αυξάνει τα επίπεδα αποδοτικότητας και μαζί συμπαρασύρει τις έως τώρα συμβατικές Μεθόδους Παράδοσης Έργων. Καταγράφονται τα οφέλη της νέας αυτής μεθοδολογίας, η συνεισφορά του BIM στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των νέων υποδομών -6D και στην εκμετάλλευση της ψηφιακής βάσης δεδομένων για την διαχείριση των εγκαταστάσεων -7D. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι διεθνείς πρωτοβουλίες προώθησης της Μοντελοποίησης Κατασκευαστικών Πληροφοριών ανά τον κόσμο και αναλύεται η σημασία του ρόλου των κυβερνήσεων προς αυτό τον σκοπό. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παρουσίαση ενός υπό κατασκευή Mega Project, του Al Bustan Street North Project (BSNP), στο οποίο συμμετείχα ενεργά σαν BIM Engineer το 2018 στο Κατάρ. Η μελέτη του έργου παραθέτει τμήμα

του 3D στατικού μοντέλου στο περιβάλλον του OpenRoads της Bentley, γίνεται χρονική προσομοίωση 4D στην πλατφόρμα του Navisworks της Autodesk και τέλος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των επιμετρήσεων 5D από διαφορετικούς κλάδους (στατικό – υδρολογικό – ηλεκτρολογικό), αναδεικνύοντας μερικά από τα σημαντικότερα οφέλη του BIM που είναι ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών κλάδων.

ΜΑΡΙΑ ΛΑΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ήχοι και πόλη: Διερεύνηση της σχέσης μεταξύ λειτουργικής και συντακτικής δομής του αστικού χώρου και του παραγόμενου ακουστικού φάσματος σε περιβάλλον GIS

Επίβλεψη: Γεώργιος Φώτης

Ο αστικός υπαίθριος δημόσιος χώρος, κυρίως υπό τη μορφή των χώρων των δρόμων, αποτελεί έναν από τους βασικούς χώρους στους οποίους κινούνται κι αλληλεπιδρούν οι άνθρωποι, παίζοντας σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της καθημερινής εμπειρίας των χρηστών της πόλης. Ένας σημαντικός παράγοντας του αστικού περιβάλλοντος είναι το ακουστικό περιβάλλον. Το αστικό ακουστικό περιβάλλον αποτελεί ένα σύνθετο και μη επαρκώς εξερευνημένο πεδίο, το οποίο αποτελεί ολοένα και περισσότερο αντικείμενο της σύγχρονης έρευνας. Από τις μονομερείς θεωρήσεις του ζητήματος του ήχου στις πόλεις μόνο ως θορύβου κι ως όχλησης - από τις οποίες η σύγχρονη έρευνα τείνει να απομακρύνεται - μέχρι τις σύνθετες προσεγγίσεις που αφορούν το αστικό ηχοτοπίο, το ζήτημα των ήχων στις πόλεις ανοίγει ένα ευρύ φάσμα διερεύνησης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα εργασία εστιάζει στο αστικό ακουστικό περιβάλλον, στις πηγές και τα είδη ήχων που εντοπίζονται, μέσα από τη διερεύνηση της σχέσης των ήχων αυτών τόσο μεταξύ τους όσο και με τη λειτουργική και συντακτική δομή του αστικού χώρου. Στόχος είναι η κατανόηση των σχέσεων αυτών μέσα από την κατηγοριοποίηση των διαφορετικών «περιβαλλόντων» που διαμορφώνονται. Η έρευνα βασίστηκε στην επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων που αντλήθηκαν σε μία επιλεγμένη περιοχή μελέτης, εν προκειμένω στο Παγκράτι. Έτσι, το μεθοδολογικό πλαίσιο που προτείνεται βασίζεται στη συνδυαστική ανάλυση της περιοχής ως προς τα λειτουργικά και συντακτικά χαρακτηριστικά της με την παράλληλη ανάλυση ηχητικών δεδομένων που αναφέρονται στην περιοχή αυτή. Το βασικό εύρημα της παρούσας έρευνας είναι η στενή σχέση ανάμεσα στη συντακτική δομή του χώρου και στο παραγόμενο ακουστικό υπόβαθρο του αστικού ακουστικού περιβάλλοντος. Η συντακτική δομή φαίνεται να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό δύο από τους βασικούς ήχους που συνθέτουν το αστικό ακουστικό περιβάλλον: τους ανθρώπινους ήχους και τους ήχους οχημάτων, χωρίς ωστόσο να εκλείπουν οι εξαιρέσεις από αυτόν τον «κανόνα», όπου σε αυτές τις περιπτώσεις συμβάλλει επικουρικά η λειτουργική δομή της περιοχής μελέτης. Η έρευνα καταλήγει στη διαπίστωση ότι η συντακτική δομή αποτελεί το συντακτικό για τη διαμόρφωση του ακουστικού υποβάθρου και η λειτουργική δομή θέτει επιπλέον κανόνες.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΛΕΚΑΚΗ

**Βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων και αστικός μετασχηματισμός:
το χωροκοινωνικό αποτύπωμα της Airbnb στον Δήμο Αθηναίων**

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολήκου

Το παρόν κείμενο πραγματεύεται τους αστικούς μετασχηματισμούς που προκύπτουν από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων στο Δήμο Αθηναίων, με επιπρόσθετη εστίαση στο χωροκοινωνικό αποτύπωμα της Airbnb σε αυτόν, στα πλαίσια των ήδη υπάρχοντων αντικρουόμενων μιντιακών και πολιτικών λόγων και ως συμπλήρωση της αναζήτησης τάσεων γύρω από το φαινόμενο. Η νεοφιλελεύθερης σύλληψης οικονομία διαμοιρασμού -το μοντέλο όπου υπάγεται η Airbnb και αποτελεί το "success story" της- ενώ προωθείται με έννοιες όπως ο συνεργατισμός και τα κινήματα, στην πράξη εκφράζεται ως επιπρόσθετη εμπορευματοποίηση και χρηματιστικοποίηση συχνά χωρίς παραγωγικές επενδύσεις. Δημιουργούνται πλατφόρμες υποτιθέμενων win-win καταστάσεων, όπου οι άνθρωποι μπορούν να διαμείνουν ως τουρίστες οικονομικότερα παντού, και οι μικροϊδιοκτήτες να ανταγωνιστούν τους μεγάλους παίκτες του τουριστικού κλάδου. Στην πράξη εις βάρος των μόνιμων κατοίκων προκύπτει μια ακατάλληλη συγχώνευση της οικιστικής και τουριστικής αγοράς, με επιπρόσθετη εμπορευματοποίηση της κατοικίας και αστικό εξευγενισμό. Ταυτόχρονα, οι δυνητικές γαιοπρόσοδοι που σχετίζονται με την εισαγωγή ακινήτων σε αυτές τις πλατφόρμες μεταβάλλουν το χαρακτήρα των γειτονιών δημιουργώντας αλληλαγές στις τιμές των ενοικίων. Στην περίπτωση του Δήμου Αθηναίων, το φαινόμενο τουλάχιστον πενταπλασιάζεται σε μία τετραετία, αφορά κυρίως ολόκληρες κατοικίες, χωρίς εποχικότητα, ενώ δημιουργείται μία επιπρόσθετη αγορά για συναφή επαγγέλματα. Η χωρική διάχυση του φαινομένου δεν είναι ομοιογενής, μπορεί ωστόσο να καταδεικνύει σε συνδυασμό με τη φρασεολογία των καταχωρήσεων τις προτιμήσεις του τουριστικού κοινού. Ομοίως, διαφέρει και ο ρυθμός ανάπτυξης του φαινομένου, με νεοεισερχόμενες περιοχές να εμφανίζουν σημαντικά υψηλότερο από άλλες που σταδιακά έχουν κορεστεί. Επιπρόσθετα, η παρουσία της Airbnb σε μια γειτονιά μπορεί εν τέλει να συμβάλει στην αύξηση των τιμών ενοικίων και των αξιών γης, βάσει παρατηρήσεων και μελετών τραπεζών και μεσιτικών γραφείων. Εντός του φαινομένου οι γεωγραφικές ανισότητες μεταφράζονται και σε άνιση κατανομή των παραγόμενων και δυνητικών κερδών από τη δυνατότητα βραχυπρόθεσμων ενοικιάσεων, ενώ σε ταξικό επίπεδο οι μισοί και πλέον hosts έχουν περισσότερα από ένα ακίνητα στην πλατφόρμα. Τη μεγαλύτερη ωστόσο ανισότητα τη βιώνουν οι μόνιμοι κάτοικοι που παρατηρούν τις γειτονιές τους να τουριστικοποιούνται και συχνά οι ίδιοι εκτοπίζονται από τον τόπο κατοικίας τους. Πρόκειται για μία σύγκρουση συμφερόντων όπου διαφορετικές κοινωνικές, οικονομικές και επαγγελματικές ομάδες έχουν διαφορετικές επιδιώξεις, με χαρακτηριστικές ομάδες τον ξενοδοχειακό κλάδο, τους μικροϊδιοκτήτες και hosts, τους μόνιμους κατοίκους και το κράτος που εν τέλει καλείται να παίξει το ρόλο ρυθμιστή και να αναζητήσει διαφυγόντα κέρδη. Σε αυτές τις συνθήκες οι μόνιμοι κάτοικοι, ειδικότερα οι ένοικοι από τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα διεκδικούν το δικαίωμά τους στην πόλη και την κατοικία. Θετικό είναι ότι

παρατηρούνται κινηματικές διαδικασίες από τα κάτω αποσκοπώντας στην επεξεργασία του ζητήματος, την ενημέρωση σχετικά με τη φύση του προβλήματος και τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να ληφθεί δράση για την ανακοπή της καλπάζουσας ανάπτυξης της Airbnb. Η Airbnb δημιουργεί ένα πεδίο αναπαραγωγής χωροκοινωνικών και ταξικών ανισοτήτων τις οποίες δύναται να εντείνει αλλή και να δημιουργήσει νέες. Καθώς δεν είναι αυτούσια κρίση, αλλή πυροδότης, δε μπορεί να αντιμετωπίζεται ως αποδιοπομπαίος τράγος για τα δεινά της ελληνικής οικονομίας και της στεγαστικής κρίσης, αλλή δε μπορεί και να επιχειρείται να κατανοηθεί ως ένα αυτοτελές φαινόμενο αποκομμένο από τη συγκυρία το πολιτικοοικονομικό κατεστημένο και τις σχετικές ιδεολογίες.

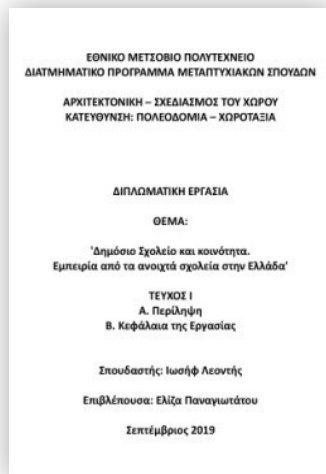

ΙΩΣΗΦ ΛΕΟΝΤΗΣ

Δημόσιο σχολείο και κοινότητα. Εμπειρία από τα ανοιχτά σχολεία στην Ελλάδα

Επίβλεψη: Ελισάβετ Παναγιωτάτου

Η εργασία εξετάζει το ερώτημα εάν θα μπορούσε να υπάρξει εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος, μέσα από την επίδραση των ανεξάρτητων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών που εμφανίζονται στην εκπαίδευση. Έχοντας ως θέσεις εργασίας ότι τα προβλήματα στην εκπαίδευση έχουν κατά κύριο λόγο κοινωνική διάσταση, ότι η σχέση του δημόσιου σχολείου με την κοινότητα είναι ισχυρή, ότι η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι σημαντική σε σχέση με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών, ενώ παράλληλα είναι και ένα ενδιαφέρον πεδίο έρευνας -εξαιτίας των παρατηρούμενων μεταλληαγών σ' αυτήν-, η έρευνα εστιάζει στην κοινωνική διάσταση του σχεδιασμού. Αυτό γίνεται μέσα από τη πραγματοποίηση στοχευμένης κοινωνικής έρευνας με ποιοτική μέθοδο, σε επιλεγμένα Δημόσια Σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, προκειμένου να γίνει κατανοητή η υφιστάμενη κατάσταση και να υπάρχει η δυνατότητα διατύπωσης στη συνέχεια ενός προτεινόμενου πλαισίου. Η έννοια του ανοιχτού σχολείου χρησιμοποιείται ως μεθοδολογικό εργαλείο για την έρευνα. Προσδιορίζει την πορεία της διερεύνησης, ενώ παράλληλα επαναπροσδιορίζεται μέσα από τα επιμέρους παραδείγματα ανοιχτών σχολείων. Μέσα από τη διερεύνηση εξετάζονται παραδείγματα εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και ανοιχτών σχολείων, και εντοπίζονται τα χαρακτηριστικά τους, οι μεταξύ τους σχέσεις, η σχέση τους με το εφαρμοζόμενο εκπαιδευτικό σύστημα και η έκφρασή τους στο χώρο. Επίσης, αναδεικνύεται μία σειρά από γενικότερα ζητήματα που επηρεάζουν το σχεδιασμό, σε σχέση με: την παιδαγωγική, τις κοινωνικές αντιλήψεις, τις ανισότητες, ζητήματα ένταξης, τις δυνατότητες εφαρμογής πολιτικών για την παιδεία, το ζήτημα της εφαρμογής νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, το ζήτημα της έκφρασης των παιδαγωγικών θεωριών στο χώρο κλπ. Με βάση την πληροφορία και τις διαπιστώσεις της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, το προτεινόμενο πλαίσιο της εργασίας για το δημόσιο σχολείο έχει ως στόχους: - Την δικτύωση των επιμέρους εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών - Την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και τη συνειδητοποίηση των μαθητών - Την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος και της επίδρασης των εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών στην εκπαίδευση. Η υλοποίηση του πλαισίου αυτού προτείνεται μέσα από τη δημιουργία μίας βάσης που θα μπορεί να συγκεντρώνει τη δημιουργούμενη γνώση των καινοτόμων δράσεων και εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, καθώς και μέσα από στοχευμένες δράσεις σε σχολεία. Μία τέτοια στοχευμένη δράση σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εργασίας αυτής, υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του ερευνητή, με τη βοήθεια της

θεατρικής ομάδας αυτοσχεδιασμού Playback Ground, στο 35ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, στα Εξάρχεια. Η θεατρική μεθοδολογία και πρακτική της ομάδας αυτής στηρίζεται στην αναζήτηση και αναπαραγωγή προσωπικών ιστοριών του κοινού. Η χρησιμοποίηση προσωπικών ιστοριών με τον τρόπο αυτό, είναι κοντά σε μεθοδολογίες κοινωνικής έρευνας με βάση την τέχνη, τις οποίες προσέγγισε η θεατρική ομάδα, σ' ένα πλαίσιο θεματολογίας, που προσδιορίστηκε σε σχέση με την έρευνα στο πεδίο. Στόχοι της παράστασης ήταν η εξωτερίκευση της ατομικής σκέψης στο κοινό, η συγκρότηση συλλογικής γνώσης και η δημιουργία αφορμών για σκέψη για τα παιδιά, σε σχέση με το σχολείο, την κοινότητα και το όραμα τους για το μέλλον. Μέσα από την έρευνα, η έννοια του ανοιχτού σχολείου προσδιορίζεται από το σύνολο των επιμέρους εμφανιζόμενων τάσεων εξέλιξης και αλλαγής του εκπαιδευτικού συστήματος, ως ένας εναλλακτικός πόλος που κρατά μία κριτική στάση απέναντί του και προτείνει μία συμμετοχικότερη κοινωνία. Σε σχέση με το ζήτημα του σχεδιασμού του δημόσιου σχολείου, φαίνεται να είναι ένα ευρύτερο ζήτημα από τη σχεδιαστική επίλυση του σχολικού χώρου. Η αλλαγή των εφαρμοζόμενων παιδαγωγικών πρακτικών περνάει μέσα από τον εντοπισμό των αιτιών που τις δημιουργούν και συντηρούν.

ΜΑΡΙΑ - ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΛΙΟΝΑΚΗ

Αόρατη Μετανάστευση: Διακρατικές υιοθεσίες και Ελλάδα

Επίβλεψη: Κωνσταντίνα Βαϊού

Υποστηρίζεται στην παρούσα εργασία ότι η διερεύνηση της διακίνησης παιδιών στο πλαίσιο των διακρατικών υιοθεσιών, αποκαλύπτει μία ιδιόζουσα κατηγορία μετανάστευσης, ακούσια, εκ των άνω και αόρατη, η οποία φανερώνει τον τρόπο που διαχρονικά δομείται ο κυρίαρχος λόγος σε σχέση με τα πρότυπα της οικογένειας, της συγγένειας και του φύλου. Ταυτόχρονα, η μελέτη αυτή αντικατοπτρίζει τις παράλληλες ιστορικές κοινωνικές διεργασίες αλλά και τις χωρικές της πρόνοιες για την παιδική ηλικία. Από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους θεσπίζεται φροντίδα για τα ορφανά της επανάστασης, ενώ στα έκθετα παιδιά αποδίδεται άμεσος δεσμός και η ιδιότητα του πολίτη, μέσω της πρόσδεσης στο χώρο και το έδαφος. Σταδιακά, ο φιλανθρωπικός λόγος θα επιχειρήσει να λύσει τα ζητήματα του δημόσιου χώρου, μεταφέροντας προνοιακά συστήματα άλλων χωρών. Τη δεκαετία του '40, οι μετακινήσεις των παιδιών θα βρεθούν στο επίκεντρο της διεκδίκησης και για τις δύο ιδεολογικές πλευρές και θα αποτελέσουν αιτία ανάδυσης διαφορετικών εννοιολογήσεων της γονεϊκότητας, συμβολικών ή μη, ενώ ταυτόχρονα θα αναδείξουν την παιδική ηλικία ως αυτόνομο υποκείμενο, αλλά και τη βρεφική ηλικία ως αντικείμενο. Η κατάσταση ανάγκης στην οποία τελεί η Ελλάδα, προσφέρει το έδαφος για την μεταφορά προνοιακών δομών και πληθυσμών, που θα εδραιωθούν σε παγκόσμια κλίμακα. Μεταπολεμικά, θα εγκαινιαστεί μια νέου τύπου βρεφική μετακίνηση, η οποία θα αποτελέσει αφορμή για τη ριζική αναδιάρθρωση του παγκόσμιου προνοιακού συστήματος, η οποία θα επικρατήσει έναντι των τοπικών παραδοσιακών μορφών υιοθεσίας, θα επηρεάσει τις αντιλήψεις για την κατασκευή της συγγένειας και θα εγκαινιάσει μια εποχή κρατικής παρέμβασης στην ιδιωτική σφαίρα. Σταδιακά η Ελλάδα ενσωματώνει την ιδρυματική υιοθεσία μαζί με τις παραδοσιακές πρακτικές της, ενώ τη δεκαετία του 1980, η είσοδος στην ΕΕ και η μεταρρύθμιση στο οικογενειακό δίκαιο επιφέρει σημαντικές μεταλλαγές εντός της οικογένειας και του εργασιακού χώρου, χωρίς ωστόσο να διαταράσσονται οι νόρμες της βιούμενης πραγματικότητας. Στον παγκόσμιο κυρίαρχο λόγο τίθεται το ζήτημα του πληθυσμιακού ελέγχου με όρους αναπαραγωγής: υπογεννητικότητα για τον δυτικό κόσμο, υπερπληθυσμός για τον αναπτυσσόμενο. Τίθεται παράλληλα το αίτημα της αποασυλοποίησης, ενώ με την εξέλιξη των τεχνολογιών υποβοηθούμενης παραγωγής, νέες γεωγραφίες αναπαραγωγικού τουρισμού αναδεικνύονται στο παγκόσμιο πεδίο. Στο τέλος της δεκαετίας του 1990, η Ελλάδα μετατρέπεται από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής παιδιών, ενώ το 2009 κυρώνει τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης. Παρόλα αυτά φαίνεται ότι η ελληνική κοινωνία προτιμά τις παραδοσιακές λύσεις της υιοθεσίας, καθώς η ιδιωτική υιοθεσία κυριαρχεί – αν και ίσως όχι με την ανιδιοτέλεια που τελούνταν στο παρελθόν, καθώς οι παράτυπες πρακτικές είναι διαδεδομένες. Καλούμαστε να αποσυνδέσουμε οριστικά τη γονεϊκότητα από τις βιολογικές λειτουργίες, να την ανακαταλείψουμε σε περισσότερους ενήλικες, να τη συμπυκνώσουμε σε λιγότερους ή/και να τη

συνδέσουμε με διαφορετικούς τόπους. Ωστόσο ταυτόχρονα αναδύεται η ανάγκη αναπροσαρμογής της βιοπολιτικής διαχείρισης των παιδικών πληθυσμών: οι διαδικασίες της έγκρισης, του ταιριάσματος και της παρακολούθησης των θετών οικογενειών θα ενισχύσουν τον ήδη αυξημένο ρόλο της πρόνοιας και θα επιτρέψουν τη διαρροή επαγγελματικών και ιδρυματικών κατευθυντήριων στον ιδιωτικό χώρο. Εύλογο θα αναρωτηθούμε για τα δικαιώματα, τα όρια και το βαθμό επιλογής που έχουμε πλέον στην ίδρυση συγγένειας. Εκτοπισμός, ξεριζωμός, μετανάστευση ή φιλιανθρωπία; Η ακούσια μετανάστευση των παιδιών συγκεντρώνει τις αντιφάσεις του νεοφιλελεύθερου τοπίου στην καρδιά του ιδιωτικού χώρου, της οικογένειας και της συγγένειας, υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα τους αποκλεισμούς και τις απαγορεύσεις που συντελούνται σε άλλα σώματα.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

**Όψεις του στεγαστικού ζητήματος. Το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας
ως κατάλοιπο της στεγαστικής κρίσης**

Επίβλεψη: Μαρία Μάρκου

Το στεγαστικό ζήτημα είναι ένα θέμα διαχρονικό, το οποίο διαμορφώνεται από τις εκάστοτε οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, το ζήτημα της κατοικίας επανήλθε στο επίκεντρο των εξελίξεων. Κόκκινα δάνεια, πλειστηριασμοί, στεγαστική επισφάλεια, κενές κατοικίες είναι μερικά από τα ζητήματα, τα οποία βρίσκονται στην επικαιρότητα, ως ενδείξεις της κλιμακούμενης στεγαστικής κρίσης. Τα οικονομικά προβλήματα και η συσσώρευση χρεών έφεραν στο προσκήνιο ένα ακόμα ζήτημα που συνδέεται με την κατοικία, το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας. Ο όρος ενεργειακή φτώχεια αποτυπώνει την αδυναμία πρόσβασης των νοικοκυριών σε βασικές υπηρεσίες ενέργειας, όπως είναι η θέρμανση και ο φωτισμός. Οι επιπτώσεις της ενεργειακής φτώχειας στον άνθρωπο, το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία έχουν ως αποτέλεσμα την αναγνώριση του φαινομένου σε παγκόσμιο επίπεδο και την ανάπτυξη πολιτικών για την αντιμετώπισή του. Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει στόχο να προσεγγίσει τις μορφές του στεγαστικού ζητήματος, οι οποίες επιδεινώθηκαν με την εξάπλωση της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας. Εστιάζει στο φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας, για το οποίο διερευνώνται οι αιτίες που οδήγησαν στην έξαρσή του τα τελευταία χρόνια. Ταυτόχρονα, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών που συνδέονται με την ενεργειακή φτώχεια σε εθνικό επίπεδο, αλλά και συγκριτικά με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διερεύνηση των παραπάνω προβληματισμών πραγματοποιείται μέσα από βιβλιογραφική έρευνα και συλλογή στατιστικών δεδομένων από επίσημους φορείς και από δημοσιευμένες έρευνες. Επιπλέον, μελετώνται οι επιπτώσεις της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και οι πολιτικές, οι οποίες έχουν εφαρμοστεί έως σήμερα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για την ουσιαστική αντιμετώπισή της. Ο προβληματισμός που τίθεται στην παρούσα εργασία σχετικά με την επιδείνωση του στεγαστικού ζητήματος κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης διεγείρει περεταίρω ερωτήματα σχετικά με την εύρεση αποτελεσματικών πολιτικών, οι οποίες θα μπορούσαν να δώσουν αποτελεσματικές λύσεις σε κάθε ένα από τα ζητήματα που συνθέτουν το στεγαστικό ζήτημα στη χώρα μας.

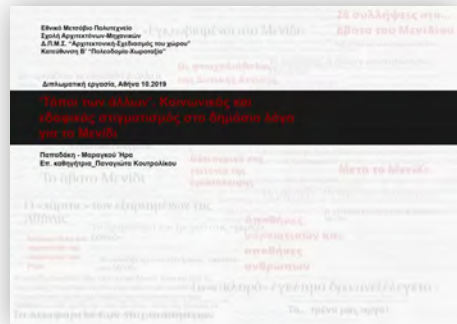

ΗΡΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ-ΜΑΡΑΓΚΟΥ
**‘Τόποι των άλλων’. Κοινωνικός και εδαφικός στιγματισμός
 στο δημόσιο λόγο για το Μενίδι**

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολήκου

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά την κατασκευή του κοινωνικού και εδαφικού στιγματισμού που ανακύπτει από το δημόσιο λόγο των ΜΜΕ. Αναζητά τα στοιχεία του τόπου και των κοινωνικών υποκειμένων που καπηλεύεται ο δημόσιος λόγος για να αναπτύξει και να (ανα)παράγει το φαινόμενο του στιγματισμού.

Παράλληλα, εστιάζει και αναλύει τη χρήση της γλώσσας που επιτελείται μέσω της οποίας δύναται να νομιμοποιούνται συγκεκριμένες αντιλήψεις και να εγκαθιδρύνονται στιγματισμοί. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην εξουσία που κατέχει ο δημόσιος λόγος, να μεταφέρει στο κοινό εικόνες και ιδέες ως δεδομένες στο πλαίσιο της ‘κοινής λογικής των πραγμάτων’. Επιπλέον, σχετίζεται και αντιπροσωπεύει άλλες μορφές εξουσίας και αναπαράγει αφηγήσεις καθοδηγούμενες από τα συμφέροντά τους. Σε αυτά τα πλαίσια, πραγματοποιήθηκε έρευνα και κριτική ανάλυση του λόγου που εκφράστηκε στην αρθρογραφία τριών εφημερίδων ευρείας κυκλοφορίας για τον εντοπισμό της ανάπτυξης του κοινωνικού και χωρικού στίγματος.

ΕΡΜΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

**Το γκράφιτι ως μέσο επαναδιαπραγμάτευσης του δημόσιου χώρου
και της εικόνας της πόλης**

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολίκου

Παρά τον τίτλο δεν πρόκειται για ένα δοκίμιο που αναλύει το φαινόμενο του γκράφιτι, ούτε για μία τυπολογική ή περιπτωσιακή ανάλυση του φαινομένου. Με αφορμή όμως αντίστοιχες πρακτικές στο χώρο της πόλης, επιχειρείται μία γενικότερη σκιαγράφηση τόσο των όποιων χωρικών αντικτύπων τους, όσο και των συγκρούσεων αισθητικής που διέπουν τη χωροκοινωνική πραγματικότητα της σύγχρονης μητρόπολης. Συγκρούσεων ή αντιθέσεων που σχετίζονται με τον τρόπο με τον οποίο τα ατομικά και συλλογικά υποκείμενα αντιλαμβάνονται το χώρο και την εικόνα της πόλης. Οι συγκρούσεις αυτές προκύπτουν στα πεδία έντονων ανισοτήτων των σύγχρονων κοινωνιών που όμως χαρακτηρίζονται συχνά από κυρίαρχα πρότυπα που συνδέονται με έννοιες όπως η θεαματική κοινωνία και η μαζική κουλτούρα. Η παγιωμένη αυτή κατάσταση επιφέρει αντιδράσεις, καθότι το ετερογενές σύνολο των χρηστών του χώρου της πόλης καλείται εν τέλει να τοποθετηθεί απέναντι σε αυτά τα δεδομένα. Η όποια αυτή τοποθέτηση η στάση, σχετίζεται με ένα πλήθος παραγόντων αλλά και με μηχανισμούς που διέπουν τις σύγχρονες κοινωνίες όπως αυτοί του κοινωνικού κομφορμισμού. Στο κείμενο προσεγγίζεται το φαινόμενο του γκράφιτι ως αφορμή για διάλογο σχετικά με την πόλη, και ΠΙΟ συγκεκριμένα για ζητήματα όπως το ποιος εν τέλει έχει δικαίωμα παρέμβασης στο χώρο και την εικόνα της, αλλά και το πως αντιμετωπίζεται από την εκάστοτε εξουσία το οτιδήποτε διαφοροποιείται από τα καθιερωμένα αποδεκτά πρότυπα και συμπεριφορές. Για το λόγο αυτό λαμβάνονται υπόψη παράμετροι που σχετίζονται τόσο με την ίδια την ιστορία του γκράφιτι και ειδικά με τις χωροκοινωνικές συνθήκες στις οποίες γεννήθηκε, όσο και με τις καταστάσεις που προέκυψαν ως αντίκτυπος τόσο στο ίδιο το φαινόμενο, όσο και στην καταστολή του διαφορετικού, του αποκλίνοντος από τα κυρίαρχα πρότυπα. Πρόκειται περισσότερο για ένα κείμενο που προσεγγίζει το γκράφιτι ως κορυφή του παγόβουνου ενός συνόλου φαινομένων στην πόλη που σχετίζονται με ο, τι η κυρίαρχη οπτική θα αντιλαμβάνονταν και θα παρουσίαζε ως διατάραξη της κανονικότητας. Γίνεται επιπρόσθετα λόγος και για τα όσα είναι δυνατόν να συσχετιστούν με τα φαινόμενα αυτά στη νεοελληνική πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν, αλλά και ένα άλλο φαινόμενο που σχετίζεται με τη διαμόρφωση της εικόνας της πόλης: αυτό της διαφήμισης στον αστικό χώρο. Είναι ίσως ένα κείμενο που θα μπορούσε να συνεισφέρει στο γενικότερο διάλογο για την πόλη, θίγοντας πως με αφορμές όπως η συζήτηση για το γκράφιτι μπορεί να γίνουν αντιληπτές εναλλακτικές πιθανότητες για την πόλη, ενώ τα ίδια τα φαινόμενα και οι πρακτικές μπορεί να είναι ενδείξεις μίας διαφορετικής πραγματικότητας.

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΑΛΛΑΤΟΥ

Εκτίμηση αστικής πλημμυρικής τρωτότητας με χρήση GIS και μεθόδων γεωχωρικής ανάλυσης. Η περίπτωση του Λεκανοπεδίου Αθηνών

Επίβλεψη: Γεώργιος Φώτης

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί μια προσπάθεια προσέγγισης του ζητήματος της τρωτότητας ως βασική συνιστώσα των καταστροφών. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η τρωτότητα απέναντι στον κίνδυνο πλημμύρας, με σημείο αναφοράς το λεκανοπέδιο Αθηνών. Αρχικά, αναλύονται βασικές έννοιες που αφορούν τις καταστροφές και ειδικότερα τις φυσικές, με προσανατολισμό στην περίπτωση της πλημμύρας. Εξετάζονται τα αίτια και οι επιπτώσεις των πλημμυρών καθώς και η σχέση τους με τον αστικό χώρο. Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στην έννοια της τρωτότητας, στη σημασία της, στις προσεγγίσεις που σχετίζονται με αυτήν ενώ γίνεται μια προσπάθεια ανασκόπησης των μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται για την εκτίμησή της με σκοπό να προτείνει ένα πλαίσιο για την εκτίμηση αυτής στην περιοχή του λεκανοπεδίου Αθηνών. Στόχος της εργασίας είναι η σύνδεση της σχέσης του πολεοδομικού σχεδιασμού με τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Ειδικότερα, επιχειρείται μια ολιστική προσέγγιση της τρωτότητας ως αποφασιστικού παράγοντα των απωλειών των καταστροφών και σπουδαιότερου συντελεστή της διαχείρισης κινδύνων. Για την εκτίμηση της τρωτότητας στην περιοχή μελέτης λαμβάνονται υπόψη τόσο υδρογεωλογικά όσο και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, ως στοιχεία τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο κομμάτι της πρόληψης έναντι φυσικών καταστροφών, στη διαδικασία του σχεδιασμού. Για την ανάδειξη των περιοχών που καθίστανται τρωτές έναντι πλημμύρας στο λεκανοπέδιο Αθηνών δημιουργήθηκε ένας δείκτης πλημμυρικής τρωτότητας (FVI), η σύνθεση του οποίου έγινε από επιλεγμένες υδρογεωλογικές και κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους. Σαν δεδομένα κάθε παραμέτρου σταθμίστηκαν μέσω της εφαρμογής πολυκριτηριακής μεθόδου ανάλυσης, συγκεκριμένα της αναλυτικής ιεραρχικής μεθόδου (AHP) και επεξεργάστηκαν μέσω του λογισμικού ArcGIS 15.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η ανθεκτικότητα ως διακυβέρνηση : η κατασκευή του υπεύθυνου πολίτη μέσα από το παράδειγμα της στρατηγικής ανθεκτικότητας της Αθήνας

Επίβλεψη: Μαρία Μάρκου

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει την έννοια της ανθεκτικότητας ως εργαλείο νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης και συγκεκριμένα την ευθύνη του πολίτη, την οποία επικαλείται το αφήγημα της ανθεκτικότητας. Αρχικά γίνεται μια σύντομη αναδρομή από την εμφάνιση του όρου της ανθεκτικότητας έως και την πιο πρόσφατη καθιέρωσή του στον καθημερινό –και μεταξύ άλλων, πολιτικό- λόγο, προκειμένου ν' αναδειχθεί η γενεαλογία και η ευρύτητα χρήσης του με πολλά διαφορετικά περιεχόμενα. Στη διερεύνηση αυτή κομβικό ρόλο φαίνεται να παίζουν οι όροι της (παγκόσμιας) διακυβέρνησης, της κυβερνησιμότητας και του υπεύθυνου υποκειμένου. Αυτές ορίζουν το πρίσμα μέσα από το οποίο η έρευνα διαπραγματεύεται την ανθεκτικότητα. Έμφαση δίνεται στα χαρακτηριστικά που φέρεται να προσδίδει, όπως η προσαρμοστικότητα στις αλλαγές του περιβάλλοντος και η ικανότητα ανάκαμψης μετά από κάθε είδους κρίση, ενώ εστιάζει στη διαχείριση των κρίσεων και όχι στην καταπολέμηση των αιτιών που τις δημιουργούν. Ως μελέτη περίπτωσης επιλέγεται η Στρατηγική Ανθεκτικότητας για την Αθήνα, που εκδόθηκε το 2017, εντάσσοντας την πόλη στο δίκτυο των 100 Ανθεκτικών Πόλεων του Ιδρύματος Rockefeller. Συγκεκριμένα, η ανάλυση εξετάζει δύο πτυχές: τη γλώσσα που χρησιμοποιείται, σε σύγκριση με τη γλώσσα της ανθεκτικότητας διεθνώς από παγκόσμιους επιδραστικούς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ, η Παγκόσμια Τράπεζα κ.α. και την έννοια της συμμετοχής των πολιτών όπως αυτή προβάλλεται μέσα από τη Στρατηγική, σε σχέση πάντα με τη διεθνή βιβλιογραφία που ορίζει και το θεωρητικό πλαίσιο.

ΑΛΕΞΙΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Δίκτυα μετακίνησης σε αστικές περιοχές. Δημόσια Συστήματα Μεταφορών

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Τα συστήματα μεταφορών αποτελούν βασική συνιστώσα για την ανάπτυξη και την οργάνωση των πόλεων. Αναμφισβήτητο ο σχεδιασμός τους, είτε σε επίπεδο οργάνωσης δικτύων είτε σε επίπεδο υποδομών, μπορεί να επιδράσει καταλυτικά, αφενός μεν στην οικιστική διάρθρωση και δομή των πόλεων, αφετέρου δε στη μεταξύ τους σύνδεση. Καθημερινά εξυπηρετούν τις μετακινήσεις κατοίκων και επισκεπτών επιδρώντας ποικιλότροπα στη διαδικασία αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Παράλληλα, η εμπειρία αποδεικνύει ότι ο σχεδιασμός των συστημάτων μεταφορών, οφείλει να γίνεται με όρους βιωσιμότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης, διαφορετικά μπορεί να προκληθούν ποικίλα προβλήματα στην κλίμακα της πόλης αλλά και ευρύτερα αυτής, να ενταθεί η ενίσχυση της οικιστικής επέκτασης και η περιβαλλοντική υποβάθμιση στον αστικό και περιαστικό χώρο. Έντονη είναι η συζήτηση σε παγκόσμιο επίπεδο διοίκησης (κεντρικής, περιφερειακής, τοπικής) για τον προσδιορισμό εναλλακτικών συστημάτων μετακίνησης. Στο πλαίσιο ευαισθητοποίησης και διεκδίκησης εκ μέρους των πολιτών φιλικότερων και νέων τρόπων μετακίνησης, εμφανίζονται καινοτόμες προτάσεις σχετικά με τη διασφάλιση του βέλτιστου συνδυασμού των μέσων μεταφοράς. Βασική επιδίωξη αποτελεί η αποθάρρυνση της χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου και η υιοθέτηση νέων εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης. Σε αυτές τις συνθήκες με τη συζήτηση για βιώσιμη κινητικότητα να βρίσκεται στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος, τα Μέσα Σταθερής Τροχιάς (υπόγεια, υπέργεια) φαίνεται να αποκτούν βασικό ενδιαφέρον στον τομέα των δημόσιων συστημάτων μεταφορών καθώς ο σχεδιασμός τους σε συνάρτηση με τα υπόλοιπα μέσα μαζικής μεταφοράς έχει αποδειχθεί ότι μετασχηματίζει τον αστικό χώρο επιδρώντας ουσιαστικά στην δυναμική του. Ως αποτέλεσμα, νέα ισχυρά κέντρα διοικητικού, πολιτιστικού και εμπορικού χαρακτήρα αναδεικνύονται, καθώς και υφιστάμενα αναδιαμορφώνονται και επαναπροσδιορίζονται (ιστορικά, τοπικά κ.α.) Στο πλαίσιο αυτής της προβληματικής η παρούσα ερευνητική εργασία έχει ως σκοπό να συμβάλει στη συζήτηση που βρίσκεται σε εξέλιξη, εστιάζοντας στο αστικό περιβάλλον μέσα από χωροταξική οπτική. Τομέα της έρευνας αποτελούν τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς με έμφαση στα δίκτυα σταθερής τροχιάς υπό μία συνολική θεώρηση και συσχέτιση τους με τα υπόλοιπα μέσα. Χωρικό πεδίο αναφοράς αποτελεί η Μητροπολιτική Περιφέρεια Αττικής, λόγω των προκλήσεων που παρουσιάζει και της πληθυσμιακής του πληθυσμού της χώρας που συγκε-

ντρώνει. Η προσέγγιση γίνεται σε χωροταξική κλίμακα ,ενώ πιλοτικά εκτιμώνται δύο περιπτώσεις με ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον λόγω της μετεξέλιξη τους. Μέσα από βιβλιογραφική έρευνα και συλλογή δεδομένων, πραγματοποιείται χαρτογραφική ανάγνωση των δικτύων της περιοχής μελέτης και επιχειρείται ο εντοπισμός της δυναμικής και η ανάδειξη των τμημάτων του αστικού χώρου, ως έναυσμα περαιτέρω διερεύνησης (Δ. Πλακεντίας, Συγγρού Φιξ). Το όλο εγχείρημα επιδιώκει να επαναφέρει κρίσιμα ζητήματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος μία πολιτικής, σε άρρηκτη σχέση με τον χωρικό σχεδιασμό.

ΘΑΛΕΙΑ ΤΡΑΚΑΚΗ

Παράγοντας και καταναλώνοντας Αθήνα. Τουριστικοποίηση και τουριστικές αναπαραστάσεις του κέντρου της Αθήνας την εποχή της κρίσης

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολήκου

Στην παρούσα εργασία διερευνούμε τις τουριστικές αναπαραστάσεις του κέντρου της Αθήνας πάνω στις οποίες πατάει η προώθηση της Αθήνας ως τουριστικός προορισμός τα χρόνια της κρίσης. Ο αστικός τουρισμός προωθείται τα τελευταία χρόνια ως κεντρική αναπτυξιακή στρατηγική για την έξοδο από την κρίση. Η στρατηγική αυτή αλληλοεπιδρά με τις ακολουθούμενες πολιτικές σε σχέση με τις στρατηγικές επενδύσεις, επίσης προσδεμένες στις μνημονιακές πολιτικές και ιδιαίτερα την περίπτωση της golden visa. Επίσης αλληλοεπιδρά και με πρακτικές της λεγόμενης οικονομίας του διαμοιρασμού, κυρίως με τη βραχυχρόνια μίσθωση μέσω της πλατφόρμας της Airbnb, η οποία αν και εμφανίζεται ως μια ατομική στρατηγική αντιμετώπισης της κρίσης για τα νοικοκυριά, που ασκούν τη δραστηριότητα, ανοίγει στην πραγματικότητα ένα μεγάλο πεδίο επένδυσης για το κτηματικό κεφάλαιο. Σε αλληλεπίδραση με αυτά τα φαινόμενα, ο αστικός τουρισμός προωθείται από την τοπική αυτοδιοίκηση περισσότερο, αλλά και από το κεντρικό κράτος, δημιουργώντας σοβαρές μεταλληγές στον τρόπο παραγωγής του χώρου στο κέντρο της Αθήνας. Η βασική μεταλληγή που εξετάζεται στην παρούσα εργασία είναι η τουριστικοποίηση περιοχών κατοικίας του κέντρου, η οποία μεταλλήσσει την όψη, τις χρήσεις και τις δραστηριότητες στις περιοχές και κυρίως εκτοπίζει πληθυσμούς κάνοντας δυσβάσταχτα τα νοίκια. Η τουριστικοποίηση σημαίνει για τους κατοίκους του κέντρου αποστέρση από το δικαίωμα στην κατοικία, μαζί και από το δικαίωμα στην πόλη. Είναι η - έμμεσα- προωθούμενη άμεση συνέπεια της ανάδειξης του αστικού τουρισμού σε σωτήρα από την κρίση. Η όλη διαδικασία αποστερεί συμβολικά τους κατοίκους του κέντρου και αλληλοεπιδρά συγκρουσιακά με την έκφραση του πολιτικού στο κέντρο της πόλης, του οποίου η παρουσία είναι κεντρική τα χρόνια της κρίσης. Επίσης αλληλοεπιδρά με το πολιτικό, επιχειρώντας να το ενσωματώσει στην αφήγηση της, ώστε να το κάνει καταναλώσιμο και άρα ακίνδυνο. Επιχειρούμε να διερευνήσουμε τις εικόνες κλειδιά πάνω στις οποίες πουλιέται και καταναλώνεται η Αθήνα, διερωτώμενοι πως διαλέγονται αυτές οι εικόνες κλειδιά με το δικαίωμα στην πόλη. Αντιλαμβανόμαστε το δικαίωμα στη πόλη ως το δικαίωμα τόσο στην υλική συνθήκη, όσο και στην εμπειρία της πόλης, απαλληγμένα και τα δύο από τις κυρίαρχες συνθήκες παραγωγής και κατανάλωσης.

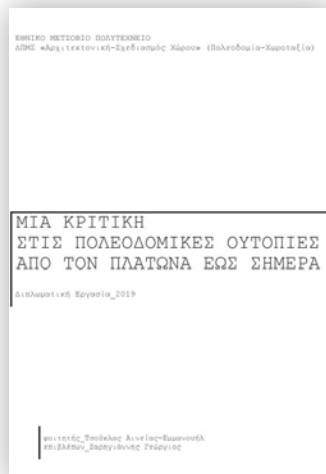

ΑΙΝΕΙΑΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΣΟΥΚΛΑΣ

**Πολυεδομικές Ουτοπίες
από τον Πλάτωνα έως σήμερα**

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηνγιάννης

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθούν ουτοπικές θεωρίες που σχετίζονται με την ιστορία της πολυεδομίας και της αρχιτεκτονικής. Οι ουτοπικές θεωρίες αποτέλεσαν κομμάτι κάθε εποχής, η απόδραση σε έναν ιδανικό κόσμο καλύτερο από αυτόν που το μυαλό γνωρίζει και η κοινωνία βιώνει, διατυπώνονταν ανά τους αιώνες, έδιναν τροφή για σκέψη και διαμόρφωναν νέες ριζοσπαστικές θεωρίες για την κοινωνία και την πόλη του μέλλοντος. Μελετώντας τους ουτοπιστές είναι αδύνατο να μη μελετηθεί η βάση της θεωρίας τους, που βρίσκεται, κυρίως, στην Ιδανική Πολιτεία του Πλάτωνα. Με αφετηριακή αρχή την «Ιδανική Πολιτεία» αναπτύσσουν τις πολυεδομικές θεωρίες τους το 18ο αιώνα, για να ακολουθήσουν, τον 20ο αιώνα, οι καταστασιακοί. Το κρίσιμο μεσοδιάστημα μεταξύ μοντερνισμού και μεταμοντερνισμού (1945-1968), σε μία περίοδο που ένα νέο φιλοσοφικό ρεύμα, που αγγίζει όλα τα κομμάτια της κοινωνικής ζωής, προσπαθούσε να βρει την ταυτότητά του, η πραγματικότητα της αρχιτεκτονικής διευρύνθηκε σε διάσπαρτες μεθοδολογίες και θεωρήσεις σχεδίασης (μανιφέστο) βασισμένη στις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές ανακατατάξεις της εποχής. Οι αρχιτέκτονες άλλοτε παρήγαγαν οι ίδιοι και άλλοτε ιδιοποιήθηκαν, από φιλόσοφους και ιστορικούς, θεωρήσεις για να πλαισιώσουν προτάσεις και νέες θεωρίες. Η θεωρία προσπάθησε να αποκτήσει υπόσταση, αναζητήθηκαν οι αρθρώσεις θεωρητικού λόγου και αρχιτεκτονικής πρακτικής, η μεταφορά εικόνων της φαντασίας στον υλικό κόσμο. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ουτοπία είναι ένα ιδεατό σχέδιο ενός «άπιαστου» χώρου. Το ουτοπικό σχέδιο μπορεί είναι να πραγματοποιηθεί αφού επιδιώκει την υπέρβαση του παρόντος και του «λογικού»? Ακόμα και οι θεωρίες που τράβηξαν το δρόμο της πραγμάτωσης δεν ολοκλήρωσαν ποτέ αλώβητες το ταξίδι τους στον κόσμο της λογικής, στον πραγματικό χώρο και χρόνο.

ΜΥΡΤΩ - ΑΣΠΑΣΙΑ ΧΑΣΟΥΡΟΥ

Υπό το πνεύμα του τόπου:

τουριστική ανάπτυξη στο νοτιοανατολικό Αιγαίο

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Η εθνική συγκυρία ανάγει τον τουρισμό σε μοχλό οικονομικής μεγέθυνσης, εν μέσω μιας παγκόσμιας συνθήκης, στην οποία γίνεται αντιληπτός σε επίπεδο επιστημονικής σκέψης και εφαρμογής πολιτικών ως βασικός αναπτυξιακός συντελεστής, με τον σχεδιασμό να αποκτά κομβικό ρόλο για την εφαρμογή κατάλληλων προτύπων. Στις περιπτώσεις των ειδικών κατηγοριών ακριτικών νησιωτικών περιοχών, υπό το πρίσμα μιας σειράς δυστοκιών που τις συνοδεύουν, τα παραπάνω αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα, με την διάσταση του τόπου και την κλίμακά του να αποτελεί τον βασικό στόχο της ανάπτυξης, αλλά με την εφαρμογή να παράγει αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Με αφορμή τα παραπάνω, η παρούσα ερευνητική προσέγγιση μέσα από την αναζήτηση εννοιών, την εφαρμογή τους στο πιλοτικό πεδίο του νοτιοανατολικού Αιγαίου και την δόμηση μιας πιλοτικής έρευνας στα νησιά της Λέρου και της Καλύμνου, επιδιώκει την ανάδειξη σημείων που αφορούν την εναλλακτική τουριστική ανάπτυξη με όρους κληρονομιάς σε έναν 'ξεχασμένο' τόπο που αναδύεται στην σύγχρονη συγκυρία σε επίκεντρο επενδυτικού ενδιαφέροντος. Απώτερος στόχος, η κατάθεση απόψεων σχετικά με την εσπευσμένη συγκρότηση μιας εθνικής νησιωτικής πολιτικής 'υπό το πνεύμα του τόπου'.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑΚΗ

Ακολουθώντας τα ίχνη της Ιεράς Οδού : μία διερεύνηση των προοπτικών και των προκλήσεων για την ανάδειξη του ιστορικού άξονα ως “υπαίθριο μουσείο”

Επίβλεψη: Μαρία Μάρκου

Η Ιερά Οδός στην αρχαιότητα, συνολικού μήκους 22 περίπου χιλιομέτρων, ξεκινούσε από την Ιερά Πύλη του Κεραμεικού και κατέληγε στο Ιερό της Ελευσίνας, έχοντας μεγάλη θρησκευτική, συγκοινωνιακή, οικονομική και πολιτιστική αξία, καθώς από αυτήν περνούσε η πομπή των Ελευσίνιων Μυστηρίων και κατά μήκος της υπήρχαν σπουδαία μνημεία, ιερά και τάφοι. Στόχος της εργασίας, αποτελεί η διερεύνηση ανάδειξης του ιστορικού άξονα της Ιεράς Οδού σε “υπαίθριο μουσείο” με τη δυνατότητα παράλληλης οργάνωσης πολιτιστικών διαδρομών με διαφορετικές θεματολογίες, σε μία περίοδο όπου, η επιλογή της Ελευσίνας σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021 αποτελεί μία ευκαιρία για ανάδειξη του αρχαίου άξονα. Σε πρώτη προσέγγιση, μέσα από βιβλιογραφική έρευνα, τονίζεται η υποχρέωση της ανθρωπότητας για την προστασία κι ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και η σημασία της, όπως ορίζεται κι από Διεθνείς Συνθήκες. Επίσης, παρουσιάζονται οι έννοιες του πολιτιστικού τουρισμού, της πολιτιστικής διαδρομής, του μουσείου και του ρόλου που διαδραματίζουν στη διατήρηση, παρουσίαση και προβολή των στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Στη συνέχεια προβάλλονται τα υπαίθρια μουσεία και τα είδη τους, μέσα και από τη διεθνή εμπειρία, αλλά και με παραδείγματα από τον Ελληνικό χώρο. Η μεθοδολογία, που ακολουθείται για τη διερεύνηση στο πλαίσιο του θέματος της εργασίας είναι, καταρχάς, μέσα από εκτεταμένη βιβλιογραφική και διαδικτυακή έρευνα, μία ιστορική αναδρομή της Ιεράς Οδού, των μνημείων, καθώς και η καταγραφή των χώρων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (εντοπισμένων ή όχι μέχρι στιγμής) κατά μήκος της, η χωροθέτησή της και η παρουσίαση των σημείων ποικίλου ενδιαφέροντος (αρχαιολογικού, ιστορικού, φυσιογνωσιακού) με τη δημιουργία ανάλογων χαρτών. Στη συνέχεια, επιχειρείται καταγραφή κι ανάλυση των προθέσεων της επίσημης πολιτείας και των δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης και συλλογικών φορέων για τον ιστορικό άξονα. Από δευτερογενείς πηγές, αλλά και από επιτόπια έρευνα, πραγματοποιείται ποιοτική αποτύπωση σε χάρτες των χρήσεων γης, των χώρων πρασίνου και του συγκοινωνιακού κι οδικού δικτύου και εξάγονται συμπεράσματα για την ποιότητα του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου σε όλη τη διαδρομή της. Μέσω του σχεδιασμού συνδυαστικών χαρτών ανάλυσης και αξιολόγησης του τοπίου, εντοπίζονται οι περιοχές με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προβλημάτων, οι οποίες μπορούν να δώσουν κατευθύνσεις για προτάσεις τοπικών αστικών παρεμβάσεων, σε μία **bottom-up** προσέγγιση του χώρου. Με γνώμονα τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων και υποδομών που, αφενός θα διευκολύνουν την ανάδειξη του ιστορικού άξονα της Ιεράς Οδού ως “υπαίθριο μουσείο” κι αφετέρου, κρίνονται απαραίτητες για την επιτυχημένη υλοποίηση πολιτιστικών διαδρομών, καταγράφονται σκέψεις και προτάσεις για τις απαραίτητες συνέργειες των φορέων της κεντρικής εξουσίας, αλλά και της τοπικής αυτοδιοίκησης και διατυπώνονται προτάσεις, σε επίπεδο στόχων και προθέσεων, για αστικές παρεμβάσεις. Σε επιλεγμένα σημεία κατά μήκος της Ιεράς Οδού, με διαφορετικό χαρακτήρα και ποιότητα τοπίου, δημιουργούνται σημειακές σχηματικές τομές, οι οποίες αποτυπώ-

νουν διαγραμματικά το πνεύμα των προτάσεων Στη συνέχεια παρουσιάζονται, πιο αναλυτικά, σχεδιαστικές προτάσεις για τις επιμέρους ενότητες του άξονα. Επίσης, εκθέτονται προτάσεις για τη σήμανση, την προβολή, τον αστικό εξοπλισμό και το φυτικό υλικό κατά μήκος της Ιερής Οδού, με στόχο τη δημιουργία μίας μεγάλης "πράσινης διαδρομής" και ενός δικτύου αρχαιολογικών χώρων και άξονα πολιτισμού. Τέλος, παρουσιάζεται πρόταση ανάδειξης σε πόλο έλξης ενός ιστορικού τόπου, της περιοχής του Ιερού της Αφροδίτης στην Αφαία Σκαραμαγκά, ο οποίος αποτελούσε σημαντική στάση της ελευσίνιας πομπής και μετατροπής του σε ένα από τα διάσπαρτα σύγχρονα "δρώμενα" που προτείνεται να δημιουργηθούν κατά μήκος της Ιερής Οδού.

ΜΑΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Χαρτογραφικές Αναπαραστάσεις: οι χάρτες δεν είναι το έδαφος

Επίβλεψη: Ειρήνη Μίχα

Αντικείμενο της εργασίας είναι η διερεύνηση της σχέσης της χαρτογραφικής αναπαράστασης με τον χώρο και την πραγματικότητα. Υποστηρίζεται πως οι χάρτες δεν είναι απλώς αναπαραστάσεις του χώρου, αλλά διαχρονικά παράγουν και εκφράζουν νοήματα και γνώση, διαμορφώνουν τον χώρο και την αντίληψή μας γι' αυτόν, πλάθουν την ταυτότητά μας και συνδέονται με διαδικασίες διαχωρισμού, ελέγχου και επιβολής. Ακόμη, αναδεικνύεται η σημασία της διαδικασίας της αποδόμησης των χαρτών ως εργαλείο για την προσέγγιση των παραπάνω καθώς και την αναγνώριση και αμφισβήτηση του επιστημολογικού μύθου γύρω από την επιστήμη της χαρτογραφίας με βάση την οποία παρουσιάζεται ως αντικειμενική και ορθή. Στην εργασία χρησιμοποιούνται παραδείγματα που ακολουθούν τον κυρίαρχο τρόπο αναπαράστασης του κόσμου, όσο και άλλων «εκτοπισμένων» εικόνων που δημιουργούν ορισμένα ρήγματα στις αναπαραστάσεις αυτές. Δημιουργείται έτσι το πεδίο πάνω στο οποίο τίθενται οι παραπάνω προβληματισμοί σχετικά με την μία και αντικειμενική απεικόνιση του χώρου, την αποτύπωση κυρίαρχων αντιλήψεων μέσω αυτών και τα νοήματα φέρουν καθώς και το αντίκρισμα που έχουν για τον χώρο και τις σχέσεις που αναπτύσσονται εντός του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΤΣΑΜΠΙΚΟΣ ΚΟΛΙΩΤΣΗΣ

**Η επίδραση στην υγεία και στην ποιότητα ζωής από την έκθεση στον θόρυβο,
ενηλίκων με υπέρταση**

Επίβλεψη: Αθανάσιος Βλαστός

Στα σύγχρονα αστικά κέντρα, η ηχορύπανση αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Τις τελευταίες δεκαετίες, όλο και περισσότερες μελέτες υποστηρίζουν ότι η μακροχρόνια έκθεση στον θόρυβο αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση υψηλής αρτηριακής πίεσης. Ο πρωταρχικός στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η εξέταση της σχέσης μεταξύ της έκθεσης στον θόρυβο και των επιπτώσεων που προκαλούνται στα άτομα που πάσχουν από αρτηριακή υπέρταση. Συνολικά, στην μελέτη, η οποία διεξήχθη από τον Φεβρουάριο 2019 μέχρι τον Μάρτιο 2020, συμμετείχαν 17 ενήλικα άτομα (9 γυναίκες και 8 άνδρες). Λόγω του μικρού δείγματος, η προσαρμογή των παραχθέντων μοντέλων κρίνεται μη ικανοποιητική, γεγονός το οποίο δεν επιτρέπει στην παραγωγή αξιόπιστων αποτελεσμάτων. Παρ' όλη τη μη ικανοποιητική προσαρμογή των μοντέλων, διαφάνηκε πως ο θόρυβος είναι εκείνη η προβλεπτική μεταβλητή που είναι στατιστικά σημαντική και συμβάλλει περισσότερο στα μοντέλα των αρτηριακών πιέσεων. Πιο συγκεκριμένα, η έκθεση σε υψηλά επίπεδα θορύβου οδηγεί στη μέτρηση υψηλότερων αρτηριακών πιέσεων. Τέλος, βάσει της εν λόγω συνθήκης και στα πλαίσια μιας αειφόρου ανάπτυξης, οι αρνητικές επιπτώσεις της ηχορύπανσης οφείλουν να εξαλειφθούν και κατά συνέπεια το ακουστικό περιβάλλον να συμβάλει θετικά στην ποιότητα ζωής, αντί να δημιουργεί κινδύνους για την δημόσια υγεία.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΛΑ

Ο χωρικός σχεδιασμός στην Κύπρο. Ζητήματα διαχείρισης και ανάπτυξης

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Το σύστημα χωρικού σχεδιασμού, το θεσμικό πλαίσιο και τα εργαλεία εφαρμογής και διαχείρισης της ανάπτυξης, τα οποία εφαρμόζονται σε κάθε χώρα, επηρεάζονται και καθορίζονται από πληθώρα παραγόντων και τοπικών ιδιαιτεροτήτων, όπως η ιστορία ενός κράτους, οι γεωγραφικές ιδιομορφίες, οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, οι πολιτιστικές καταβολές, το συνταγματικό και διοικητικό πλαίσιο, καθώς και οι εκάστοτε ισχύουσες πολιτικές ιδεολογίες. Η ενδεδειγμένη διερεύνηση και αξιολόγηση ζητημάτων που αφορούν στον χωρικό προγραμματισμό και σχεδιασμό αποτελούν κρίσιμα - και συνάμα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα - ερευνητικά πεδία στα σημερινά χωρικά δρώμενα, δεδομένων των υφιστάμενων ποικίλων και ουσιαστών χωρικών προβλημάτων, καθώς και των κατευθύνσεων, λύσεων, αλλά και των κινήτρων που δύνανται να προωθηθούν μέσω του χωρικού σχεδιασμού. Με αφορμή τα πιο πάνω, η παρούσα ερευνητική προσέγγιση στοχεύει στην περιγραφή και παρουσίαση του συστήματος χωρικού σχεδιασμού της Κυπριακής Δημοκρατίας - μίας χώρας με στρατηγική θέση στο νοτιοανατολικό άκρο του Ευρωπαϊκού χώρου, με ιδιαίτερα χωρικά και άλλα χαρακτηριστικά, ιδιόμορφα αναπτυξιακά προβλήματα και περιοριστικούς παράγοντες, αλλά συνάμα και πολυεπίπεδες δυναμικές ανάπτυξης - το οποίο επηρεάστηκε σαφώς από τα ιστορικά και γεωπολιτικά δεδομένα του νησιού, αλλά και από τις ιδιαιτερότητες της μικρής και κλειστής κυπριακής κοινωνίας. Βασικός άξονας της εργασίας είναι η διερεύνηση του κυπριακού «χωρικού γίγνεσθαι», έχοντας ως αφετηρία την κορωνίδα του: το νομοθετικό πλαίσιο, και καταλήγοντας στο κατώτερο επίπεδο της εφαρμογής, επιδιώκοντας την αναγνώριση των ισχυρών σημείων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων του, την αντιμετώπιση των αδυναμιών και των κρίσιμων ζητημάτων που αντιμετωπίζει, αλλά κυρίως την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των θεσμικών διαδικασιών, του συστήματος εκπόνησης αναπτυξιακών σχεδίων και διαμόρφωσης πολιτικών, καθώς και των μηχανισμών εφαρμογής των επιδιωκόμενων στόχων.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΣΙΜΑΣ

Η στρατηγική των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων ως μέσο Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης: Το παράδειγμα του Δήμου Έδεσσας

Επίβλεψη: Μαρία Μάρκου

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν ένα αναπτυξιακό εργαλείο που εμφανίστηκε την προγραμματική περίοδο 2014-2020 στο πλαίσιο του Εταιρικού Σύμφωνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ / NSRF), ως μια ολιστική μέθοδος αντιμετώπισης χωρικών προβλημάτων με χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία. Οι ΟΧΕ διακρίνονται για τη χωρική τους διάσταση, αφού εφαρμόζουν αναπτυξιακές στρατηγικές σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες, που είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που χρήζουν συνολικής αντιμετώπισης είτε παρουσιάζουν αναπτυξιακές δυνατότητες που χρειάζονται μια συγκεκριμένη στρατηγική για να ενεργοποιηθούν και να αποδώσουν. Η ολιστική τους προσέγγιση εφαρμόζεται με ένα πλέγμα διαφορετικών δράσεων που μπορούν να χρηματοδοτούνται παράλληλα από διαφορετικά ταμεία, με προϋπόθεση να εξυπηρετούν τον κοινό στόχο της χωρικής στρατηγικής, ο οποίος μπορεί να είναι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, η βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών, η βιώσιμη διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος κ.ά. Η πολυτομεακή και πολυταμειακή προσέγγιση των ΟΧΕ αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά τους, ενώ εκτός από την πολυταμειακότητα, ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης εξασφαλίζεται και με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα του περιεχομένου των προτεινόμενων δράσεων. Ανάλογα με το χώρο παρέμβασης, οι ΟΧΕ διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες: ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και ΟΧΕ για όλες τις υπόλοιπες χωρικές ενότητες. Σε αυτήν την τελευταία κατηγορία, οι ΟΧΕ διακρίνονται σε στρατηγικές με περιφερειακή διάσταση (Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις για άλλες χωρικές στρατηγικές) οι οποίες έχει επικρατήσει να αναφέρονται με τον γενικό όρο «ΟΧΕ», καθώς και στρατηγικές για την Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), οι οποίες εστιάζουν σε τοπικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω, η χωρική διάσταση των ΟΧΕ μοιάζει να υλοποιείται με έμφαση στη διαφορετική κλίμακα της περιοχής παρέμβασης: το περιφερειακό, το αστικό και το τοπικό. Στην παρούσα εργασία, πρόκειται να διερευνηθεί το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στην Ελλάδα, για

την περίοδο από το 2014 έως και σήμερα. Με δεδομένο ότι βρισκόμαστε στο τέλος της περιόδου 2014-2020, η έρευνα θα εστιάσει στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίστηκε το συγκεκριμένο χωρικό εργαλείο στην Ελλάδα και τα μέχρι τώρα αποτελέσματα που παρουσιάζει, εξετάζοντας μια μελέτη περίπτωσης. Για την καλύτερη κατανόηση του, έχει επιλεγεί ως περιοχή περίπτωσης μια από τις λιγότερες ανεπτυγμένες περιφέρειες της χώρας, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, με μελέτη περίπτωσης τη ΣΒΑΑ του Δήμου Έδεσσας, ώστε να εξεταστεί η εφαρμογή των ΟΧΕ και πιθανά προβλήματα που αυτή παρουσιάζει σε συγκεκριμένο χωρικό πλαίσιο. Για την προσέγγιση του θέματος θα γίνει εκτενής επισκόπηση των αντίστοιχων εγκυκλίων, οδηγιών και αποφάσεων οι οποίες αναφέρονται στις ΟΧΕ, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και το πώς αυτές εφαρμόζονται στην ελληνική πραγματικότητα, ενώ θα δοθεί έμφαση και στον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η διαβούλευση για να τον καθορισμό του σχεδιασμού.

ΑΝΤΩΝΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

Άγιος Νικόλαος Κρήτης _ Κίνδυνοι και προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Η εργασία αυτή επικεντρώνεται στον ελληνικό νησιωτικό χώρο όπου παρατηρείται έντονη η τουριστική ανάπτυξη, καθώς το ζήτημα οργάνωσης του χώρου στις παράκτιες περιοχές είναι πλέον κρίσιμο. Πιο συγκεκριμένα, μελετάται η επίδραση της τουριστικής ανάπτυξης σε τοπική κλίμακα ιδιαίτερα όταν επιδιώκεται ως μέσο για την επίτευξη της ανταγωνιστικότητας. Το πρόβλημα που εντοπίζεται και διερευνάται μέσα από την παρούσα ερευνητική εργασία, είναι οι επιπτώσεις στο χώρο, στο περιβάλλον και στην τοπική κοινωνία όταν το επενδυτικό τουριστικό ενδιαφέρον είναι κυρίαρχο. Επομένως, στόχος της εργασίας είναι να διερευνηθεί πως η τουριστική ανάπτυξη επιδρά σε τοπική κλίμακα και ποιος είναι ο ρόλος του σχεδιασμού σε όλη αυτή τη δυναμική διαδικασία. Ουσιαστικά η εργασία αποτελεί μία προσπάθεια συμβολής στη συζήτηση που είναι ήδη σε εξέλιξη και αφορά την οργάνωση των παράκτιων περιοχών και το μεγάλο ενδιαφέρον που υπάρχει ταυτόχρονα για τουριστικές επενδύσεις σε αυτά. Τα νησιά, διαθέτουν ακτογραμμή σε όλη την περίμετρό τους και υποφέρουν από την ανυπαρξία σχεδιασμού και οργάνωσης. Η Κρήτη αποτελεί τη μεγαλύτερη ελληνική νησιωτική περιφέρεια, με τέσσερα αστικά κέντρα, εκ των οποίων ο Άγιος Νικόλαος, είναι μία μικρή πόλη που φιλοξενεί ήδη μεγάλες τουριστικές επενδύσεις, ενώ υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για τη μεγαλύτερη έως τώρα τουριστική επένδυση σε όλο το νησί, με χαρακτηριστικά οικιστικής εξάπλωσης. Η διερεύνηση και αξιολόγηση των χωρικών και λειτουργικών μετασχηματισμών στην παράκτια περιοχή μιας πόλης μεσαίου μεγέθους, μπορεί να αποτελέσει την αφορμή για θέματα σχεδιασμού, καθώς και να θέσει ερωτήματα όπως: η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να επιχειρηθεί χωρίς να επιβαρύνεται η φυσιογνωμία του τόπου; Ο τουρισμός μπορεί να επιδρά στην ποιότητα των νησιωτικών παράκτιων περιοχών; Και αν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις;

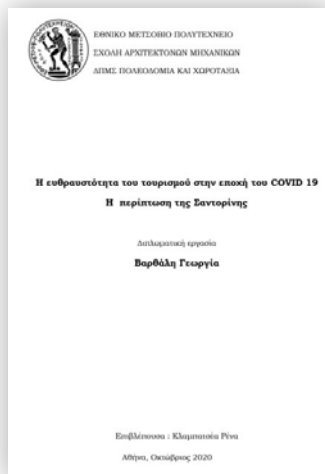
ΓΕΩΡΓΙΑ ΒΑΡΘΑΛΗ

Η ευθραυστότητα του τουρισμού στην εποχή του COVID 19.

Η περίπτωση της Σαντορίνης

Επίβλεψη: Ειρήνη Κήλαμπασέα

Η διπλωματική εργασία αφορά στην μελέτη της ευθραυστότητας του τουρισμού μέσα από το παράδειγμα της Σαντορίνης. Υπό το πρίσμα της έξαρσης του COVID-19, που έχει επηρεάσει παγκόσμια την ανθρωπότητα, μελετάται η επίδραση που θα έχει σε έναν καθιερωμένο διεθνώς δημοφιλή τόπο, ένα μη προγραμματισμένο γεγονός, εξετάζοντας την αστάθεια και την αδυναμία της μεγάλης εξάρτησης ενός τόπου από τον τριτογενή τομέα και ειδικότερα τον τουρισμό. Η εργασία διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος μελετώνται γενικά στοιχεία της τουριστικής ανάπτυξης, οι παράγοντες που διαμορφώνουν την τουριστική ζήτηση ενός τόπου, καθώς και η διόγκωση του μαζικού τουρισμού τις τελευταίες δεκαετίες αλλά και οι επιπτώσεις που έχει επιφέρει. Ακόμη εξετάζονται περιπτώσεις αντιμετώπισης πανδημιών στο παρελθόν. Στο δεύτερο μέρος αναπτύσσεται η μελέτη περίπτωσης, το νησί της Σαντορίνης. Παρουσιάζονται οι συνθήκες της υπέρμετρης ανάπτυξης του τουρισμού και η καθιέρωσή του ως ένας προορισμός διεθνούς εμβέλειας. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η επίδραση της πανδημίας του COVID-19 και ειδικότερα στο νησί της Σαντορίνης. Διενεργήθηκε πρωτογενής έρευνα, όπου επαγγελματίες του τουρισμού συνέβαλαν στην καταγραφή της τουριστικής δραστηριότητας το καλοκαίρι του 2020, εν μέσω της πανδημίας καθώς και προσωπική παρατήρηση και αξιολόγηση. Με αφορμή την πανδημία, αναζητούνται τρόποι αντιμετώπισης των επιπτώσεων της υπέρμετρης ανάπτυξης του τουρισμού στην κατεύθυνση μιας γενικότερης αναπτυξιακής προοπτικής με όρους αειφορίας, καθώς και η αναδιατύπωση ενός νέου τουριστικού προτύπου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΡΓΟΣ

**Όψεις της κρίσης στον τομέα της κατοικίας και κοινωνικές αντιστάσεις στην Ελλάδα:
Το παράδειγμα του κινήματος ενάντια στους πλειστηριασμούς**

Επίβλεψη: Κωνσταντίνα Βαΐου

Η ερευνητική εργασία ασχολείται με το ζήτημα της στεγαστικής κρίσης και τις κοινωνικές αντιστάσεις που αναδύονται στην Ελλάδα με ειδική αναφορά στο κίνημα κατά των πλειστηριασμών. Ο τομέας της κατοικίας διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο τόσο στα αίτια όσο και στις συνέπειες των οικονομικών κρίσεων και των αναδιαρθρώσεων του καπιταλιστικού συστήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην περίπτωση της Ελλάδας εξετάζονται οι συνθήκες μέσα στις οποίες εξελίσσεται η επίθεση στον τομέα της κατοικίας, την τελευταία δεκαετία της ύφεσης. Αυτή η συγκυρία, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, έδωσε το έναυσμα για την ανάδυση κοινωνικών κινημάτων που έχουν ως βασικό τους πρόταγμα την υπεράσπιση ενός επικαιροποιημένου Δικαιώματος στην Πόλη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η έρευνα επικεντρώνεται στις κοινωνικές κινητοποιήσεις για ζητήματα στέγης στην Ελλάδα μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, και αφού πρωτίστως γίνει μία ιστορική αναδρομή στις θεωρήσεις γύρω από την έννοια των κοινωνικών κινημάτων πόλης. Ειδικότερα, η έρευνα εστιάζει στο κίνημα κατά των πλειστηριασμών στην Ελλάδα ως μελέτη περίπτωσης, αναλύοντας τη δομή, τα αιτήματα και τη δράση του κινήματος σε πολλαπλές αλληλοκαλυπτόμενες χωρικές κλίμακες.

ΧΡΙΣΤΙΝΗ ΔΕΣΗ-ΛΟΥΚΑ

Θέματα πολεοδομίας στα Βαλκάνια_ Η περίπτωση των Σκοπίων

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η περιοχή των Βαλκανίων χαρακτηρίζεται από σημαντικά ιστορικά γεγονότα. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Ανατολική Ευρώπη, το 1989, σηματοδότησε σημαντικές αλλαγές στο πεδίο της οικονομίας, της πολιτικής, της κοινωνίας, αλλά και σε αυτό των χωρικών πολιτικών και του αστικού χώρου. Η εργασία εστιάζει στην περίπτωση της πόλης των Σκοπίων. Εξετάζεται η πλούσια πολεοδομική της ιστορία και ο μεγάλος σεισμός του 1963 που τη μετέτρεψε σε ένα διεθνές πολεοδομικό πείραμα χαρακτηριζοντάς της ως πόλη «διεθνούς αλληλεγγύης». Το 1990 με τη κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού η πόλη και η καθημερινότητα των ανθρώπων της αλλάζει. Στη μετάβασή της χώρας προς τη νεοφιλελεύθερη οικονομία της αγοράς τίποτα δε μένει αλώβητο με κύριο χαρακτηριστικό της αθρόες ιδιωτικοποιήσεις εις βάρος του δημόσιου πλούτου και του δημόσιου χώρου της πόλης. Εξωτερικές παρεμβάσεις από μεγάλες δυνάμεις λόγω γεωστρατηγικών συμφερόντων με όπλο τους τον εθνικισμό και το ρατσισμό παίζουν το δικό τους παιχνίδι. Κατά την περίοδο αυτή, η αξιοποίηση του χώρου και της γης με κερδοσκοπική λογική αποτελεί βασική κατεύθυνση των κυρίαρχων πολιτικών χωρικής ανάπτυξης, ως πηγή δημιουργίας νέων ευκαιριών για τη συσσώρευση κεφαλαίου. Αποκορύφωμα αυτής της μετάβασης αποτελεί το πολεοδομικό πρόγραμμα «Σκόπια 2014» που προωθεί την αναθεώρηση της ιστορίας του μακεδονικού έθνους και της σοσιαλιστικής περιόδου της χώρας μέσα από τον χώρο και την εικόνα της πόλης. Η εργασία εξετάζει μεταξύ άλλων τον ρόλο που έχει παίξει διαχρονικά το ελληνικό κεφάλαιο στη γειτονική χώρα μέχρι και την πρόσφατη Συμφωνία των Πρεσπών. Τελικά τί ενώνει και τί χωρίζει τους δύο γειτονικούς λαούς?

ΜΥΡΤΩ ΘΑΝΑΣΗ

**Καθημερινή κατασκευή συλλογικής μνήμης:
διαμορφώσεις έγκρισης για χωρική επιβολή**

Επίβλεψη: Ειρήνη Μίχα

Η συγκεκριμένη εργασία, επιχειρεί τη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας της μνήμης μέσα από ένα σύνολο επιστημονικών κλάδων που συνομιλούν, στην προσπάθεια να κατανοήσουν την έννοια και τη σχέση της με τη σύγχρονη κυρίαρχη συνθήκη της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας. Υποστηρίζει πως μέσα από το πρίσμα των κυρίαρχων πολιτικών κατασκευής και διαχείρισης της μνήμης καλλιιεργούνται συνθήκες τέτοιες, ώστε η αντίστοιχα κυρίαρχη κοινή γνώμη να εγκρίνει την έμπρακτα καταστολή και τη χωρική εξάλειψη των μη επιθυμητών και αφανών πραγματικοτήτων από τον δημόσιο χώρο και τις γειτονιές της πόλης. Με άλλα λόγια, διερευνά τη μνήμη ως εργαλείο παραγωγής νοημάτων στα χέρια της κυρίαρχης νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας, το οποίο ευνοεί τη δημιουργία κοινωνικών και χωρικών πιέσεων, όχι μόνο προς την εξύψωση και επιβεβαίωση αυτής της κυριαρχίας, αλλά την ταυτόχρονη καταπάτηση και εξάλειψη όσο γίνεται περισσότερων μη επιθυμητών αφηγήσεων, πρακτικών και μορφών ζωής. Η διερεύνηση του ισχυρισμού, γίνεται μέσα από τη μελέτη των μεταλλαγών της έννοιας, και των συσχετισμό της με άλλα πεδία μελέτης.

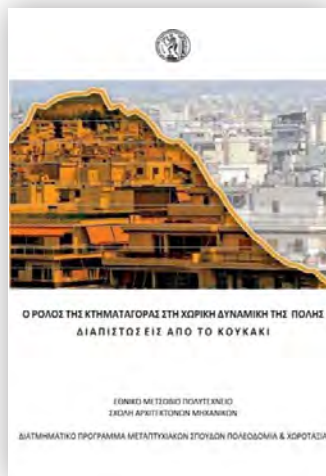

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΟΝΤΕΣΗ

Ο ρόλος της κτηματαγοράς στη χωρική δυναμική της πόλης: διαπιστώσεις από το Κουκάκι

Επίβλεψη: Παναγιώτα Θεοδωρά

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί την παρουσίαση της σχέσης του τρίπτυχου Κτηματαγορά - αστική ανάπτυξη - σχεδιασμός και τον ρόλο της στους μετασχηματισμούς του αστικού χώρου. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικοί άξονες διερεύνησης και μεθοδολογίας που ακολουθήθηκαν. Εν συνεχεία στο δεύτερο κεφάλαιο δίνονται κάποιοι βασικοί ορισμοί και έννοιες για την κατανόηση της κτηματαγοράς, της έννοιας του αστικού χώρου, της αστικής ανάπτυξης και του ρόλου του σχεδιασμού. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι σύγχρονες αντιλήψεις γύρω από το τρίπτυχο. Στο τρίτο κεφάλαιο και μέσα από παραδείγματα, βλέπουμε τον αντίκτυπο στους αστικούς μετασχηματισμούς στον Ευρωπαϊκό χώρο. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται οι χρονικές τομές στην ελληνική πραγματικότητα, με άξονα αναφοράς την αγορά ακινήτων και έμφαση στα οικιστικά, και αναλύουμε την πορεία του κλάδου διαχρονικά και σε σχέση με τον σχεδιασμό. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η σχέση του τρίπτυχου μέσα από την μελέτη περίπτωσης της περιοχής του Κουκακίου, όπου διακρίνουμε τους μετασχηματισμούς που έχουν προκύψει και πώς εκφράζεται το φαινόμενο χωρικά. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι προβληματισμοί και οι προοπτικές που υπάρχουν ώστε η κτηματαγορά, η αστική ανάπτυξη και ο σχεδιασμός να λειτουργούν αρμονικά προκειμένου να προάγονται τόσο οι επενδύσεις όσο και το κοινωνικό συμφέρον, ενώ αναδεικνύονται και νέα πεδία που προέκυψαν κατά την εκπόνηση της διπλωματικής για περαιτέρω διερεύνηση.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΛΑΜΙΤΗ

**Χωρικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί της περιοχής της Πτολεμαΐδας
από τη λειτουργία των λιγνιτικών ορυχείων & μονάδων - αναζητώντας προοπτικές
ανάπτυξης με όρους αειφορίας**

Επίβλεψη: Ειρήνη Κήλαμπασέα

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας συνιστά η αποτύπωση και ερμηνεία των χωρικών και κοινωνικών μετασχηματισμών της περιοχής της Πτολεμαΐδας Κοζάνης από τη λειτουργία των λιγνιτικών ορυχείων και μονάδων της Δ.Ε.Η., από την πρώτη εγκατάστασή τους, έως και σήμερα που, υπό το νέο Εθνικό Σχέδιο για το Κλίμα και την Ενέργεια, επίκειται η απόσυρσή τους. Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση της ύπαρξης ή μη των όρων για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τόπου με όρους αειφορίας. Όπως είναι γνωστό, ήδη από τη δεκαετία του 1950, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Πτολεμαΐδας οι πρώτες λιγνιτικές μονάδες της Δ.Ε.Η. προς αξιοποίηση του υψηλού κοιτάσματος λιγνίτη του υπεδάφους της. Έως ακόμη και σήμερα, η ενεργειακή αυτονομία της χώρας εξαρτάται, ακόμη, από τη λιγνιτική παραγωγή της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, γεγονός που, αναπόφευκτα, έχει προκαλέσει σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής και στην κατάσταση της δημόσιας υγείας. Στην εργασία μελετώνται οι «όψεις» της περιοχής πριν από την εγκατάσταση των πρώτων λιγνιτωρυχείων και λιγνιτικών μονάδων, οι μετασχηματισμοί που επήλθαν, σε αυτή, από την εγκατάσταση και λειτουργία των πρώτων λιγνιτικών υποδομών, εν συνεχεία, οι μετασχηματισμοί που επήλθαν από την εκτεταμένη εξάπλωση και λειτουργία τους στο χώρο και, εντέλει, οι μετασχηματισμοί που φαίνεται να επίκεινται από την, προ ενός έτους, δέσμευση της ελληνικής Πολιτείας για πλήρη απεξάρτηση από τη λιγνιτική παραγωγή έως το έτος 2028. Οι εν λόγω μετασχηματισμοί είναι οικονομικοί, κοινωνικοί και χωρικοί. Την παρούσα μελέτη απασχολεί ιδιαίτερα το περιβαλλοντικό ζήτημα της περιοχής μελέτης, καθώς και η στάση που διαχρονικά υιοθετήθηκε από την Πολιτεία και την τοπική κοινωνία σε σχέση με αυτό. Για την ερευνητική προσέγγιση των παραπάνω, τυγχάνει κεντρικής σημασίας η έννοια της αειφορίας ή αειφόρου ανάπτυξης η ορθή εφαρμογή της οποίας έχει απασχολήσει τα όργανα και τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, αλλά και την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα. Για την «εκ του εγγυτέρου» ανάδειξη και επεξεργασία των κοινωνικών και οικονομικών μεταλλαγών και του περιβαλλοντικού ζητήματος, που προαναφέρθηκε, επιλέχθηκε η περιοχή της Μαυροπηγής Κοζάνης, ως περιοχή μελέτης περίπτωσης. Η Μαυροπηγή βρίσκεται έντεκα (11) χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Πτολεμαΐδας και είναι γνωστή ως το χωριό που σβήστηκε από το χάρτη το 2014, προκειμένου να γίνει εκμετάλλευση του λιγνιτικού κοιτάσματος στο υπέδαφός του. Είναι, ακόμη, γνωστή για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της εννοώντας, κύρια, το πλήθος αρχαιολογικών ευρημάτων που, από τη δεκαετία του 1980, έχουν φέρει στο φως σκαπάνες που πραγματοποιήθηκαν - και συνεχίζουν να πραγματοποιούνται - στην περιοχή. Με την ολοκλήρωση της μελέτης, επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την κατάσταση ανάπτυξης της περιοχής της Πτολεμαΐδας και της Περιφέρειας

Δυτικής Μακεδονίας, ως ευρύτερης χωρικής ενότητας εντός της οποίας μελετάται η Πτολεμαΐδα, στη βάση του τριπτύχου «κοινωνία – οικονομία– περιβάλλον». Επιχειρείται, επίσης, η διατύπωση ορισμένων αξιολογικών θεωρήσεων αναφορικά με την εφικτότητα της μετάβασης της περιοχής στη μεταλιγνιτική εποχή με όρους αειφορίας.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
**Αναπαραστάσεις της ετερότητας στο Δημόσιο Χώρο
 της Αθήνας**

Επίβλεψη: Κωνσταντίνα Βαϊού

Είναι πλέον αποδεκτό ότι ο χώρος δεν είναι μόνο υλικός. Ο χώρος είναι και κοινωνικός. Κατά τον Lefebvre ο κοινωνικός χώρος είναι κοινωνικό προϊόν. Με βάση αυτή την θεώρηση του χώρου, ως ένα σύστημα πολυπλοκών και μεταβαλλόμενων κοινωνικών σχέσεων και διαδικασιών, η διπλωματική εργασία επιχειρεί να διερευνήσει τις σχέσεις αυτές στο χώρο της πόλης, από την πλευρά εκείνων των υποκειμένων που δεν ορίζονται ως αναγνωρισμένες 'ταυτότητες', αλλά έχουν κατασκευαστεί ως ένα υπολειπόμενο και διαφοροποιημένο άθροισμα, αυτό που αποτελεί την 'ετερότητα'. Η διερεύνηση της 'ετερότητας', μέσα από όσα θα μπορούσε να περιέχει ο όρος, προσεγγίζει ζητήματα εθνότητας, φύλου και σεξουαλικότητας. Η μελέτη βασίζεται στην έμφυλη και πολιτισμική παρουσίαση και ανάλυση τεσσάρων ταινιών του σύγχρονου ελληνικού κινηματογράφου, των δυο τελευταίων δεκαετιών. Στόχο αποτελεί η ανάδειξη των έμφυλων και εθνοτικών/ πολιτισμικών χαρακτηριστικών των πρωταγωνιστών και οι σχέσεις τους με τον δημόσιο χώρο της πόλης. Εξετάζονται πιο συγκεκριμένα, οι τρόποι με τους οποίους οι ταινίες αναπαριστούν και ανατρέπουν τις κοινωνικά κατασκευασμένες ταυτότητες των υποκειμένων, που συγκροτούν την 'ετερότητα', και την διεκδίκησή τους στους δημόσιους χώρους της πόλης. Με αφορμή παραδείγματα από την σύγχρονη πόλη, ως ένα πεδίο που αναπτύσσονται και συντηρούνται έντονες έμφυλες και εθνοτικές ανισότητες, η εργασία έχει σκοπό την απόκτηση εφοδίων, που θα εμπλουτίζονται συνεχώς, για μια βαθύτερη διερεύνηση του αστικού χώρου, μέσα από μια έμφυλη και πολιτισμική σκοπιά.

ΞΑΝΘΟΥΛΑ ΠΑΠΠΑ

Χωροθετική ανάλυση και σχεδιασμός συστήματος συλλογής Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε περιβάλλον GIS. Η περίπτωση του Δήμου Βύρωνα

Επίβλεψη: Γεώργιος Φώτης

Το φαινόμενο του υπερκαταναλωτισμού, η συγκέντρωση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα καθώς και η κοινωνική και τεχνολογική ανάπτυξη έχουν αυτονόητα οδηγήσει και στην υπέρμετρη αύξηση της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Έτσι τα απορρίμματα αποτελούν σήμερα ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Πρόκειται για ένα πρόβλημα πολυδιάστατο, με πλήθος αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Βασικό κομμάτι του σχεδιασμού της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων αποτελεί η προσωρινή αποθήκευση και συλλογή τους. Στη παρούσα διπλωματική εργασία μελετάται εάν μια διαφορετική χωρική κατανομή των μέσων προσωρινής αποθήκευσης σύμμεικτων αποβλήτων του Δήμου Βύρωνα θα μπορούσε να βελτιώσει τη δυνατότητα πρόσβασης των κατοίκων της περιοχής σε αυτούς για να αποκομιστούν τα μέγιστα οφέλη. Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι αποτέλεσμα πρωτογενούς έρευνας και καταγραφής πληροφοριών σχετικά την οργάνωση των μέσων προσωρινής αποθήκευσης σύμμεικτων αποβλήτων. Πραγματικά δεδομένα πεδίου συλλέχθηκαν με την χρήση τεχνολογίας δορυφορικού εντοπισμού (G.P.S.). Μέθοδοι χωροθέτησης με εργαλεία Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.)

και πολυκριτηριακής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκαν για να προσομοιώσουν και να προσδιορίσουν τη βέλτιστη χωροθέτηση κάδων καθώς και το προσδιορισμό του καταλληλότερου αριθμού τους σύμφωνα με τις ανάγκες του Δήμου, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες θέσεις, την κάλυψη της ζήτησης και τα κέντρα παροχής υπηρεσιών, καθώς και αξιολόγηση των ήδη υφιστάμενων υποδομών. Το όφελος από τις προτεινόμενες βελτιώσεις υπολογίζεται από την μείωση της απόστασης συλλογής και τον αριθμό κάδων που χωροθετούνται για την ικανοποίηση της ζήτησης. Τέλος σχολιάζονται τα πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα της προσέγγισης, οι περιορισμοί, καθώς και νέες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΛΑΤΥΠΟΔΗ

**Οικιστική ανασυγκρότηση μετά από καταστροφές. Μνήμη και δομημένος χώρος.
Η περίπτωση της Ζακύνθου**

Επίβλεψη: Γεώργιος Σαρηγιάννης

Η παρούσα εργασία έχει ως πρωταρχικό σκοπό να αναδείξει τον τρόπο της ανασυγκρότησης της Ζακύνθου μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1953. Η αποτίμηση και αξιολόγηση της ανασύστασης μιας νέας πόλης μετά ένα ιστορικό συμβάν που τελικά γίνεται “σταθμός” για την πόλη είναι αυτό που θα εξεταστεί στην παρούσα εργασία. Αρχικά, γίνεται αναφορά στο γεγονός της καταστροφής μιας πόλης είτε από φυσικά αίτια είτε από εκθρικές ενέργειες. Η συνέχεια ή μη της ιστορίας μιας πόλης από καταστροφή είναι κάτι που απασχολεί αυτή την εργασία, όπως επίσης και το πώς η μνήμη υπεισέρχεται στην συνέχεια μιας πόλης μετά από καταστροφή. Η εργασία αυτή εστιάζει σε μια μελέτης περίπτωσης, την καταστροφή της Ζακύνθου το 1953. Αναφέρεται το ίδιο σεισμικό γεγονός του 1953 στα Ιόνια Νησιά. Αφού περιγράψει με συντομία το φυσικό και ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η πόλη της Ζακύνθου (ανάμεσα στο κέντρο και την παρακείμενη ακτή), θέτει τον παράγοντα «καταστροφή» ως βασική παράμετρο της οικιστικής της εξέλιξης και προσπαθεί να παρουσιάσει μια γενική εικόνα της πόλης τεκμηριώνοντας την μέσα από ενδιαφέρουσες σχεδιαστικές και φωτογραφικές απεικονίσεις. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η δομή και τα χαρακτηριστικά της νέας – μετά το σεισμό του 1953 - Ζακύνθου, τα τοπόσημα της, την πολεοδομική της δομή επιχειρώντας συγκρίσεις με την παλιά πόλη και καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η σημερινή Ζάκυνθος, χτισμένη πάνω στην παλιά, αποτελεί σε κάθε περίπτωση και παρά τις όποιες ενστάσεις και προβληματισμούς μια ζωντανή της συνέχεια. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δράσεις που ανέλαβε το ελληνικό κράτος για την αντιμετώπιση των καταστροφών, την ανασυγκρότηση και αποκατάσταση

της πόλης. Στόχος είναι να αξιολογήσουμε τις επιπτώσεις αυτών των δράσεων για να κατανοήσουμε με ποιους τρόπους η σεισμική καταστροφή επηρέασε την εξέλιξη της πόλης. Η υπόθεση εργασίας την οποία εξετάζουμε είναι ότι το γεγονός αυτό δημιούργησε μια ρήξη/τομή με το παρελθόν στη δημογραφική εξέλιξη και την οικονομική ζωή. την μετασεισμική φάση του νησιού, σε διάφορους τομείς, προκύπτει το πώς έγινε η ανάκαμψη της οικονομίας του νησιού η οποία επηρέασε σημαντικά και το δομημένο χώρο της, μέχρι να φτάσουμε στο σήμερα και στη σημερινή ανάπτυξη της Ζακύνθου. Η έμφαση δίνεται κυρίως στο ζήτημα του σχεδιασμού για την ανασυγκρότηση της πόλης μετά από τον σεισμό. Τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εκπόνηση αυτής της εργασίας.

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΤΖΑΝΗ

Βούρλα Δραπετσώνας:

Μορφές φυλάκισης και εγκλεισμού στον αστικό χώρο

Επίβλεψη: Παναγιώτα Κουτρολήκου

Μέσα από το παράδειγμα των Βούρλων της Δραπετσώνας, Αναλύονται οι μορφές φυλάκισης κι εγκλεισμού στον αστικό χώρο, οι οποίες υπήρξαν ανά τις τρεις περιόδους της περιοχής. Η πρώτη φάση αφορά στον πρώτο οίκο ανοχής με κρατικό έλεγχο. Η δεύτερη στην εγκατάσταση προσφυγικών πληθυσμών από τη Μικρά Ασία και η τρίτη, η μετατροπή του κτιρίου του οίκου ανοχής στην φυλακή Πειραιά.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

**Ο καθημερινός τόπος μέσα από το πλαίσιο κατάρτισης της σύγχρονης πόλης
από τις πρακτικές του κεφαλαίου : η περίπτωση της προγραμματικής
της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών**

Επίβλεψη: Ειρήνη Μίχα

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ΔΠΜΣ της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, «Πολιοδομία-Χωροταξία». Στόχος της είναι η διερεύνηση των ταυτοτήτων των καθημερινών τόπων και της εικόνας της πόλης, μέσα από την παρατήρηση της ολλοένα και πιο έντονης υπαρπαγής κοινωνικών δομών και χώρων από τις πολιτικές του κεφαλαίου. Η διερεύνηση επιλέγεται να επικεντρωθεί στην πολιτιστική προγραμματική της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση. Ως βασικό μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιείται η καλλιτεχνική ατζέντα της και συγκεκριμένα μελετάται ο λόγος και το περιεχόμενό της, με επιλογή εκδηλώσεων που συσχετίζονται με την Αθήνα και την έννοια της πόλης. Μέσα από την ανάλυση του επικοινωνιακού υλικού και της προγραμματικής της, διερευνώνται τα νοήματα που προσδίδονται στον καθημερινό τόπο, υπό το πρίσμα πως η σύγχρονη πόλη διαμορφώνεται ως επενδυτικό πεδίο.

